

's Werelts begin, midden, eynde, besloten in den trou-ringh met den proef-steen van den selven

<https://hdl.handle.net/1874/44730>

I. C A T S

LOF-SANGH

OP HET

GEESTELICK

HOVWELICK

V A N

G O D E S S O N E.

Ephes. 5. 32.

De twee fullen een vleesch zijn, dese
verborgentheyd is groot, maer ick
segge in Christus ende de Kercke.

A E N

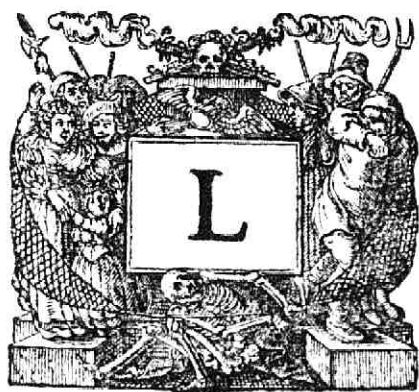
ANNACATS,

Huys-vrouwve van den Heer van VVernhout.

A E N

ELISABETHCATS,

Huys-vrouwve van den Heer van VVaelsdorp.

Ieve Dochters, weerde panden, segens van mijn bedde, vruchten van mijn lichaem, soete gedenck-teycken van mijn houwelic-
sen tijt, dierbare overblijfsels van mijn vorigh leven, aengename affsetsels van mijn bloeyende jeught, en yeghenwoordelick purpere rosen onder mijn grijsse kerckhof-bloemen, en jeughdighe kroonen van mijn dorren ouderdom; Ick vinde goet aen u-lieden beyde het leste, en verre het beste, deel van mijnen *Trou-ringh* toe te eygenen. Indien ghy te deser ure noch waert in uwe maeghdelicke vryheyt, en door de

trouwe aen niemant verbonden , soo hadde ick , misschien niet sonder redenen , u toe mogen schrijven eenige van de eerste deelen van dit yegenwoordigh werck , als nae die ghelegentheynt u beter hebbende kunnen dienen tot achter-raet in verscheyde voor-vallende saken. Maer nadien het den goeden God beliest heeft u lieden beyde , niet alleenlick te roepen tot het geselligh leven van den echten staet , maer oock de vruchten daer van goedertierlick te laten genieten : en dat ghy dien-volgens in het innerste geheym van dat werck beyde zijt getreden , en daerom de oogen van dage te dage meer en meer dient te openen om van dit tijdelick houwelick , dat de doot ontbint , uyt te sien tot een ander dat eeuwich-duerende is ; soo heeftet my goet gedacht , dit *Geestelick Houwelick* (soo als ick het selve door mijn swacke penne hebbe af-ghebeelt) u lieden beyde op te dragen , als een sonderlingh kleynood , in sich selven , en geensins van mijnent wegen : het welcke alle lichamelicke dingen soo verre in weerde te boven gaet , als de ziele het lichaem , en den hemel het aertrijck is overtreffende ; nadien daer in niet alleenlick is begrepen de volmaecktheyt van alle houwelicken , maer oock van al dat

aen 's menschen herte vernugen kan geven.
Het welcke by my meer-malen met ernst o-
verwogen zijnde, soo heb ick eyndelick, door
Godes sonderlinghe ghenade, in dusdaniger
wijse tot mijn ziele nu en dan beginnen te
spreken:

'T Is eenmael, mijn vernuf, 't is langh-genough geschreven
Van datter omme-gaet ontrent het echte leven,
Van dat een jongelingh, van dat een rijpe maeght,
Van dat een moeder selfs in haren boesem draeght.
Hier dient nu ander vverck ter hant te zijn genomen,
Om eenmael uyt den draey van dit gevoel te komen;
Mijn jonckheyt is gevveest, die had eens haren tijt,
En vvas gelijk een post die veerdigh henen rijt,
Die vvas gelijk een beeck die neder komt gesegen,
Of als een arent vlieghe die hunger heeft gekregen,
Of als een teere blom, of als een nietigh gras,
Dat heden niet en is gelijk het eertijts vvas. (sen,
Maer, schoon de jeught verdvijnt, daer koomt eē ander vve-
Daer koomt een nieuven tijt, tot onsen troost, geresen,
Daer koomt een soeter vreught, een aengener lust,
Een haven voor de ziel, een vvoon-plaets van de rust.
Hy, die eens heeft geseyt, *VVort vruchtbaer opder aerden,*
Heeft noch een echte bont, en dat van hooger vvaerden
Als yet vvaer op de jeught met al de sinnen bout,
En, na der menschen aert, een lief geselschap trout:
Hier na verlanght mijn hert, hier vvortet toe gedreven,
En scheidt uyt dit gepeys gelijk een ander leven;
Ick voel dat mijn gemoet, als uyt een dorre borst,
Nu van der aerden scheidt, en na den hemel dorst:

Ick voel dat mijn gemoet nu vvenscht te zijn ontbonden
 Van dit ellendigh vleesch , een smisse van de sonden ,
 Een vvinckel van verdriet : ick voel dat mijn gemoet
 Niet als van hemels-broot en vvenscht te zijn gevoet .
 Dies schoon de lieve God my vvou de keuse geven ,
 Oock van mijn besten tijt en al mijn vorigh leven ,
 En dat ick kiezen mocht van al mijn jaren een ,
 Voorvvaer ick danckte God , en ick en nammer geen .
 Een die het vvocste meir , en syn vervvoede baren ,
 Heeft met een svvacken boot ten lesten om-gevaren ,
 Tot hy nu lant ontdeekt , of siet een stille ree ,
 VVat sou die vvederom gaen svveven op de zee ?
 VVaer isser oyt vermaeck in dit verdrietigh leven ?
 VVat isset altemael dat vleesch en vverelt geven ?
 VVy zijn gelijk een mensch die uyt een venster kijckt ,
 Doch naer een korte vvijl in haest te rugge vvijckt .
 Schoon dat hy vvonder sagh , gelijk het heeft geschenen ,
 Het is van stonden aen , gelijk een roock , verdvvenen :
 Hem blijft niet anders by als slechts een ydel beelt ,
 Dat hem , gelijk een droom , ontrent de sinnen speelt .
 Komt ons een soeten dagh , hy kan niet lange dueren ,
 Men sal de korte vreught met enckel leet besueren ;
 En als men overdenckt al datter vvas geschiet ,
 Dan isset maer een schim , en min als enckel niet .
 VVat heb ick menighmael , vvat heb ick drouve nachten ,
 Als ick mijn geest verteer in diepe na-gedachten !
 Of als ick in het bed mijn eygen rechter ben ,
 En schrijf oock even daer mijn vonnis sonder pen !
 Hoe dickmael neem ick voor yet na te sullen laten ,
 Dat , als ick eenfaem ben , mijn stille sinnen haten !
 Maer eer de gulde son besluyt den naesten dagh ,
 Soo gaetet menighmael gelijk het eertijts plagh .

Het goet, schoon ick het vvensch, en kan ick niet volbrengen,
Daer komt, 'k en vveet niet vvat, hier onder sigh vermengen.

Siet vvat een vreemt gevvoel, en vvat een selsaem vverck!

Al vvort het lichaem svvack, het vleesch is efter sterck.

Dit pranght mijn droeven geest, en al mijn sinnen beven,

Ick vvensch een rassche doot, of vv el een beter leven.

O God, verlost mijn ziel van dit ellendigh lijf;

Vvat maeck ick in het vleesch, indien ick sondigh blijf?

Vernieut dit ydel hert, dat ick magh laten varen

Al vvat my lief-tal vvas in mijn onvvijse jaren:

Besit al vvat ick heb, en vvat ick heden ben,

Op dat ick geen vermaeck, als u alleen, en ken.

Geeft aen mijn sinnen kracht, om aen te mogen schouven

Hoe God den mensche vrijt, en hoe de zielen trouven;

Dat is een reyn vermaeck, dat noyt en vvort verstaen,

Dan als het sondigh vleesch sal vvesen uyt-gedaen.

VWant t'vvijl ick hier voortaan geen bruylof heb te vvachten,

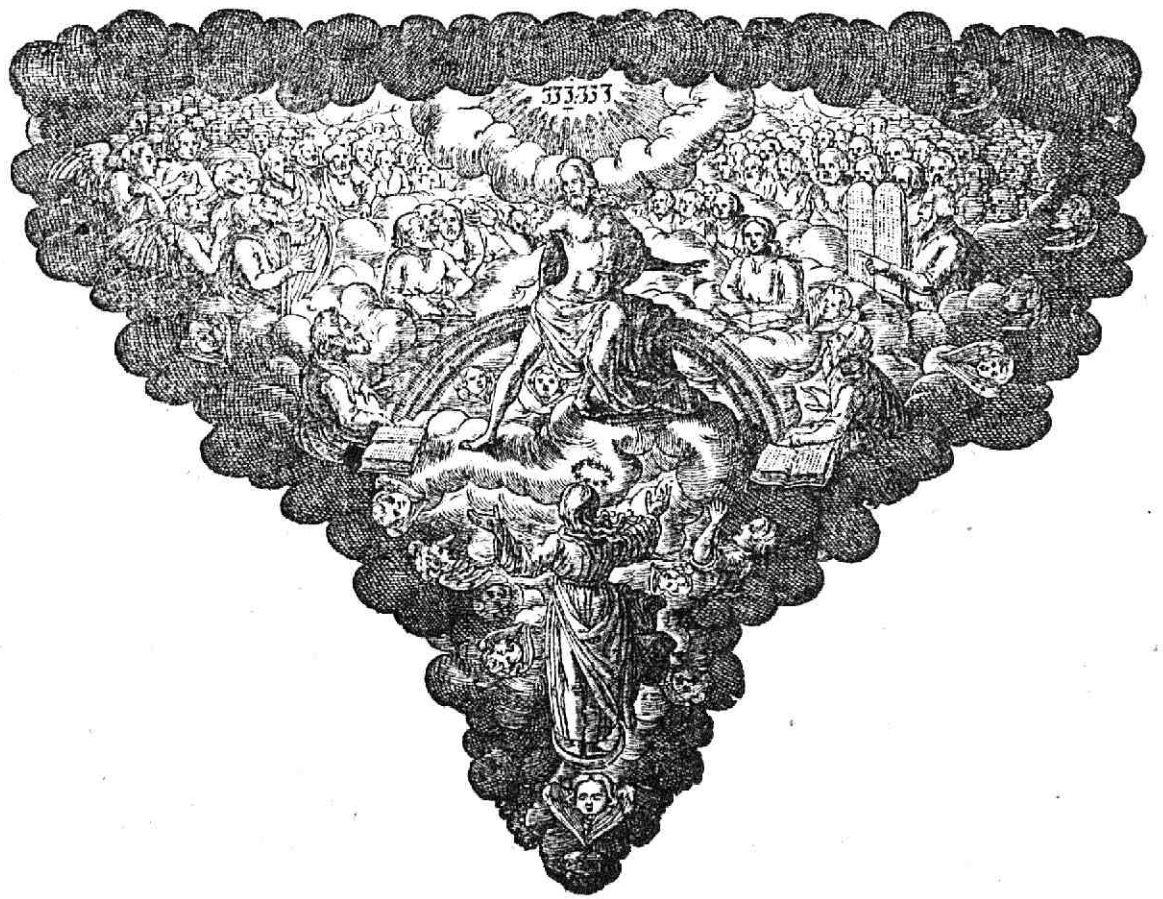
En dat geen aertsche vreught meer speelt in mijn gedachten,

Soo vvensch ick maer alleen den grooten bruylofs-dagh,

Die noyt een mensch begreep, of menschen oogh en sagh.

Tot besluyt, weerde Dochters, de God des
vredes, geve u vrede onder den anderen, vre-
de in u huysgesin, en binnen u selven: en eyn-
delick dien oneyndelicken vrede, die alle vre-
de en vreughde verre te boven gaet; bestaen-
de in die groote Verborgenthey, in dat eeu-
wigh-duerende houwelick hier voren geroert.
Vaert wel.

M. Mercurius pinxit.

W. Duff sculpsit.

Als ick dit beelt aensie, en van mijn eerste jaren;
 Soo leer ick dat de tyt verloopt gelyck de baren:
 De jeught is maer een blom; de mensche, nvetigh gras:
 Ken was niet dat ick ben, ken ben niet dat ick was.
 Dat ick was, en is niet meer; | Dat ick naemaels wesen sal,
 Dat ick ben, is wonder teer; | Lieve Godt! dat iset al.

I. C A T S

L O F - S A N G H

op het

G E E S T E L I C K

H O V V E L I C K

V A N

G O D E S S O O N .

H EENT oiren, Hollandts volck. Het
stuck dat vvy beginnen
Is vveert om in te gaen tot uvve
diepste sinnen.
Vvy toonen hoe de Kerck, die
God op aerden bout,
En hoe een reyne ziel met haren
Schepper trout.

Een stuck van diep geheym, nae vveerde noyt beschreven,
Een stuck dat open doet den in-gangh van het leven,
Een stuck, een vvonder stuck, dat na den rechten aert
Geen mensch, maer Godes geest, de menschen openbaert.
Ick hebbe, door den lust van dichten aen-gedreven,
Ten dienste van de jeught by vvijlen yet geschreven,
Maer vvat is van dē mensch ! By groen en heylsaem kruyt
Daer schiet al menighmael een dorre netel uyt.
Hier gactet anders toe, hier mach de ziele rusten,
Hier brant een vierigh hert alleen in reyne lusten,
Hier is de vware trou, de rechte bruylof feest,
Niet voor het vveligh vleesch, maer voor een reynen geest.

A

Doch

Doch eer vvy vorder gaen , soo laet ons neder-knielen ,
 En storten voor den Heer de krachten onser zielen ,
 En roepen om behulp. VWant even sonder hem
 Soo ben ick maer een romp, een vvesen sonder stem .
 O die het eeuwigh bondt hebt met den mensch gesloten ,
 En met u suyver bloet u Tortel-duyf begoten ,
 God-soon en vware Mensch ; koom heylight myn verstant
 Tot my dit killigh hert in vollen yver brant ,
 VVilt door een hemels vier myn sinnen svviftigh maken ,
 En met een reyne kool myn stomme lippen raken ,
 VVilt my geheel ontdoen van dit ellendigh vleys ,
 Om dat ick uvven lof mach roemen na den eyfch .
 VVilt al vvat aerde smaectt uyt myn gevvruchten drijven ,
 Ten eynd' ick u geheym na vveerde mach beschrijven ,
 Doch gunt my boven al dat ick op vasten gront
 Mach voelen in den geest de kracht van u verbont ,
 Mach voelen uvve gunst , en dan myn vorder leven
 Tot uvven dienst alleen mach vvilligh over-geven ,
 Mach anders niet bestaen of brengen aen den dagh
 Als dat u hoogen naem ter eeren dienen mach .
 Eer datter eenigh mensch op aerden vvas geboren ,
 Hadt God syn lieve Bruyt voor eeuwigh uyt-verkoren ,
 En eermen oyt de Son of hare stralen sagh ,
 Stont by hem vast geset de groote bruylofs-dagh .
 Doch 'tis noch even-vvel hier mede soo gelegen ,
 Dat God het stuck beleyt door vvonderbare vvegen ;
 Hy gunt syn hooghsten troost syn diepste liefde niet
 Als naer een langen tijt , en door een groot verdriet .
 VVat heeft de lieve Bruyt aen alle kant te lijden !
 VVat heeft een reyne ziel op aerden al te mijden !
 VWant schoon by vvijlen rijft een blyde sonne-schijn ,
 Hier is van stonden aen al vveder nieuwe pijn .

Des hemels reyne min heeft oock haer droeve klachten,
 Haer jammer, haer gequel, haer svvare na-gedachten,
 Haer innigh ziel-verdriet, haer prangen in den geeft,
 'Tis hier, tis over al, vvie liefd' die is bevreesft.
 Hoe dickmael is de Bruyt met grooten angst bevangen,
 En voelt een droevigh nat haer rollen op de vvangen!
 Hoe dickmael is de Bruyt benaeut tot in de ziel!
 Soo langh sy vvort verruckt in dit onrustigh vviel,
 Hoe dickmael is de Bruyt, door harde sinne-vlagen,
 Als buyten haer gevoert en elders vvech-gedragen,
 Hoe dickmael is de Bruyt vervvonnen in den noot,
 En voelt in haer gemoet als prangen van de doot:
 Die Lely is geplant te midden in den doren,
 Daer staetse menighmael en schijnt geheel verloreu,
 Die Roofse groeyt gestaegh in eenigh eenfaem dal,
 Daer vocht van tranen vloeyt en enckel ongeval,
 De Ré is langh gevvent te dolen op de bergen,
 Daer haer meest alle daegh de felle bracken tergen,
 Dat Schaep vvort van den vvolf geduerigh na-gejaeght,
 Soo dat het even-staegh tot synen Herder klaeght,
 Die soete Tortel-duyf moet vvoonen in de rotsen,
 Tervvjl haer over al de felle jagers trotsen,
 Die fackel vvort gestaegh gegeesfelt van den vvint,
 Soo datse nimmermeer haer licht in stilte vint.
 Het vvijf met kint begort moet in haer smerte suchten,
 Moet even alffe baert in vvoeftelanden vluchten,
 Tervvjl een rooden draeck, met fellen overmoet,
 Spout uyt een holle keel een gullen vvater-vloet.
 Vvat sal ick myn vernuf, vvat sal ick vorder seggen?
 Die Maeght en mach haer noyt in rust ter neder-leggen,
 Die peerel, dat juvveel, die kostelicke schat,
 En heeft geen ander huys als slechts een aerden vat.

Maer laet ons dit geheym vvat naerder over-mercken ,
En vvegen in den geeft des Heeren vvonder vvercken ;

Laet ons gaen over-fien , en dat van ouden tijdt ,
Hoe dat de lieve Bruyt hier op der aerden lijdt .

De vverelt vvas gebout , de menfche nieu gefchapen
Hadt macht om uyt den hof fyn luft te mogen rapen ;

De dieren al gelijk die ftonden onder hem ,
En hoorden fyn gebodt , en kenden fyne ftem .

Genef. 2.
22.23.

Noch vvas hem boven dien een echte vvijf gegeven,
Om in het fchoon prieel met hem te mogen leven ,

Tot trooft van fyne jeught. Siet daer een deftigh vverck ,
En in dit eenigh paer beftont de gansche Kerck.

Sy leefden onder een geluckigh boven maten ,

Genef. 3.
6.7.

Tot fy 't verboden ooft , door lift der flangen , aten .

Daer iffet al bekaeyt. Sy moeten uyt den hof ,

En Adam vvert gedoemt te vvroeten in het ftof ,

Te spitten in den kley , om met een angftigh hijgen

En door verdrietigh fvveet den kost te mogen krijgen ;

Het vvijf droegh even-vvel haer eygen ongeval ,

Devvijn fy met verdriet haer kinders baren fal .

*Aristoteles
heeft vvel
aen-gemerct
dat geen van
al de dieren
foo grooten
fmerc en lijt,
in haer jon-
gen voort te
brengen, als
een vrou in
het baren;
't vvilck een
vaf tecken
is, defelue
pyn haer is
een ftraffe
op-geleyt te
vvifen.*

Daer gaet het droevigh paer ellendigh henen dvvalen ,

Vol druck en herten-leet , vol alderhande qualen ;

De man is ftaegh vermoeyt en in het fvveet verhit ,

VWant daer en vvaft geen vrucht ten zy dat Adam spit .

Ten vvas noch even-vvel als geenen tijt geleden ,

Nae dat het eerfte paer de vvet hadt over-treden ,

Of God heeft even doen het ongeval verfchoont ,

En aen het treurigh volck een nieuwve gunft getoont .

Daer is dien eygen dagh een vonnis uyt-gesproken ,

Dat aen de loofe flangh den kop moet zyn gebroken ,

En dat foo grooten vverck , foo vvonderbaren daet

Sal vverden uyt-gevvracht door 't edel Vrouwen-zaet .

Genef. 3.
15.

Soo vvort dan vast gestelt , door Godes eyge vvoorden ,
 Dat syn gekoren volck geen slangh en sal vermoorden ,
 Geen duyvel immermeer sal brengen in den noot ,
 Geen hel en haer gevolgh sal houden in den doot .
 Maer datter eens een Heldt sal op der aerden komen ,
 Door vvien het duyfter rijck sal vvorden in-genomen ,
 Door vvien de vvare Kerck sal vvorden op-gebout ,
 En Godes lieve Bruyt sal vvorden onder-trout .
 Daer is het bont gemaect. maer tot de bruylofs-dagen
 En vvort geen vaste tijt, geen ure voor-geslagen ;
 Dat heyl , die groote vreught , dat vvonder hoogh geluck
 VVort noyt de Bruyt gejont , als naer een langen druck.
 God doet hier even soo , gelijk men siet geschieden
 VVanneer een jongh-gesel syn trouvve komt te bieden
 Aen syn verkoren lief, en geeft haer eenigh pant ,
 Maer reyft dan over zee en naer een verre lant ,
 Of daer een heete lucht met stage sonne-stralen
 Komt op den Indiaen of op de Mooren dalen ,
 Of daer een vvoeften hoop in dichte bosschen dvvaelt ,
 Of daer men edel gout uyt diepe kuylen haelt .
 De bruyt is onder dies in veelderhande sorgen ,
 En dickmael sonder slaep tot aen den lichten morgen ,
 Nu is haer vveese groot , dan hooptse vvederom ,
 Vermits sy tijdingh krijght van haren bruydegom .
 Sy vvort des niet-te-min by gasten aen-gesproken ,
 Die soecken geyle brant in haren geest te stoken ,
 Dies vvorden even-staegh haer sinnen ongeruyst ,
 Vermits sy vvort geterght door voncken van den lust .
 Noch vvortse menighmael gegeesselt van de tongen ,
 En van den achter-klap aen alle kant besprongen ;
 Doch , hoe het immer gaet, sy leeft in svvaer verdriet ,
 Om datse sigh alleen en sonder hoeder siet .

Dus gatet met de Kerck. Soo haest als Eva baerde,
 En vveder op een nieu met haren Adam paerde,
 Nae dat haer God voor eerst tvvee sonen hadt gejoint,
 Soo vvaft dat al de Kerck in een gefin bestont.

Maer vvat een groot verschil is onder hen gerefen!
 Sy konnen niet geruft, en niet als broeders vvesen,
 Eylaes de Godsdienst selfs, door Cains vvreet bedrijf,
 Brought onlust in het lant, en Abel om het lijf.

Genef. 4.
9.

Daer hoort men boven al een droeve moeder fuchten,
 VVant Abel is vermoort, en Cain moeste vluchten,
 Ach voor een jonge vrou, is dit een harde vvee,
 Sy vvaren vier eylaes! en nu al vveder tvvee.

Met Abel is het leet van't heyligh zaet begonnen,
 En 't is hier even-staegh van droefheyt over-vvonnen,
 Ten vvacht oock geen besluyt van druck en ongeval,
 Tot eens van alle vleesch het eynde komen fal.

Maer schoon dan Adams huys al vry begon te vvaften,
 VVie fiet men op den Heer en syn bevelen passen?

VVie vint men die de vvet en syn gemoet bevvaert?

Het vleesch dat gaet den gangh van syn ongueren aert.

Genef. 4.
22.

Het eerste dat men vont syn fluyten, sijters, velen,
 En al de geyle jeught begeeft haer om te spelen;
 De schoonheyt vvert gefocht by alle jonge-mans,
 De deught is sonder treck, de vvijsheyt sonder glans.

Genef. 11.
12.

God, die van boven fiet het vvoelen van de menschen,
 En hoe sy anders niet als vuyle lust en vvenschen,
 Bestemt hun tachtigh jaer, om in soo langen tijt,
 Tot syn bescheyden dienst te vinden meerder vlijt.

Maer als noch even-vvel de faken meer verliepen,
 De menschen over al in hare sonden sliepen,
 Stelt God ten lesten vast, vermits haer geyle brant,
 Een algemeene vloet te brengen op het lant.

Hy vvil haer dertel vier , haer ongeregelt vvoelen ,
 Met vvater over-gaen , en met de zee verkoelen ,
 En schoon hy in de straf de syne gunste biet ,
 Sy lijden even-vvel al mede svvaer verdriet .
 Let hoe des Heeren Kerck in enghte vvert gedrongen ,
 En door een diep gevaer aen alle kant besprongen ,
 Siet met een stil gepeys dit selsaem vvonder-vverck ,
 Een schip , een eenigh hout begrijpt de gansche kerck ;

N.

CVA.

Die svveeft daer in het diep , gedreven van de baren ,
 En daer en is geen kust om aen te mogen varen ,
 De zee is sonder duyn , haer vvater sonder strant ,
 Het nat is sonder droogh , de vverelt sonder lant .

Dat

Genef. 7.
19.20.21.

Dat vvonder machtigh volck dat is geheel verdroncken,
En in de zee gefmoort, en in het diep gefoncken,
'Tis al tot flijm vergaen vvat eertijts adem blies,
Vermits de snelle vloet foo hoogh op aerden vvies;
Vermits de felle zee, gansch machtigh op-gedreven,
Laet op den hooghften bergh niet een gedierte leven.
Daer fat de goede man in dat bedroeft gevaer,
Daer fat hy in den balck, by-naest het gansche jaer.
En als hy vvederom het drooge mocht genaken,

Genef. 8.
14.

Soo iffer alle dingh als op een nieu te maken;
Het staeter vvonder raeu, en uytter-maten slecht,
Als of dit vvonder Al vvaer eerstmael op-gerecht.
Hy moeder syn gerief, hy moeder huysen bouven,
Om hem, en syn gefin, om vruchten in te stouven;
En 't aertrijck dient geploeght, en al met anghstigh fyveet,
En even in syn huys is druck en herten-leet.

Genef. 9.
17.

Maer God noch even-vvel set boven in de vvolcken
Een teecken syner gunst, een segen aen de volcken,
God even na den vloet vernieut syn heyligh bont,
Dat in den Hemel selfs by hem versegelt stont,
Een troost in dit gevaer. 'Tis vveerdigh aen te mercken
Hoe God meest in den noot de syne plagh te stercken,
VVant als hy straffe pleeght, en syn geminde slaet,
Dan ifset dat syn gunst haer vveder open gaet.

Genef. 12.
1.

Maer als God Abrams huys quam gunstigh aen te schouven,
Om daer syn lieve Kerck eens hooger op te bouven,
Soo vvort tot hem gefeyt: Verlaet u vader-lant;
Dat is syn vvellekom, syn eerste liefde-pant.
Daer reyft de goede Vorst in onbekende palen,
Doch moeder vveder uyt, en elders henen dyvalen,
Vermits daer hongers-noot in al den lande rees,
Die hem van daer verjoegh, en naer Egypten vvees.

Maer

Maer hy en is by-kans oock daer niet aen-gekomen,
 Of vvort met grooten angst gevvelldigh in-genomen,
 Hy vrees (en vvcl te recht) dat syn geminde vrou
 Daer aen den jongen vorst een proye vvorden sou.
 Hy vrees oock niet alleen syn vvijf te sullen derven,
 Hy vrees oock even-selvs aldaer te moeten sterven,
 Op dat de jonge Prins als met een vrien tocht
 Mocht hebben dat hy vvinst, en krijgen dat hy socht.
 Syn vrees komt tot de daet : vvant Sara vvort gepresen,
 En by het dertel hof den Koningh aen-gevvesen,
 Den Koningh op-gespeurt, den Koningh aen-gebracht,
 Die haer met ongedult, en heete tochten, vvacht.
 Daer stont de jonge vrou in angst te zyn geschonden,
 Hadt God niet aen het hof een vreemde plaegh gesonden,
 Een plaegh die aen de Prins syn kracht en vvesen nam,
 En die men seker vvist dat van den Heere quam.
 Daer vvert doen Abraham vvcl dapper om bekeven,
 En van den jongen vorst als uyt het hof gedreven;
 Daer keert hy vvederom, en geeft hem uyt de stadt,
 Met Loth en syn gesin en vvat hy voorts besat.
 Maer strax al vveder druck. al eert de vaders vvisten,
 Gaet Lots en Abrams volck te samen hevigh tvvisten;
 Al syn de lieden eens, een ongeruste knecht
 Heeft dickmaels huys-verdriet, en onlust aen-gerecht.
 Daer moeten uyt bedvvangh de goede vrienden scheyden,
 En op by-sonder velt haer vvitte kudden vveyden;
 Loth gaet naer Sodom toe, een schoon, en vruchtbaer lant,
 Maer daer het dertel volck in vvyle lusten brant.
 En siet! uyt dit bejagh ontstonden svvare plagen,
 Die Loth, benevens haer, gedvvongen is te dragen:
 Daer rijst een groote krijgh, en Sodom blijft te kort,
 Dies vvorter machtigh bloet aen alle kant gestort.

Genes. 12.

9.

Genes. 13.

7.

Genes. 14.

14. 15.

En, vvatter door het svveert niet om en is gekomen,
 VVort van des vyants heyr ten buyte vvech-genomen,
 En Loth oock even-selvs, en vvat de man besat
 VVort van den raeuvven hoop al mede vvech-gevat.
 De Faem van dit verlies, tot Abraham gevlogen,
 Heeft vveder syn gemoet in nieuven druck getogen,
 VVat raet in dit verdriet? hy is geen oorloghs-man,
 En doet noch efter meer als yemant dencken kan.
 Hy gaet met vveynigh volcx, en met syn eygen knechten;
 Hy gaet in aller haest een machtigh heyr bevechten;
 Hy tast den vyant aen te midden inder nacht,
 Hy slaet den ganschen hoop, oock eer het yemant dacht.
 Melchisedech die gingh den nieuven velt-heer tegen,
 En boodt hem broot en vvijn, en gaf hem hoogen segen,
 Melchisedech een beelt van God den vrede-vorst,
 Die onsen hunger laest, en lest den heeten dorst.
 Hoe kort is hier de vreught! hoe vluchtigh blijde stonden!
 Stracx vvort het eygen volck een meerder leet gefonden,
 God die het lant verschoont, en tijt tot boete gaf,
 Sent, naer een langh gedult, syn plagen harder af.
 Genef. 18. Het aerdigh Seboim dat brant gelijk een oven,
 20. Genef. 19. En vvatter heerlick schein is inder haest verstoven,
 29. Dat schoon en vruchtbaer vvout is nu een diepe kolck,
 Een asch-put sonder glans, een landtschap sonder volck.
 Genef. 19. 'Tis vvaer, de goede God, door soete gunst bevvogen,
 12. Heeft Loth, als metter hant, uyt desen brant getogen;
 Heeft Loth van daer geleyt, eer dat het vier begon,
 Daer hem geen heete vlam of svvavel treffen kon.
 Maer hy noch even-vvel heeft al syn beste vaten
 Syn huys en huys-gevolgh te Sodom moeten laten,
 Denckt, vvat een bange schrick hem in de leden quam
 Als hy de gansche kust sagh gloeyen in de vlam;

Als hy syn echte deel sagh nevens hem versterven,
 En niet een enckel vvoort van haer en kon vervverven,
 Als hy den lesten kus aen haer niet geven mach,
 Maer oock haer soeten mont in zout verandert sagh.
 Hy moest dat vveerde pant hy moestet laten blijven,
 Hy sagh daer inder haest syn oogen-lust verstijven,
 Sy bleef daer als een steen en vast gevortelt staen,
 En hy moest ongetroost en veerdigh henen gaen.
 Hy is syn vrouvve quijt, syn dochters hare mannen,
 Die gaen daer treurigh heen als uyt het lant gebannen,
 Als uyt de stadt geset, en dat van hooger hant,
 En houden voor gevvis dat al de vverelt brant,
 Dat niet een eenigh mensch is in het landt gebleven
 Die zaet mocht aen de Kerck, of aen de vverelt geven,
 Hier uyt soo rijst eylaes! een ander selsaem stuck,
 En baert hem op een nieu een droevigh ongeluck.
 De vvijn in dit verdriet, te veel aen hem geschoncken,
 Die maeckt door heeten damp den ouden vader droncken,
 Soo dat hy niet en vveet vvat datter is geschiet,
 Tot dat hy metter daet syn dochters svvanger siet.
 Vvat hert-seer aen de man dit onheyl heeft gegeven
 Is eer te zyn bedacht, als hier te zyn beschreven,
 Siet vvat een droef geval! en vvat een staegh verdriet,
 De oom klaeght dat hy mist, de neef dat hy geniet.
 Loth is geheel bedroeft, vermits syn dochters baren,
 En moeders, eer het dient, en al te vruchtbaer vwaren,
 En 't huys van Abraham dat is geheel bedruckt,
 Om dat hy van het bed geen soete vrucht en pluckt.
 En hoe doch sal de man een aerdigh kint vervverven?
 Hy voelt de manne-kracht in syn gevvruchten sterven,
 Oock vveet hy dat syn vvijf niet meer hier in vermach,
 Mits 't haer niet meer en gaet gelijk het vrouvven plach.

Genef. 19.
26.

Genef. 19.
3.

Genef. 20.
1.

Genef. 16.
2.

- Genef. 15. 'Tis vvaer, God even-felfs die heeft met eedt gefvvooren,
 4. 5. Dat hem een lieve foon fou vverden aen-gebooren,
 Maer niet een mensch en vveet vvanneer het fal gefchien,
 En 't valt de moeder fvvaer hier langer op te fien.
 De goede Sara dubt en krijght verkeerde finnen,
 Genef. 16. En vint een middel uyt om zaet te mogen vvinnen,
 3. 4. Sy nam haer eygen maeght, en brachtfe tot den man,
 Ten eynd' hy vruchten kreegh en foete kinders vvan.
 Maer Agar, die een foon aen Abram quam te baren,
 En vveet na defen tijt haer vrouvve niet te fparen,
 Sy vvort gevveldigh trots, en kanter tegen aen,
 En vvil niet (alffe plagh) tot haren dienfte ftaen.
 Daer gaetet over-kant, daer rijfen huys-krakeelen,
 Daer moet oock Abraham al vry vvat mede deelen,
 Doch meest als Ifmael betoont een spotters aert,
 Genef. 21. Nae dat fyn echte vvijf hem Ifack heeft gebaert;
 10. Doen gingh het harder aen met kijven, tvviften, klagen,
 VVant Sara vvil de maeght met haren foon verjagen,
 En drijven uyt het huys; daer brenght de goede man
 Tot voordeel van de meyt, al vvat hy feggen kan:
 Genef. 21. De vville lijcke-vvvel van Sara moet gefchieden,
 12. De groote Schepper felfs die laetet hem gebieden;
 Daer vvort het ftuck gefet, en tot een kort befluyt,
 Genef. 21. Hoe feer het Abram druckt, de by-fit moeder uyt.
 24. Die vvort daer op een bot met haren foon verdreven,
 En haer vvort maer alleen een vveynigh broots gegeven,
 En eenigh vvater toe, daer gingh de droeve maeght
 Die even aen den Heer van defen handel klaeght.
 Siet dus moet Abraham fyn eerften foone miffen,
 En vvaer hy dvalen fal, en vveet hy niet te giffen;
 De tvveede boven dat die vvort hem los gefteilt,
 Soo dat hy vvederom fyn droeve ziele quelt.

God spreekt in syn gemoet, en stort in syn gedachten,
Dat hy syn eygen soon moet voor den Heere slachten,

Genes. 22.

1.

Dat hy moet Priester zyn en 't kint het offer-lam,
Al is het schoon de gront van syn geheele stam.

Denckt hoe dit in het hert van Abram heeft gesneden,
En hoe hy met het vleesch hier over heeft gestreden,

Hoe dat hy heeft gekampt, gehijght, geklaeght, gesvveet,
Hoe dat hy heeft gesucht in dit verdrietigh leet.

Hy gaet noch even-vvel, hy gaet de plaetse vinden,
Al vvaer het vinnigh mes den jongen sou verslinden,

Hy gaet veel dagen langh, hy gaet de gansche reys,
Als svvanger in de ziel met soo een droef gepeys.

Genes. 21.

4.

Maer vvat een harden stoot heeft Abraham gekregen,
Als Isack met hem gingh, en droegh den fellen degen!

En sprack op dese vvijs, Hier is nu hout en vier,
Maer, Vader, segh een reys vvaer is het offer-dier?

Genes. 21.

7.

VVaer is doch in het vvout een schaep of lam te vvachten,
Dat ghy op desen bergh den Heere meynt te slachten?

De Vader, onbevust vvat datter sal geschien,
Seyt, Isack, lieve soon, God salder in versien.

VVel God versfacher in, maer liet de sake komen
Tot dat het vinnigh svveert al-reede vvas genomen,

Al-reede vvas gevelt, en helde na den slagh,
Soo dat het selsaem vverck niet hooger gaen en mach.

Daer isst eerst gesteuyt. Daer vvort een Ram gevonden,
Die stont, gelijk het scheen, daer in het vvout gebonden,

Die vvort daer op den bergh van Abraham gedoot,
En Isack blijft gesont, en buyten alle noot,

Genes. 22.

13.

Die is hem van den Heer als op een nieu vervvorven;
Maer vvat een korte vreught! de Moeder is gestorven,

Genes. 23.

2.

De Moeder valt te bed, en spoet haer tot de reys,
En gaet, eylacen gaet, den vvegh van alle vleys.

VWat vreught kan Abraham op aerden nu bekomen ?

Genef. 23.
4. 5. 6.

Syn lieve vveder-helst die is hem af-genomen,
Dies leydt hy syn vermaeck en alle blijdschap af,
En spilt een langen tijt ontrent het droevigh graf.

Maer fiet ! een klaerder lucht op Ifaack geresen,
Die geeft den jongelingh een nieu en vrolick vvesen ;

Genef. 24.
66.

Hem komt Rebecca t' huys, Rebecca langh vervvacht
Die vvort hem toe-geschickt, en in den schoot gebracht.

Rebecca syn vermaeck, syn troost, en eygen leven,
Die heeft syn treurigh hert een nieuve jeught gegeven,
Die is met syn gemoet in soo een engh verbont,
Dat haer noyt ander vvijf op synen leger vont.

De Vaders al gelijk, die voor en naer hem quamen,
Die fiet men dat behulp tot hare vrouvven namen,
Als gront tot meerder zaet, maer Ifaack alleen,
En maect geen ander vvijf syn echte bedt gemeen.

Sy twee zyn onder een gelijk gepaerde schapen,
Die nu ter vveyde gaen, en dan te samen slapen,
Die al haer herten-vreught verdeelen onder haer,
En (met een vvoort geseyt) een gansch geluckigh paer.

Genef. 24.
67.

En schoon of Ifaack syn moeder heeft te derven,
Hy is altans getroost om haer verdrietigh sterven,
Hy is een deftigh vorst, een vvel gesegent man,
Hy heeft een jonge vrou, en vvachter vruchten van.

Maer fiet, eylaes ! de lust van dit geluckigh paren,
Is als, een dunne schim, in haesten vvech-gevaren,
Het eerste bruylof-soet en duert als geen en tijt,
Hoe ras verloopt de stont die hier den mensch verblijt !

Men hoort van stonden aen Rebecca dickmael suchten,
Om dat haer groene jeught is sonder echte vruchten,
Sy dubt, sy kreunt, sy treurt, en sit gestaegh en queelt,
Om datter niet een kint om hare tenten speelt.

Men

Men vvacht eerst maenden langh, en daer na gansche jaren ,
 Dat sich een kleyn gesvvel sou komen openbaren
 Ontrent haer teeren schoot, maer hoe men vvachtē mach ,
 Van dragen geen begin , van kinders geen gevach .
 Haer lichaem schijnt te mael als toe te zyn gesloten ,
 En 't heeft oock Isaack tot in de ziel verdrotē ,
 Hy vveet geen beter raet , vvaer hy het stuck bevraeght ,
 Als dat hy synen noot aen synen Schepper klaeght .
 Hy geeft hem tot den Heer , hy buyght syn gansche leden ,
 Hy vult in grooten ernst den hemel met gebeden ,
 En schoon hy langen tijt geen hoop van kinders sagh ,
 God hoort noch even-vvel ten lesten syn geklagh .
 'Tgeviel na langen tijt , en veel bedroefde dagen (a) ,
 Rebecca tvvijffelt eerst , Rebecca schijnt te dragen ,
 Rebecca vvort bevrucht. daer juyght het gansch gesin ,
 En sy hout even doen haer droeve tranen in ,
 Verblijt om dit geval. Maer in haer teere leden
 Daer vvort (gelijk het schijnt) een volle krijgh gestreden ,
 De kinders binnen haer die kanten tegen een ,
 En vallen over hoop, en vvorden hants-gemeen ;
 Iuyft soo, gelijk men vecht. Sy , die het selsaem vvoulen
 Van dese binne-krijgh niet is gevvent te voelen ,
 Ontset haer vvonder seer , vermits de groote smert ,
 Die sy hier door verneemt tot aen haer innigh hert .
 Sy buyght haer voor den Heer , en gaet hier over vragen
 Vvat datter sal ontstaen uyt soo een selsaem dragen ,
 Haer vvort daer op geseyt, dat tvveederhande zaet
 In haer ontfangen is , en noch verzegelt staet ,
 Dat in haer stoffe light van tvvee verscheyde volcken ,
 Die haer sal open doen , en als uyt diepe kolcken
 Gaen vloeyen door het lant , en gansch het aertsche dal ,
 Soo dat oock menigh vorst uyt haer ontspringen sal .

Genes. 25.
20.

(a)
 Isaack vvwas
 90. jaer oudt
 als hy Rebec-
 ca ten wjve
 nam, Genes.
 25. 20. en
 vvwas 60.
 jaer oudt als
 Esau en Ia-
 cob hem ghe-
 boren vvur-
 den, Genes.
 25. 26. Soo
 is dan Rebec-
 ca tvvintigh
 jaer of daer
 ontrent met
 Isaack ghe-
 troutt ghe-
 vveest eer sy
 kinderen by
 hem kreegh.
 Genes. 25.
21.

Genes. 25.
22.

Ghe-

Gelijck de God-spraeck seyt, soo vvert het stuck bevonden,
 Sy vvert te rechter tijt van haren last ontbonden,
 Sy heeft aen Isaack tvvee kinders voort-gebracht,
 Maer dat sigh eerst verthoont dat heeft een ruyge vacht,
 Het tvveede soo gestelt als yemant mochte vvenschen,
 In hayr, en in gelaet, gelijk de schoonste menschen,
 Siet daer het huys verrijckt met tvvee van eender dracht,
 Maer noch en vont men niet de vreught hier uyt gevacht.

Genef. 25.
27.

De rouvve gast en kan Rebeca niet behagen,
 Sy heeft een gunstigh ooggh op 't ander kint gesslagen,
 Isack in tegen-deel heeft Esau best gesint,
 En toont hem meerder sucht, gelijk een eerste kint.

Dit huysflick verschil en onderlingh verkiesen
 Doet aen het vreedsaem paer haer eersten lust verliezen,
 Men sagh haer soete vreught in droefheyt om-gekeert,
 Gelijk de vvare daet ten lesten heeft geleert.

'Tgesin is nu verrijckt, met kinders, maeghden, knechten,
 Maer siet des hongers-noot die komt het lant bevechten,
 Daer staet men in beraet vvaer heen men trecken sal,
 Om vry te mogen zyn van druck en ongeval.

Genef. 26.
7, 8.

Nae Gerars vette kley daer vint men best te reysen,
 Maer hier bestont de man om syn gemael te peysen,
 Hy vvist dat hy in angst, haer eer in tvvijffel stont,
 Of om haer geestigh ooggh, of om haer rooden mont.

Dus, om daer in het hof gerust te mogen leven,
 Laet hy sigh van de vrou den naem van broeder geven,
 Maer even dit beleyt vvert by den vorst ontdeckt,
 Soo dat hem syn bedrijf tot enckel smaetheyt streckt.

Maer Isack uyt het hof in syn bevint gekomen,
 Vint daer het gansche volck van af-gunst in-genomen,

Genef. 26.
15, 16.

En dat mits Godes heyl als om syn tente svveeft,
 En hem een machtigh vee en rijcke vruchten geeft.

Sy vwillen hem voortaan niet by hen laten leven,
 Dies vvert hy uyt het lant door ongunst vvech-gedreven,
 De putten voor het vee, by hem vvel eer bereyt,
 Die vverden over-al met aerde toe-geleyt.

Verhuysen, op te staen, een ander lant te kieser,
 Doet menigh nieu vermaeck en ouden vrient verliesen,
 Een die syn eerste kust en eygen huys verlaet,
 Vervalt in diep gevaer van syn geheelen staet.

Daer is geen seggen aen, de man die moet vertrecken,
 En foucken syn gerief in onbekende vleckes,
 En hier dient op een nieu gespit aen alle kant,
 Tot dat men voor het vee bequame putten vant.

Genes. 26.
19.

Daer schijnt nu Isaack gerust te mogen vvesen,
 Maer siet een nieuven storm is over hem geresen,
 Hy leedt eerst ongemack ontrent het aerstche goet,
 Nu rijst hem herten-leet ontrent syn eygen bloet.

De sonen (schoon gelijk op eenen tijt gedragen)
 Syn hevigh tegen een in grooten haet geslagen,
 De jonghste koopt het recht dat aen den outsten quam,
 Dies is hy byster fel en uytter-maten gram.

Genes. 25.
29.

Noch is niet genoegh, vvant Iacob heeft gekregen
 Syns vaders hooghste gunst, syns vaders eersten segen,
 En schoon of Esau klaeght, en kanter tegen aen,
 De vader stelt het vast al vvat is gedaen.

Genes. 27.
26.

Genes. 27.
37.

Hier op stijght Edoms gal, en stelt hem om te vvreken,
 Hy vvil syn broeder selfs den kop aen stucken breken,
 Rebecca vvert ontruff, en krijght een bangen geest,
 Vermits haer droeve ziel voor haren Iacob vveest.

Genes. 27.
41. 42.

Sy vveet door vvat bedrogh het stuck is aen-gedreven,
 En dat haer al het quaet sal vverden toe-geschreven,
 Als vvinster vanden list, en van het gansch beleyt,
 VVaer door den outsten soen de segenis ontseyt.

Sy denackt, indien het valt dat Iacob, doot gesslagen,
Den Esau ballingh maectt voor al syn leven dagen,
Dat haer dan by gevolgh het droevigh ongeval
Vermaeck en herten-lust geheel benemen sal.

Sy dan om met beleyt het onheyl af te vvenden,

Genef. 27. Gaet haren jongen soon nae 't vee-rijck Haran senden,
43. Die geeft hem op de reys, en komt ten lesten daer,
En mist syn ouders huys geheele tvvintigh jaer.

Genef. 28. Maer Edom die een troost moest aen syn ouders vvesen,
12. En door een soeten aert haer bitter leet genesen,
Brenghet echter niet in huys als druck en ongemack,
Soo dat hy over al de soete ruste brack.

Genef. 26. De vrouvven, die hy trout, dat syn Hetijtsche vvijven,

34. Genef. 27. Genegen uytter aert tot morren, tvviften, kijven,
46. Niet in des Heeren vrees, niet in de tucht gevoedt,
En daerom even-staegh vol tvvift en over-moet.

Ach hoe kan eenigh mensch op goede dagen vvachten?

Hoe kan hy na vermaeck geluck of vrede trachten?

Siet Isack die van God een vollen segen heeft,

Siet hoe die goede ziel in staege pramen leeft.

Eylaes! hy vvort besvvaert met hondert droeve slagen,

Die hy van alle kant geduerigh heeft te dragen,

VVel aen dan, altemael die hier op aerden zijt,

Vervvacht hier anders niet als staegh een nieuven strijt.

Soo haest de jongelingh in Haran is gekomen,

Genef. 29. Zyn hem door nieuve sorgh de sinnen in-genomen,
18.

'Tis liefde dat hem quelt, 'tis Rachel dien hy mint,

Soo dat hy staege sorgh in syn gedachten vint.

VWant, eer hem vvert gegunt met haer te mogen paren,

Genef. 29. Soo moest hy onder-staen een dienst van seve jaren,
19.

Siet daer een stagen last, die hem den slaep verjaeght,

Hy dient het jonge vee, hy dient een jonge maeght.

Hy moet verdrietigh leet, en alle stuere vlagen,
 Hy moet of sonne-schijn of koude vvinden dragen,
 Hy moet syn dienst begaen oock midden in der nacht,
 Geduerigh in de vveer, geduerigh op de vvacht.
 Maer schoon hy seven jaer de schapen heeft gedreven,
 Syn loon noch even-vvel en vvort hem niet gegeven,
 VVant Lea dien hy noyt ten echt en hadt verfocht,
 (a) Is hem den eersten nacht voor Rachel toe-gebracht.
 Daer gaet hy Laban aen, en roept te zyn bedrogen,
 En hem door slim beleyt syn loon te zyn ontogen,
 Maer daer en is geen raet, vvat hyder tegen doet,
 Als dat hy op een nieu om Rachel dienen moet.
 Maer als de seven jaer zyn vveder over-streken,
 Moet hy sikh vvederom in nieuve moeyten steken,
 VVant na tvvee seven jaer en heeft hy anders niet,
 Als vrouvven sonder goet, en enckel huys-verdriet.
 Veel die ten echte gaen bekomen rijcke gaven,
 In gelt, en machtigh vee, in landt, en rappe slaven,
 Maer hem en gatet niet, gelijk het elders plagh,
 Hy moet een slave zyn, oock eer hy paren magh.
 Hy moet dan vvederom een nieuven dienst beginnen,
 Om vee en ander haef voor hem te mogen vvinnen,
 Daer tijt hy in het vverck met onvermoeyde vlijt,
 Soo dat hy sikh in als met volle leden quijt.
 Maer als des Heeren gunst quam over hem te sijgen,
 En dat hy grooter vee voor hem began te krijgen,
 Soo rijster metter daet verschil en groote strijt,
 De man vvert scheef besien, en over al benijt.
 Daer is geen ander raet, hy gaet op middels peysen,
 Om nae syn vaders huys en uyt het lant te reysen,
 Dat stelt hy in het vverck, maer siet! van stonden aen
 Soo komt hem Laban selfs in haesten na-gegaen.

*Israël moest
 om een vvijf
 dienen, om
 een vvijf
 moest hy
 hoeden. Hof.
 12. 20.*

*Eenige vvoo-
 nen dat Ia-
 cob vvel so-
 ve jaer voor
 Rachel ghe-
 dient heeft,
 maer dat hy
 even-vvel
 deselve ter-
 stont, naer
 het gemack-
 te verdragh
 met Laban,
 ten vvijve
 heeft verkre-
 gen, sonder
 dat de seven-
 jarigendienst
 is voor-ge-
 gaen. Siet
 Iunius ende
 andere op
 dese plaetse.*

(a)

*Genes. 29.
 24.
 Genes. 30.
 29.*

*Genes. 31.
 1. 2.*

- Genef. 31. ^{23.} Hy komt hem nae gevolght met gramschap aen-gesteken,
 Het schijnt hy vvil syn leet aen Iacob komen vvreken,
 En hadde Godes hant syn voorstel niet belet,
 Het svveert (gelijck het scheen) dat vvas op hem gevvet.
 Genef. 32. ^{25.} Soo haest als dit gevaer is van hem vvech-genomen,
 Is hem van stonden aen een ander over-komen,
 Hof. 12. 4. Hy vvort, men vveet niet hoe, daer op het velt gevvaer,
 Een man, een deftigh vorst, een grooten vvorstelaer,
Hy kampede met den Engel en hy ghevvan, vvan hy vveende ende badt. Die heeft met hem gekamt, hy tegen hem gestreden,
 Met tranen, met geschrey, met suchten, met gebeden,
 Hy doet in dit gevecht al vvat hy immer kan,
 Soo dat hy met verlies ten lesten over-vvan.
 Genef. 32. ^{6.} Maer onder dit gevaer komt Edom aen-getogen,
 Met knechten, met gevveer, met alle syn vermogen,
 Men siet vier hondert man sikh toonen op het velt,
 Dat Iacob vvederom in nieuwve prangen stelt.
 Syn vrees is dat het volck komt veerdigh aen-gestrecken,
 Om Esaus ouden vvrock op hem te mogen vvreken,
 Om 't vee en syn gevolgh te drijven op den loop,
 En al vvat hy besat te storten over hoop.
 Genef. 32. ^{9.} Hy geeft hem tot den Heer, als met geheele krachten,
 Hy opent syn gemoet en offert syn gedachten,
 Hy bidt dat hy den angst van soo een droeven slagh.
 In Gode vveder-staen en over-vvinnen magh.
 Daer op tijdt hy te vverck, en laet verscheyde gaven
 Genef. 33. ^{2. 3.} By beurten henen gaen, en voor den leger draven,
 Met ruymte tusschen bey, en seyt de knechten aen
 Vvat dienstigh is geseyt, en nut te zyn gedaen.
 Hy deylt syn ganschen hoop in tvvee verscheyde scharen,
 Op dat hem minder quaet soo mochte vveder-varen,
 En dat (indien het viel dat Esau qualick vvou)
 Ten minsten eenigh deel het svveert ontvluchten sou.

Hy neyght hem seven-mael eer hy hem quam genaken ,
 Op dat hy syn gemoet mocht sacht en gunstigh maken ;
 De vrouvven van gelijk , de kinders boven dien ,
 Die komen al-te-mael aen Edom hulde bien .

God heeft syn vinnigh hert hier over soo bevogen
 Dat hy flux Israël is om den hals gevlogen ,

Dat hy syns broeders mont in vriendschap heeft gekust ,
 En soo is even doen syn gramschap uyt-geblust .

Genes. 33.
4.

Het vveder is gekalmt , daer komen stille dagen ,
 Maer , nae een korten tijt , al vveder harde vlagen ,
 Al vveder enckel storm , en niet als stuere lucht ,
 Men hoort in Jacobs huys al vveder nieu gesucht .

Soo haest de man genaect aen Salems vette vveyen ,
 Syn dochter vvert belust om haer te gaen vermeyen ,

Genes. 34.
1. 2.

En om te mogen sien de vvijse van het lant ,
 En vvat men voor een volck daer in de vleecken vant ;

Sy gaet eerst door het velt met hare maeghden treden ,
 Sy gaet oock naderhant tot inde vaste steden ,

Sy fiet , en vvort gesien. De sone van den vorst
 Die treckt uyt haer gesicht een heeten minne-dorst .

Dese geschiednisse wort hier breeder verhaelt als andere saken de vvijle, nae alle vvaerschnelickheyt, dit den Eertz-vader Iacob dapper beroert moet hebben, sonderlinge acht nemende op het gene datter op ghevulgh is, en dat al te samen in dadelickheyt heeft bestaen, daer veel andere zijn ghevaeren meer in vreesse als in de sake selfs zijn gelegen gevvest.

Hy fiet haer soet gelaet, en haer gebloofde vvangen,
 Hy fiet haer teere jeught , en hare frissche gangen ,

En uyt dit al-te-mael ontstaet een snelle vlam ,
 Die flux hem door het ooggh tot in het herte quam .

Daer valt de jongelingh in druck , in svvare klachten,
 In vreemde dveperry, in veelderley gedachten ,

Ach (seyt hy) 't is voorvvaer een droevigh ongemack ,
 Dat myn ellendigh hert in liefde dus ontstack .

Dit is een selsaem volck , gevvent tot vreemde seden ,
 By vvie dat ons bedrijf doch niet en vvert geleden ;

Soo ick den vader spreeck , en dese maeght versoeck ,
 Myn reden sal hem zyn gelijk een boose vloeck .

Haer Gods-dienst is gestreng en vvil ons geensins lijdē,
 VWant al, vvie mannen zyn, die moeten hen besnijden,
 En sonder dit geheym, en buyten dese pijn,
 En kan geen Sichemijt oyt Jacobs svager zyn.
 Maer vvaerom dus benaut? en vvaerom sal ick suchten?
 Sy, die myn herte stal, en kan my niet ontvluchten,
 Sy is in ons gevvelt, en in myn eygen stadt,
 En vvaerom desen roof niet happigh op-gevat?
 VVaerom soo goeden kans niet heden vvaer-genomen?
 Het vvildt-braet, dat ick jaegh, dat is my t'huys gekomen,
 VVel aen dan, treurigh hert, gaet stelt u saken vast,
 Al vvat uyt liefde komt en is geen over-last.
 Als ick haer maeghde-bloem sal hebben vvech-gedragen,
 Dan isst tijts genoegh te spreken met de magen,
 Of met den vader selfs. de gront is dan geleyt,
 Noyt heeft beslapen maeght een vryer af-geseyt.
 Hy, stracx nae dit gespreck, doet op haer gangen letten,
 Doet loeren achter haer, en spant syn loofse netten,
 En als hy door syn volck den aen-slagh heeft bereyt,
 Soo komt hy tot het vverck dat hem in't herte leyt.
 Hy gaet hem by de maeght, en haer geselschap vougen,
 Hy brenght een praetjen in, daerom de vrysters lougen,
 Hy leytse gins en vveer, hy vvijstse dit en dat,
 Het schoonste van het hof, het beste van de stadt.
 Sy is een jonge spruyt, en kent geen hooffsche grepen,
 Van sinnen kloeck genoegh, maer niet te veel gellepen,
 Haer maeghden van gelijk zyn duyven sonder gal,
 Soo datse niet en sien het droevigh ongeval;
 Soo datse niet en sien vvat dat de linckers brouvven,
 Noch vvat te vreesen staet voor alle jonge vrouvven,
 Sy gapen in het hof, al vvatter is te sien,
 Maer nemen geensins acht op datter kan geschien.

En t'vvijl het vreemt beflagh haer groote dingen schenen,
 Is Dina van de fael als in de lucht verdvvenen,
 Sy vvort aen haer gevolgh ontfutselt in het hof,
 Haer maeghden zynder by, en niemant vveter of:
 Sy is als in een droom in haesten vvech-genomen,
 En niemant denckter eens vvat haer fal over-komen,
 Een yder staet bedvvelmt, en vvonder slecht en fiet.
 Die 'thof niet recht en kent, en kent syn rancken niet.
 Ten lesten komt de maeght met Sichem aen-gestrecken,
 En schijnt haer eygen selfs geheel te zyn ontleken,
 Men fiet een pleckigh root om haren mont gefaeyt,
 En, ick en vveet niet hoe, haer oogen om-gedraeyt.
 Haer kleet te voren net, heeft ongevvooone vouvven,
 En sy is vreemt gestelt ontrent haer moyen bouvven,
 Haer timpen zyn verslonst, haer krage neer-gedruckt,
 En, tot een kort besluyt, haer bloemtje vvas gepluckt.
 Ach vvat een groot verlies! ontrent haer gansche vvesen
 Is, ick en vveet niet vvat, voor onlust in te lesen,
 Maer Sichem even-vvel die houtse byder-hant,
 En biet haer even-staegh een aerdigh minne-pant,
 Vertrooft haer, spreeckt haer aen, en vvilse vorder leyden,
 En liet oock even daer een fruyt-gerecht bereyden,
 Hy biet haer suycker-vverck en dingen nae de kunst,
 Om soo door soet gevley te vvinnen hare gunst.
 Sy, met een treurigh oogh, fiet op haer jonge maeghden,
 Die eenigh slecht bescheet van al den handel vraeghden,
 Sy antvvoort metter daet, schoon datse niet en spreeckt,
 Vermits een droevigh nat uyt haer gesichte leeckt.
 De sneeghste van den hoop heeft doen eerst uyt-gevonden
 En vvatter is geschiet, en hoe de saken stonden,
 Die vvijckt ter zyden af, en geeft haer uyt de stadt,
 En seydt het Iacob aen vvat sy vernomen hadt,

Verhaelt den over-laft die Sichem heeft bedreven,
 En vvaer de droeve maeght ten leften is gebleven,
 En hoe de jonge vorft van haer niet af en liet,
 In't korte vvatter fchuylt, en vvatter is gefchiet.
 De vader kreegh een fchrick door al fyn gansche leden,
 Het fchijnt dat hem de ziel aen ftucken vvert gefneden,
 Maer t' vvijl hy met verdriet fich op het ftuck bepeyft
 Komt Hemor uyt de ftadt in haeften af-gereyft,
 Die gaet daer Iacob aen met vvonder foete reden,
 En bidt dat hy de maeght aen Sichem vvil befteden,
 Aen Sichem fynen Soon, vermits tot aen de ziel
 Hem Dina staet geprent, hem Dina vvil beviel!
 Ifraël is beducht fyn gront hier op te feggen,
 Maer vvil voor al het ftuck vvat naerder over-leggen;
 Syn fonen onder dies die komen uyt het velt,
 Aen vvien hy met verdriet het ftuck voor oogen ftelt.
 De mannen zyn geftoort om dit oneerlijck mallen,
 En vvouden even ftracx den Hemor over-vallen,
 Maer krippen even-vvil haer gramme tochten in,
 En fpreken tot den vorft als met een koelen fin.
 VVy zyn des Heeren erf, en zyn daerom befeden,
 VVy dragen fyn verbont in onfe manne-leden,
 En iffet eenigh volck dat naer ons vriendschap helt,
 Het moet benevens ons dus even zyn gefteilt.
 Indien fich uvve ftadt hier nae fou vvillen voegen,
 VVy fullen uvven foon ten beften vergenoegen,
 Maer foo ghy defen raet niet dienftigh vinden kont,
 Soo vvacht van onfe ftam noyt vvettigh trou-verbont.
 Soo haeft dit Sichem hoort, hy fchijnt te zyn genesen,
 En Hemor gaet het volck van ftonden aen belesen,
 Hy feyt al vvat hy meynt hier dienftigh toe te zyn,
 En ftracx foo is de ftadt gevvilligh tot de pijn.

Maer

Maer eer de derde son komt over hen geresen ,
 En datter niet een mensch noch recht en is genesen ,
 Tvyee broeders van de maeght die maken hen gerøet ,
 Om vvraeck te mogen doen van haer verdrietigh leet .
 Sy, leyders van den tocht, zyn veerdigh aen-gevallen ,
 En planten metter daet haer vendels op de vvallen ,
 Daer gaet het moorden aen , soo dat het manne-bloet
 Komt vlieten over straet , gelijk een snelle vloet .
 De vorst vvert even selfs van Levi doot gesslagen ,
 En Sichem nevens hem moet oock de straffe dragen
 Van syn ontijdigh vier , en ongetoomde lust ,
 Daer leyt de gansche stadt te samen uyt-geblust .
 De vrouvven onder dies , de vrysters vvorden slaven ,
 En moeten , als een roof, ontrent den leger draven ,
 Daer komt het grilligh heyr getogen uyt de stadt ,
 Verrijckt door machtigh vee , en met een grooten schat .
 Als Iacob dit verstont , hoe is de man verslagen !
 Hoe voelt hy synen geest door al de leden jagen ,
 Hy gingh op Levi aen , hy strafte Simeon ,
 Soo deftigh als hy mocht , soo hevigh als hy kon .
 Hoe dus , seyt Israel , u suster is te schande ,
 En vvy , door u bedrijf , als grouvvvels in den lande ,
 VVy, maer een vveynigh volcx , en in een vreemt gevest
 Zyn , door u stout bedrijf , soo hatigh als de pest .
 Ist niet een selsaem vverck ! myn dochter is geschonden ,
 En die haer eeren sou en vvort niet meer gevonden ,
 Ach ! Sichem is vermoort door u onvvijse daet ,
 Myn ziel en kome niet in u vervvoeden raet .
 Dit heeft maer kleyn gevlicht ontrent de jonge lieden ,
 Sy roepen overluyt , het moeste soo geschieden ,
 Een boef , een onverlaet , een schender van een maeght ,
 En is niet anders vveert , als dus te zyn geplaeght .

VWat sal de vader doen? eylaes, syn droeve klachten
En baren anders niet als svvare nae-gedachten;

Het onheyl dat hem druckt is uytter-maten groot,

De vryster is geschent, en Sichem is gedoot.

Maer God komt onder dies aen Iacob openbaren,

Dat hy vertrecken moet, en Suchot laten varen,

Genef. 35. Dat niemant eenigh leet sal vverden aen-gedaen,

1. 2.

Maer dat hy metter vvoon naer Betel heeft te gaen.

Daer breeckt hy vveder op, en treckt in vreemde palen,

Doch niemant daer ontrent en komt hem achter-halen,

Genef. 35.

5.

En komt hem hinder doen, vvant Godes eygen hant

Is hem een vaste scherm, een breydel aen het lant.

Doch t'vviyl dat Israël nu hier en ginder reysde,

En op dit hart geval soo svvaer niet meer en peysde,

Soo treft hem vvederom een felle donder-slagh,

Die hy niet over-gaen, en niet versetten magh.

Genef. 35. Syn Rachel vvas bevrucht, en binnen korte dagen

16.

Soo hadt het svvanger vvijs ter voller tijt gedragen,

Dies viel sy op de reys in angst, in barens noot,

Maer even met de vrucht soo quam de bleecke doot.

En schoon het vroed-vvijs riep. Laet alle droefheyt varen,

Ghy sult, tot uvven troost, een jongen sone baren,

Sy is des niet verheught, maer geeft een diepen sucht,

En blies haer leven uyt, gelijk een dunne lucht.

Daer fiet de droeve man syn lief geselschap sterven,

Genef. 35. En moet, door haer verscheyd, syn troost en vreughde derven,

20.

Hy fiet dat aerdigh beelt by hem soo langh bemint,

Hy fiet dat edel pant vervvisselt voor een kint.

Hy moet syn herten-lust daer op den vvege laten,

Hy recht een graf-gebou te midden opter straten,

Syn geest is in de praem, en al syn bloet verschiet,

Als hy ontrent den vvegh het droevigh teecken fiet.

Maer

Maer schoon noch al het huys met droefheynt is bevangen,
En dat de tranen selfs hun rollen op de vvangen,

En vallen in het stof; siet Ruben niet-te-min

Die kreegh oock even doen een onbedachten sin.

Hy gaet uyt geyle brant, en tegens alle vvetten,

Hy gaet uyt dertel bloet syns vaders koets besmetten,

Ach! Bilha vvert gebruyckt tot syn onguere lust,

Soo dat syns vaders beelt in haer vvert uyt-gebluft.

Al is het drucx genoegh dat Bilha vvas bedorven,

Noch quamer nieu verdriet, vwant Isack is gestorven,

Hy steunsel van het huys begeeft hem op de reys,

En snelt hem naer het graf, den vvegh van alle vleys.

Vvat in-druck dese slagh aen Iacob heeft gegeven,

Is door myn svvacke pen niet om te zyn beschreven,

VWant siet de goede man die is op eenen tijt,

Drie van syn huysgesin, en beste vrienden quijt.

En noch soo is den rou al dieper in gekomen,

VWant Iuda zyn, eylaes! tvvee sonen af-genomen,

En t'vvijl hy droevigh sit, of aen den grave treurt

VVort hem noch syn gemael als van het lijf gescheurt.

En echter na den rou gaen hem de sinnen mallen,

En zyn, na dit verdriet, in vuyle lust gevallen,

VWant t'vvijl hy, soo het schein, sigh tot een hoere vvent,

Ontdeckt hem meerder quaet. ach! Thamar is geschent,

Ach! Thamar is bevrucht, die vvil men laten branden,

Daer komt het onheyl uyt, en al tot syner schanden.

O vreemt, ô diep geheym, ô selsaem vvonder-vverck!

VVaer valt, ô lieve God, het zaet van uvve kerck?

Hoe moet aen alle kant de goede Iacob lijden!

Hoe moet hy in den geest, en met den vleesche strijden!

Ach! schier al vvat de man hier op ter aerden siet

Is als een staegh gevolgh, een keten van verdriet.

Genes. 35.
28.

Genes. 38.
19.

Genes. 38.
25.

- Dan 't leet valt niet alleen ontrent syn outste sonen,
 Maer op de jonghste zelfs die by den vader vvonon,
 Ach Ioseph syn vermaeck, die vvert ! eylaes verkocht,
 En Iacob even doen een bloedigh kleet gebrocht :
 Een kleet dat Ioseph droegh, ten eynd' hy mochte vveten,
 Dat van een groufaem beest de jonghman is verbeten,
 Daer treurt, en klaegt, en kermt, daer vveent de goede man,
 Als die geen vreughde meer, geen troost ontfangen kan.
 Siet vvat een diepe kolck is inder menschen saken !
 VVy staen in menigh dingh onseker vvat te maken,
 VVy treuren menighmael, of zyn geheel beschroomt,
 Om yet dat niet en is, of noch ten besten koomt.
 O soete Tortel-duyflaet uven Schepper vvercken,
 Ghy sult te rechter tijt syn vvit en eynde mercken,
 Ghy sult, of in den druck, of naer een korte pijn,
 Vol troost en herten-lust, vol heyl en vreughde zyn.
 'Tis Iacob soo gebeurt, die hadde lange dagen
 Gesucht in syn gemoet, en bitter leet gedragen,
 En dat vermits hy meent dat Ioseph is gedoot,
 En Ioseph even-selvs die spijsst hem inder noot.
 Die is tot grooter eer, en hoogen staet verheven,
 Doch moest een lange vvijl in angst en schande leven,
 Hy dient eerst als een slaef, en dat met alle vlijt,
 Hy leet gelijk een boef, en vry geen korten tijt.
 VWant als een dertel vvijf hem niet en kan bevvegen,
 Om tegen alle recht onkuyfche lust te plegen,
 Soo vvort hy als een guyt gevangen vvech-geleyt,
 Maer God heeft uyt de smaet hem eere toe-bereyt.
 Dies als een hovelingh den Koningh quam te seggen
 Dat Ioseph middel vvist om droomen uyt te leggen,
 Soo is de jongelingh ten lesten vry geraeckt,
 En door het gansche rijck een machtigh vorst gemaeckt.

Maer

Maer Iacob onder dies , door hongers-noot gedreven ,
 En kan in syn gevvest niet langer blijven leven ,
 Sent naer Egypten toe, en krijght daer vveder broot ,
 Maer lijdt al vvederom een onvervachten stoot .

Voor 't graen, dat hy bekoomt, blijft hem een soon gevangen,
 Dat brenghet van nieuven aen hem tranen op de vvangen ,

Genes. 42.

24.

Maer dat hem meest verdriet , en doet de grootste pijn ,
 Is dat hy vvangen moet den lieven Benjamijn
 Syns Rachels leste pant. maer siet ! ten alderlesten
 Verandert dit verdriet , en vry ten alderbesten ;

Hy siet dat Ioseph leeft , hy sietet met vermaeck ,

Genes. 46.

28. 28.

En 't is aen syn gemoet een onvervachte saeck ;

Een noyt gedachte vreught , het doet hem vveder leven ,
 Dat God soo vveerden pant hem vveder heeft gegeven ,

Een pant dat hy tot troost ten lesten toe gebruyckt ,

Genes. 50.

1.

VWant Ioseph is de man die hem syn oogen luyckt.

Doch eer de leste snick syn leden heeft bevogen ,
 Soo is hy door den geest als buyten hem getogen .

Een ziel die uyt het vleesch nu veerdigh is te gaen

Treect dickmael , eerste reyft , een hemels vvesen aen .

Hy spreeckt van diep geheym , van vvonder hooge saken ,
 Daer geen onheyligh breyn oyt toe en kan genaken ,

Genes. 49.

1. 2. &c.

Hy spreeckt van yder soon , en syn geheele stam ,

Als of hy uyt den raet van God den Schepper quam .

Hy seyt met vollen mont vvat yder sal geschieden ,
 En vvie dat onder hen ten lesten sal gebieden ,

En vvie te syner tijt sal brengen aen den dagh

Dat in den hemel selfs als noch versegelt lagh .

Hy seyt dat voor gevviss de Schilo staet te komen
 Als Iuda synen staf sal vverden af-genomen ,

Dit stelt hy vvonder vast , en heeft in syn gemoet

Te midden in den doot, den leven-vorst gegroet .

Als Iacob vvas geruft, en dat fyn koude vvangen
 Verschiepen hare veruuv, als van de doot bevangen,
 Genef. 50. Siet Ioseph, die ontrent fyn ouden vader stont,
 1. 2. 3. Die viel hem om den hals, en kust hem aen den mont,
 En storter tranen op. daer rijst een droevigh klagen,
 En duert met staegen rou tot thienmael seven dagen,
 Het lichaem vvert gefalft, en in het graf gebracht,
 Daer Lea vvas geleyt, en haren Schepper vvacht.
 Dit vvas fyn laetste vvil. Het is van oude tijden
 Dat als getroude mans of vrouvven overlijden
 Men dan het echte paer gaet leggen nevens een,
 Gemeenschap in het bed, gemeenschap in het been.
 De sonen onder dies die Iacob heeft vervvorven
 Genef. 50. Zyn niet alleen bedroeft, vermits hy vvas gestorven,
 15. Maer yder is beducht dat Ioseph nu ter tijt
 Sal halen aen den dagh syn langh-geleden spijt,
 Dat Ioseph haer gevvelst, haer list, en snoode streken,
 Van s'vaders macht bevrijt, aen hen sal komen vvreken,
 Maer neen, de stille ziel en haddet noyt gedacht,
 Syn leet is over-langh begraven inder nacht.
 Hy spreeckt syn broeders aen, hy troost haer droeve sinnen,
 Hy toont dat hy syn hert heeft leeren over-vvinnen,
 Hy toont dat syn gemoet besit een reynen geest.
 Geen mensch en vrees eẽ mensch, die God van hertẽ vrees.
 Syn vvoort dat is een vvet: en al syn gansche dagen
 En vveet noyt eenigh mensch van syn bedrijf te klagen,
 Aen vvraeck vvort niet gedacht. een yder is geruft,
 En leeft syn dagen af in enckel herten-lust.
 Maer na, te syner tijt, de Koningh is gestorven,
 Van vvien dat Israel syn voor-recht hadt vervvorven,
 En dat oock Ioseph selfs uyt vleesch en vverelt scheyt,
 Doen vverden al het volck veel lasten op-geleyt.

De vveldaet die het rijck door Ioseph hadt genoten
 Is yder een ontgaen , en uyt de sin geschoten ,
 Is in een korten stont begraven in der nacht ,
 En om soo grooten vorst en vvert niet meer gedacht .
 De gunst , vvaer by het volck aen yemant is verbonden ,
 Verdvijnt , men vveet niet hoe , en al in korte stonden ,
 En daer en is geen dingh dat soo in haesten sterft
 Als vveldaet die een Staet van eenigh mensch vervverft .
 Soo haest als Abrams zaet seer aen begon te vvasen ,
 Soo vint de koningh goet op hen te laten passen ,
 Hy schickt hyn dringers toe , die met een harden dvvangh
 Haer drijven tot het vverck geheele dagen langh .
 Sy moeten harden steen , en roode tichels backen ,
 Met svveet , en staege pijn , met duyfent ongemacken ,
 En soo haer vol getal niet op en is gemaect ,
 'Tis seker dat hen druck en harde straffe naect .
 Maer hoe dat Israel vvert felder aen-gedrongen ,
 En tot den harden dienst door enckel kracht gedvvongen ,
 Hoe dat het vruchtbaer volck maer des te beter groeyt ,
 Gelijk een jeughdigh kruyt vvanneer het vvort gesnoeyt .
 De Prins dan om het volck den aen-vvas te beletten ,
 Gaet in syn vvreet gemoet , en maect gestreng vvetten ,
 Hy vvil dat over-al het mannelijck geslacht
 Oock van den eersten dagh sal vverden om-gebracht :
 Hy vvil dat over-al te midden in het baren ,
 Al vvat een man gelijckt sal in het duyfter varen ,
 En dat een aerdigh kint sal vverden uyt-gebluft ,
 Oock eer het even-selvs de moeder heeft gekuft .
 Soo haest het vvreet bevel is uyt het hof gekomen ,
 Soo is gansch Israel met droefheyt in-genomen ,
 Een yder heeft een schrick van soo een fel gebot ,
 En sucht in syn gemoet , en vlucht tot synen God .

Exod. 1.
11.

Hy

- Exod. 2. 1. Hy die het al door-siet, die alles kan bemercken,
 De vader synes volcx en hoeder syner kercken,
 Siet van den hemel af vvat Israel geschiet,
 En sent een deftigh man, een troost in haer verdriet.
- Exod. 2. 7. God heeft in desen noot hun Moses toe-gesonden;
 Maer siet! dien eygen tijt, al vveder nieuwe vonden,
 Hy met syn eygen volck vervalt in hoogh geschil,
 Devvijn geen mensch en vat des Heeren rechten vvil.
 Iuyt soo vvanneer de son komt op der aerden schijnen,
 En gaet dan menighmael al vveder eens verdvijnen,
 Vermits een svvarte vvolck op hare stralen drijft,
 Soo datse sonder glans en in het duyster blijft.
- Exod. 3. 1. Soo gatet Israel. De man gingh henen dvvalen,
 En schuyt een langen tijt in onbekende palen,
 Tot God hem vvederom als van den slaep vervveekt,
 En met syn eygen hant tot in Egypten treckt.
- Exod. 4. 14. Daer komt hy vvederom, en Aron daer beneven,
 Die hem tot syn behulp als tael-man is gegeven,
 Maer schoon hy machtigh is, en groote saken doet,
 Noch blijft des Heeren volck in druck en tegenspoet.
 VWant schoon Egypten-landt lijdt hondert vreemde plagen,
- Exod. 5. 7. Ach Iacob even-selvs die heester in te dragen,
 VWant als de vvreede vorst des Heeren straffe voelt,
 Soo ist dat hy aen hem syn gramme sinnen koelt.
 Hy laet in meerder ernst op hare saken mercken,
 Hy drijftse felder aen, en doctse langer vvercken,
 Hy plaeghtse dagh aen dagh met soo een vinnigh hert,
 Dat schier al vvat is syn leven moede vvert.
- Exod. 14. 5. Maer als de gansche schaer nu meynt verlost te vvesen,
 Doen isser boven al een svvaren druck geresen,
 VWant Pharo treckt hen na met al syn gansche macht,
 Soo dat, eylaes, het volck als in den angst versmacht.

Van voren is de zee, op beyde syden bergen,
 Van achter komt een heyr hem slagh en oorlogh vergen,
 En dreyght het gansche rot als met een vvissle doot,
 Daer is gansch Israël als in den lesten noot.

Exod. 14.
 10.

Maer God, die synen troost veel dan eerst plagh te geven
 Als alle menschen hulp schijnt vvech te zyn gedreven,
 Bestraft het vvoeeste meyr, en siet! het vvater scheurt.
 De vreught komt menighmael vvanneer een yder treurt.

Het leger vont behulp te midden in de baren,
 Die nu aen Israël gelijk als mueren vvaren,
 Maer als hen Pharo volght tot in het holste diep,
 Doen sagh hy dat de zee syn peerden over-liep,
 Syn vvagens henen dreef. de frissche ruyters soncken,
 En oock de Koningh selfs is inder haest verdroncken.

Exod. 15.
 1.

Daer leyt de groote macht gellingert aen de strant,
 Door anders geen behulp als Godes rechter-hant.
 Daer juyght des Heeren volck, met groote vreught bevangē,
 Daer hoort men anders niet als spel en lof-gefangen,
 Daer singht de jonckheyt nae het liet van Mirriam,
 Dat uyt een danckbaer hert tot in den hemel klam.

Maer schier en is het heyr niet uytter zee gekomen,
 Men heeft van stonden aen geen vvater meer vernomen,
 Men vint geen klare beeck, geen aengenamen dranck,
 Men vint naeu eenigh vocht geheele dagen lanck.

Exod. 15.
 23.

Of, schoon men vvater kreegh ontrent de suere beken,
 Die uyt den vvragen gront van Mara komen leken,
 Soo heeftet doch een smaeck gelijk als enckel gal,
 Siet daer al vvederom een droevigh ongeval.

Exod. 15.
 25.

Maer God die Iacob proeft, en niet en vvil bederven,
 Die laet het treurigh volck al vveder troost vervverven;
 De goede Moyfes helpt, en maectt een soeten stroom,
 Alleen maer door behulp van eenen soeten boom:

E

En

En dit is naeu geschiet sy komen Moses tergen,
 Exod. 16. Sy komen aen den man een vette tafel vergen;
 3. Egypten, seyt het volck, dat vvas een vruchtbaer lant,
 Num. 11. Daer in men visch en vleesch en alle lusten vant;
 4. Egypten schoon preeel, vol alderhande vruchten,
 Psal. 78. 24. Vvat gingh ons dvvasen aen van u te vvillen vluchten!
 Ghy zyt een lustigh hof, een vette klaver-vvey,
 Maer fiet in dit gevvest en is maer enckel hey,
 En niet als dorren helm. Ach hadden vvy gebleven
 Daer vvy in overvloet en vreughde mochten leven!
 Het is voorvvaer een dvvaes die uyt syn plaetse treet,
 En kiest een ander lant eer hy een beter vveet.
 Dus gaet het grilligh volck by vvijlen gansche dagen,
 Nu God om haer bejagh, dan haren leyder vragen.
 Haer stemme vvort verhoort, sy krijgen haren eysch,
 De dauvv die geeft haer broot, den regen edel vleys.
 Het Man komt uyt de lucht, en over hun gesegen,
 Exod. 17. Tot in de bosschen selfs en midden op de vvegen,
 12. 14. Het vvildt-braet komt hun t'huys, en vvaer sich yemant set
 Daer vanght hy voor syn deur de quackels sonder net.
 Hier mocht een heyligh man, ten hemel op-getogen,
 Gaen roepen tot den Heer uyt alle syn vermogen,
 En seggen (nademael syn hert ten vollen merckt
 Hoe vvonder Godes hant hier in geduerigh vverckt)
 O God, schoon ghy ons leyt door vvonder dorre vvegen,
 Daer niet als enckel zant, en klingen zyn gelegen,
 Al moeten vvy met angst en ongevvapent gaen,
 Daer staegh een machtigh heyr ons dreyght te fullen slaen.
 Al komt de vvoeste zee ons svvacke sinnen tergen,
 En steygert over-hoop gelijk de grootste bergen,
 Al ist dat ons vergift en slangen-svvadder quelt,
 En dat ons, door het vier, het gansche lichaem svvelt,

VVy fullen even-vvel , vvy konnen niet bederven ,
Nadien vvy 'shemels broot door uvve gunst vervverven .

O geeft ons , lieve God , u vvoort dat edel Man ,
Tot ons sal eygen zyn het hemels Canaan .

Maer vvat is van de mensch ! Siet hoe de lieden vvoelen ,
Sy konnen in het stof den Hemel niet gevoelen ,

Haer keel dat is een vvolff , haer lust een rechte vraet ,
Sy krijgen jae de vvalgh van enckel honigh-raet ,

Van enckel hemels-broot . Des Heeren rijcke gaven
En vveten haren buyck haer geesten niet te laven .

Dat vet Egyptenlant , die kooren-rijcke gront ,

Die speelt haer om het hert , en leyt haer in de mont ,

Die doet hen even-staegh , als met geheele krachten ,

Haer vvenden van den Heer en op haer lusten achten ,

Soo qualick vvil het vleesch hem voegen na de baen

Die God het eeuwvigh licht ons hier gelaft te gaen .

Siet ! stracx al vveder dorst , oock in het lekker eten ;

Sy hebben Godes heyl al vvederom vergeten ,

En noch tervvyl het volck vervvondert stont en keeck ,

Siet uyt een harde klip ontsprongh een gansche beeck .

Hoe lieft God Jacobs volck ! haer ovens zyn de vvolcken ,

De rotfen even-selvs haer koele vvater-kolcken ,

Haer kelders voor den dranck , ten dienste van 't gemeen ,

Daer quam een machtigh vocht gebortelt uytten steen ,

Geschoten uyt een rots , het schijnt dat harde keyen

De lieden hulde doen , en al den leger vleyen ,

In voegen dat het vee met vollen monde dronck ,

Tervvyl het suyver nat als uyt de moeder spronck .

Maer schoon of Godes hant soo veel beroemde daden ,

Vol krachten , hoogh beleyt , vol gunste , vol genaden ,

Aen Iacob had getoont ; eylaes ! het grilligh rot

Dat maeckt een gulden kalf en noemtet haren God .

Num. 11.
6.

Exod. 18.
3. 4. 5.

Exod. 31.
4.
Deut. 9.
12.

VVaer heen ellendigh volck? vvaer zijt ghy doch gevveken?
Van vvaer soo quaden slagh en soo verkeerde streken?

VVaer is doch nu ter tijt, vvaer is des Heeren kerck?

Ghy laet den vvaren God, en viert u handen vverck.

Daer komt de groote man van boven nae beneden,

Daer komt hy van den bergh tot aen den leger treden,

Exod. 23.
17. Hy brenghet de tafels met, als zegels van het bont,

Die aen syn liefstal volck de Schepper heeft gejoint.

Hy fiet de losse jeught daer in het groene danflen,

Hy fiet het gulden kalf geciert met rose-kranflen,

Deut. 9.
17. Hy goyt de tafels vvech, eer hy die vorder droegh,

Vermits een yver-vier hem in den boesem sloegh.

Daer leyt het vvonder stuck, daer leytet heen gedreven,

Daer God met eygen hant syn vvet heeft in geschreven,

Daer vvort oock Aron selfs ten hartsten over-haelt,

Vermits hy met den hoop van God is af-gedvvaelt.

Daer laet hy stracx het kalf tot stof en assen branden,

En 't vvort tot menschen dranck, en al tot haerder schanden,

Als of hy seggen vvou, Dat ghy noemt uvven God,

VVort hier tot enckel dreck, en dat tot uvven spot.

Exod. 32.
26. Noch isset niet genoegh, drie duyfent kloecke mannen

Die vvorden aen-getaft en door het svveert verbannen

Exod. 34.
10. Geslingert over-hoop. Siet vvat een droevigh vverck,

Siet in hoe grooten druck vervalt de gansche Kerck.

Noch laet de goede God sigh vvederom genaken,

En laet een nieu verbont en nieuve tafels maken,

Hy trooft het droevigh volck, en neemt het vveder aen

En stelt door Moyfes vast hen by te sullen staen,

Te drijven uyt het lant de raeuvve Iebusijters,

Te jagen uyt haer erf de snoode Cananijters,

En menigh ander volck, mits dat syn reyne vvet

Hun sy een stage peyl, en blijve vast geset.

De tijt doet haren gangh, de rappe jonge lieden
 Die gaen in grooten ernst de vette kust bespieden,
 En keeren vveder 't huys, en vveten tot den gront
 Hoe dat het binnen-s'lañts en op de grensen stont.
 Sy brengen aen het volck soo gulle vviyngaert vruchten,
 Dat onder haren last oock jonge mannen fuchten,
 De kloeckste van het heyr, zyn besich met hun tvveen
 Met eenen druyven tack met eenen tros alleen.

Num. 14.
35.

Sy brengen vijgen met en appels van granaten,
 Maer al dat aerdigh freuyt en mocht hun geensins baten,
 De gansche leger muyt, en 't heyr is op den loop,
 Om vvie hen tegen is te storten over-hoop.

Num. 13.
23.

Sy schricken voor het lant en al de vaste steden,
 Sy vreesen voor het volck en hare grove leden,
 En daer en komt niet eens in haer verdraeyt gepeys
 VVat God al heeft gedaen op soo een lange reys.
 En schoon of Caleb riep. De steden zyn te vvinnen,
 Laet ons maer slechts het vverck in Godes naem beginnen,
 Daer is geen lust eylaes! daer is geen seggen aen,
 Men vint geen handen meer genegen om te slaen.

Num. 14.
6.

Men leyt hem nae de doot, gelijk de lieden meenen,
 Sy vallen Caleb aen, en goyen harde steenen;
 De goede Iosua en vvert oock niet gespaert,
 Maer is in dit gevaer door Godes hant bevvaert.

Num. 14.
20.

Stracx vvorter op het heyr een vonnis uyt-gesproken,
 Dat haren over-moet ten vollen heeft gebroken,
 VVie meer als tvvintigh jaer van syne dagen telt
 Die sal tot enckel mis verteren op het velt.

Die sal (dit vvas de vloeck) hier aen der heyden sterven,
 En nu of nimmermeer den vetten gront vervverven,
 De sone Nun alleen en Caleb boven dien,
 Is by God toe-gestaen het lant te mogen sien.

Num. 14.
32.

- Daer treuren over-luyt, daer vveenen alle mannen,
 Van hope nu berooft, en uyt het lant gebannen,
 Num. 14. En stracx daer op soo volght en pest, en harde strijt,
 35. En niet als staegh verderf, en niet als droeven tijt,
- Num. 16. De stoute Koragh muyt en Dathan daer beneven,
 5. Door haet, door svvarten nijt, door eer-sucht aen-gedreven,
 Abiram komter by en dringht gevveldigh aen,
 Sy vvillen Priesters zyn, en voor den Heere staen.
 Tvvee hondert vijftigh man, al luyden van vermogen,
 Syn tegens Godes erf gevveldigh op-getogen;
 Daer staet het gansche volck in vvonder groot gevaer,
 Maer 't vvort in korter stont des Heeren macht gevvaer.
- Num. 16. Het aertrijck doet hem op tot aen de diepste gronden,
 31. En Koraghs gansch gesin is inder haest verslonden,
 Syn huys leyt over-hoop, syn tente neer-gedruckt,
 En hy vvert inder haest in 't duyfter vvech-geruckt.
- Num. 16. Maer schoon of al het volck aensiet de svvare plagen,
 41. Die Dathans grilligh rot gedvvongen is te dragen,
 Ten vvort noch even-vvel niet buyghsaem in den geeft,
 Soo dat het even doen den Heere niet en vveeft.
- Het gaet op Moses aen, als met de gansche leden,
 Het smaet op syn beleyt met onbeschofte reden,
 Het seyt met vollen mont dat hy uyt vvragen aert,
 Het zaet van Abraham in geenen deel en spaert.
 God siet den handel aen met gramschap aen-gesteken,
 En gaet door selfaem vier syn dienaers onrecht vvreken,
 Daer rees een heete gloet die op den leger quam,
 En in een korten stont veel duyfent menschen nam.
 God seyt hem boven dat: Onttreckt u van de scharen,
 Ick vvil aen desen hoop myn krachten openbaren,
 En plagen al het heyr met druck en ongeval,
 Soo datter niet een mensch hun over-blijven sal.

Maer

Maer Aron, op den raet door Moses hem gegeven,
 Heeft met een soeten reuck de plagen vvech-gedreven,
 En God met een versoent. de kracht van haer gebedt
 Die heeft het snel bederf en haestigh vier belet.

Num. 16.
 47.

De brant is uyt-gebluft. Daer komen blyde dagen,
 VWant Arad vwort gevelt, en syne macht geslagen,
 Het vruchtbaer Canaan, dat in het zuyden lagh,
 Is inder haest verheert, en schier met eenen slagh.

Num. 21.
 3.

Daer treckt de leger op, maer t'vvijl de lieden reysen,
 En op haer eersten staet en op Egypten peysen
 Beginnen nieu geklagh en reden sonder slot,
 Sy grollen op een nieu en morren tegen God.

Siet vvat een vreemt gevoel, en vvat een selsaem leven!
 VVy doen schier anders niet als gins en vveder svveven,
 VVy dolen even-staegh, al zyn vvy byster svvack,
 VVy spillen onse jeught, in druck en ongemack.

Num. 21.
 5.

Siet vvat een flappe kost vvy op den tocht gebruycken!
 VWat kan een quackel zyn voor onse grage buycken?
 VWat geeft men aen het volck het labbe-soete Man
 Dat ons geen rechte kracht of herte geven kan?

O die eens vvederom Egypten mocht betreden,
 Om daer van edel graen eens broot te mogen kneden,
 Dat heeft eerst kruymen in, en pit, en rechte keest
 En kan in volle maet verquicken onsen geest.

Het vvas een groot vermaeck aen onse jonge gasten,
 Doen sy eens in het vet tot aen de kneuckels tasten,
 En hadden vollen lust van schaep en ossen-vleys,
 En gaven even-staegh den buyck haer vollen eyfch.

VVaer is die goede tijt, en alle vreught gevaren?

O dat vvy noch een reys foo vvel geseten vwaren!

VVel op dan, Abrams zaet, vvaer toe hier langh gedraelt?
 'Tis beter eens gekeert als even-staegh gedvvaelt.

God

God hoort den portſchen vrock, en ſent haer heete ſlangen,
 Die met een dichten krol haer om de leden hangen,
 Die ſchieten haer vergif tot aen het innigh bloet,
 Soo dat in korten ſtont de ziele ruymen moet.

Hier komt een herders kint getreden aen der heyden,
 En gaet met bly gemoet ſyn teere ſchape vveyden,
 En t'vvijl het uyt de borſt een aerdigh deuntjen ſinght,
 Soo voelt het dat een ſlangh hem om de leden ſpringht.
 Daer is een jeughdigh paer in ſtille vreught geſeten,
 En, eer het yemant vveet, ſoo vvorter een gebeten,
 Daer ſet een jonge maecht haer in het jeughdigh kruyt,
 En vvaerſe bloemen ſoeckt daer komt een adder uyt.

De vrysters zyn gequetst, de vrouvven krijgen wonden,
Of in haer sachte borst, of aen haer teere monden,

En menigh vvacker man ontfanght een fellen beet,
Tervvijn hy light en slaept, of aen syn tafel eet.

Daer hoort men droef gekerm door al den leger rijzen,
Een yder soeckt den Heer syn sinerten aen te vvijsen,

En God verhoort het volck, en, even metter daet,
Vertoont haer syne gunst, en schaft haer goeden ract.

Num. 21.

9.

Hy laet, in korten stont, de siecken troost genieten,

Hy laet aen synen knecht een slangh van koper gieten,

Die vvort om hoogh gerecht te midden op het velt,
Ten goede van het volck dat gift van adders quelt.

En vvie het dier befagh, hoe kranck hy mochte vvesen,

Die vvas van syn verdriet van stonden aen genesen;

Men nam geē menschē hulp, geē dranck of heylsaem kruyt,

De slangh maer eens gesien die joegh het svvadder uyt.

Vvat dienter meer verhaelt? geheele veertigh jaren

Syn aen des Heeren volck met dolen vvech-gevaren,

En eer het oyt syn erf ten vollen hebben kan,

Soo valter op den vvegh ses hondert duyfent man.

'Tis gansch een nieu geslacht, seer vveynigh uyt-genomen,

Aen vvien het is vergunt in Canaan te komen,

De reste die versmelt door veelderley verdriet,

Eer dat het immermeer het goede lant geniet.

De leyders even-selvs, die God hun hadt gegeven,

Syn alle vvech-geruckt; en op de reys gebleven,

De goede Mirriam, de Priester Aron sterf,

Eer dat hy oyt een voet in Canaan vervverf;

De groote Moses selfs, hoe seer hy heeft gebeden,

En mocht den vetten gront syn leven noyt betreden,

Niet deylen aen het volck; hy kreegh een ander lot,

Hy leyt syn leven af, en gaet tot synen God.

Num. 20.

2.

Num. 20.

28.

Deut. 34.

5.

Maer vvat gefvvinde pen fal na den eyfch verhalen
 Het lijden van de Kerck, en haer geftrengge qualen?

En vvat een ftaegh verdriet dat om haer heeft gefvviert
 Tervvijn des Heeren volck door Rechters is beftiert.

Doorfiet het gansch beleyt, na vveynigh blijde dagen
 Soo rijfen over-hant al vveder droeve flagen,

Aliffet fomtijts ruft, 'tis voor een kleynen tijt,

Iud. 2. 11. VWant ftracx foo rijfter tvvift en vveder nieuven ftrijt.

VWant na het grilligh volck van God is af-getreden,
 En Aftarot geviert, en Balam aen-gebeden,

Iud. 6. 1. Soo treft haer vvederom des Heeren felle ftraf,
 Die haet aen Midian als flaven over-gaf.

Iud. 6. 12. O hart, ô fondigh volck! ô Godes diep ontfermen!

Hy laet het vvoefte lant al vvederom befchermen,

Daer rijft een Samfon op, een Iepht' of Gideon

Die jaeght de nevels vvech gelijk een helle fon.

Dit is een vaste vvet, de fonden met de plagen

Die gaen als over-hant, en op gefette dagen,

Als d'een haer loop begint, daer is geen tvvijffel aen,

De tvveede komter by en geeft haer op de baen.

Maer onder dit verdriet, en veelderhande plagen

Daer mede Godes volck geduerigh is geflagen,

Soo heeft hy menighmael, vernieut fyn heyligh bont,

By hem al vast gefet oock eer de vverelt ftont.

'Tis driemaal hondert jaer dat Mofes is verfcheyden,

En dat den fone Nun den leger quam te leyden,

1. Sam. 1. 9. Siet Eli recht het volck, een al te fachten man,

Die in fyn eygen huys geen regel houden kan.

1. Sam. 2. 12. Gods offer vvert befmet, fyn heylighdom gefchonden,

Soo buyten alle tucht, foo los en ongebonden

Is Elijs ftout gefin; maer fiet een droeven flagh,

1. Sam. 4. 10. Gods yver roeyt het uyt, en al op eenen dagh.

Maer

Maer dat noch harder treft , de leger vvert gesslagen ,
 De bont-kist even-selvs ten buyte vvech-gedragen ,
 Gestelt in Dagon's huys , en allse vveder quam
 Doen vvas het dat de doot veel duysent menschen nam .
 Ontrent dien eygen tijt is Samuel gekomen ,
 En door het gansche lant als rechter aen-genomen ,
 Maer slechts voor synen tijt : vvant als hy vvert bedaeght
 En hebben aen het volck syn kinders niet behaeght .
 Daer gingh doen Jacobs zaet syn eerste stant verliesen ,
 Het vvil een hooger vorst , een eygen prins verkiesen ,
 Het vvenscht te zijn bestiert door Koninghs edel bloet ,
 Gelijk het meeste volck door al de vverelt doet .
 En siet op dit versoeck vvert Saul uyt-gekoren ,
 Maer heeft al vvederom het rijck eer langh verloren ,
 Soo dat oock eer hy sterf tot vorst gelegent vvert
 De soon van Isai een man na Godes hert .
 Maer ick en seyde niet al had ick duysent tongen ,
 Hoe dat de vware Kerck in David is besprongen ,
 En vvat sigh over-al voor onheyl heeft verthoont ,
 Eer dat hy na den eysch ten vollen is gekroont .
 Men sagh hem even-staegh aen alle kanten tergen ,
 Gelijk een vluchtigh hert , of velt-hoen op de bergen ,
 Maer efter heeft de man , als met een vollen lust ,
 Den Bruydegom gesien en in den geest gekuist ,
 Den Bruydegom omhelst , den Bruydegom gesongen ,
 Doch meest als syn gemoet in enghte vvas gedrongen ,
 Dan schein het dat de vorst tot in den Hemel rees ,
 En schier als metter hant den grooten Harder vvees .
 Maer na dien vromen helt is Salomon gekomen ,
 En heeft van al het rijck den sचेpter aen-genomen ,
 Een vorst van hoogen geest , en vvonder diep verstant ,
 Hoedanigh dat men noyt in menschen breyn en vant .

1. Sam. 6.
19.1. Sam. 7.
3.1. Sam. 8.
4.1. Sam. 10.
11.
1. Sam. 13.
14.
1. Sam. 15.
23.
1. Sam. 16.
13.
1. Sam. 23.
26.Psalm 2.
12.
Psalm 45.
9.1. Kon. 14.
9.

Die heeft in syn gemoet, door heyligh vier gedreven,
 En met de gansche ziel tot synen God verheven,
 Gefongen voor den Heer, een hoogh, een vvonder liet,
 Daer in men syne Bruyt in haer gedaente fiet.
 VVel op, ô vrienden op, komt brengh hier reynere ooren,
 Als die naer ydel jock en aertsche dingen hooren,
 Komt fiet hier hoe de Bruyt by vvijlen is beducht,
 En hoe haer brandigh hert in vvaren yver sucht,
 En hoe de Bruydegom met poosen is verborgen,
 En hem niet vinden laet tot aen den lichten morgen,
 En hoe de droeve Bruyt dan hare klachten doet,
 En hoe de Bruydegom haer vvederom begroet.

*VWie geen liefde noch en voelt,
 Liefde, die den geest veruueckt,
 Maer noch inder aerden vvoelt,
 En daer heen de sinnen streckt;
 VWat ist, schoon hy 't ooge vvent
 Op dit hoogh, en heyligh liet?
 VWie geen liefde noch en kent,
 Die en kent haer tale niet.*

B R V Y L O F T - G E D I C H T

O P H E T

G E E S T E L I C K

H O V W E L I C K

uyt

Het Hooge - liedt Salomons.

MY N flauvve ziel verlanght, om, door het jonstigh kussen
 Van mynen Bruydegom, haer brant te mogen blussen,
 Ach ! dat ick inden geest syn liefde voelen mocht,
 Soo had ick inder daet al vvat ick immer socht .
 V gunste, vveerde vrient, gaet alle soet te boven,
 En vvatter immer vvies in alle koninghs hoven,
 V vrientschap overtreft den alder-besten vvijn,
 Die van een gulle ranck oyt kan gelesen zijn .
 De reuck van uvve salf verquickt benaeude sinnen,
 Soo dat u Sions volck en al haer dochters minnen,
 Soo dat ghy aengesocht en hoogh gepresen vvert,
 Van al die maeghden zyn, en van een suyver hert .
 Och ! vvat ick bidden mach, vvilt my tot uvvaerts trecken,
 Dat sal myn trage ziel tot uvven dienst vervvecken,
 Dan sal ick veerdigh zyn, daer ghy in vrede rust,
 En vinden even daer myn vollen hertsen lust .
 O troost van myn gemoet, vvilt ghy my slechts geleyden
 Daer ghy voor uvve Bruyt u kamers doet bereyden,
 Soo vvord' ick vry gestelt van druck, en ongeval,
 En vvil oock uvven lof gaen melden over-al,

En vvil oock uvven trooft, die vvy, met groot verlangen,
 Tot in het diepste mergh door uvven geest ontfangen,
 Vertellen aen het volck, en brengen aen den dagh,
 VVaer uyt men uvve gunst en liefde kennen magh.
 Hoort maeghden, die beuvoont de gras-begaefde vleckken,
 Daer sgh Ierusalem komt inde leeghte strecken,
 Al ben ick svvart bevreect, gelijk ick heden toon,
 Myn vvesen even-vvel dat is invvendigh schoon.
 Of ick een tente schijn van rauvve Kedarijten
 Noch is myn helle glans als Salomons tapijten,
 Al schijn ick vvonder bruyn, cy segh, vvat leyter aen?
 Een heete sonne-schijn die heeftet my gedaen.
 De kinders, die vvel eer myn moeder plagh te voeden,
 Zijn tegen myn gestoort, ick moest den vvijngaert hoeden,
 Die vvas my toevertrout en dier genoech belast,
 Ick hebber even-vvel maer vveynigh op gepast.
 Doch ghy, mijns hertsens trooft, segh vvaer u kuddē vveyden,
 En vvaer ghy sult het vee ontrent den middagh leyden,
 VVaerom sal ick alleen myn hutte neder-slaen,
 En buyten u bedrijf by loofse vrienden gaen.
 Indien ghy niet en vveet, ô schoonste van de vvijven,
 VVaer dat ghy na den eysch u kudden hebt te drijven,
 Soo neemt het seker spoor van myne schapen vvaer,
 En vveyt tot u gemack u teere geyten daer.
 Vriendinne, vvel te recht vvert uvve glans geleden
 Met Pharos ruytery, daer van de vorsten spreken,
 Of met het schoon caros, daer op de Koningh rijt,
 Hoedanigh noyt en vvas in al den ouden tijt.
 Ick sie u soet gelaet, u roos-gelijcke vvangen,
 Geçiert aen alle kant met vvonder schoone spangen,
 Met peereels boven dat, die met een rijcken glans
 Om-vangen uvven hals gelijk een staeghe krans.

Christus,
 de Bruy-
 degom.

VVy fullen t'fynertijt verçieren uvve leden ,
 En toonen uvven glans in Sions hooge steden ,
 VVy fullen u versien met allerley çieraet ,
 Gelijck de frissche jeught op hooge feestten gaet .
 Tervvjl de Bruydegom aen tafel is geseten ,
 En siet daer met vermaeck syn lieve vrienden eten ,
 Soo geeft myn Narden-salf een vvonder soeten lucht ,
 VVaer door de bange pijn uyt myn gevvrachten vlucht .
 Gelijck de Mirrhe vverckt vvanneer die is gebonden ,
 En in een dichten tros te famen op-gevonden ,
 En aen myn borst geleyt , en my tot reucke dient ,
 Soo is aen myn gemoet de gunst van mynen vrient .
 Syn vvesen is gelijck de gulle vvijngaert-rancken
 VVaerom dat Engeddi den Heere plagh te dancken ,
 Syn vvesen is gelijck als Cypris edel kruyt ,
 Het soetste dat men vint of aender heyden spruyt .
 Koom hier, vriendinne koom, en vvilt u schoonheyt toogen ,
 De stralen uvvs gesichts syn enckel duyven oogen ,
 Haer glans is aengenaem , en vvonder lief-getal ,
 Soo dat ick myn vermaeck daer eeuwvigh vinden sal .
 Schoon zydy vveerde vrient , schoon zydy myn beminde ,
 De schoonste die ick vveet of op der aerden vinde ,
 Schoon zydy , vveerde vrient , en uytter-maten soet ,
 Soo dat in u bestaet de lust van myn gemoet .
 Ons leger is geçiert met alle groene kruyden ,
 Die aen ons reyne min een staege jeught beduyden ,
 Ons huys staet vvonder vast met Ceders op-gebout ,
 En onse galery van schoon Cypressen hout .
 Ick ben een schoone roos , van Saron hergekomen ,
 Een luyster van den hof , een Prince van de bloemen ,
 Een edel aerd-gevas dat in de dalen groeyt ,
 En eeuwvigh jeughdigh staet , en sonder eynde bloeyt .

De
Kercke.

De Bruy-
degom.

De
Kercke.

Het 2.
Capittel.
De Bruy-
degom.

En

De
Kercke.

En ghy, ô vveerde Bruyt, een lely vergeleken,
 Staet in een dorren gront, daer u de doorens steken;
 Maer des al-niet-te-min u glans sal niet vergaen,
 Ghy blijft ongeschent en vast gevortelt staen.
 Gelijk een schoonen boom, met vruchten over-laden,
 Staet by het vvilt gevvas en aen de dorre paden,
 Soo is myn vveerde vrient ontrent de steedtsche jeught,
 Dies is syn aerdigh loof myns hertsens grootste vreught.
 Syn groen en geestigh blat is alle myn vermaken,
 Als mijn verdorde ziel syn schaduvv mach genaken;
 De vrucht die van hem komt vervveekt my in den mont
 Een smaeck die soeter is als oyt myn herte vont.
 Hy gaet, uyt reyne gunst, my tot de plaets geleyden,
 Daer ick, tot myn vermaeck, de maeltijt sie bereyden.
 Hier door ontfonckt myn hert, en voelt een innigh vier,
 En segh eens vvaerom niet? de liefd' is syn banier.
 VVat ick u bidden mach, vvilt my door vvijn verquicken,
 En laet my van den dorst in hitte niet versticken,
 Bevochtight my de ziel met frissen appel-dranck,
 Ick ben tot aen het mergh, ick ben van liefde kranck.
 Myn vrient, die dit verneemt, en laet my niet verlegen,
 Dies komt syn' flincker-hant om mynen hals gesegen,
 En synen rechten arm om-helst myn teere borst,
 Die met een staegen brant na syne liefde dorst.
 Hoort, dochters, hoort een vvoort. Ick moet van u begeeren,
 Ierusalemse jeught, ick vvil u gaen besvveeren
 By al het geestigh vvilt, in dal of bosch gevoet,
 Dat ghy in dese vreught ons geen belet en doet,
 Dat ghy het soet vermaeck van mynen uyt-verkoren
 Geen hinder aen-en-brenght, en niet en komt te storen;
 Ach! laet hem nevens my, ach! laet hem doch geruust,
 Tot dat het anders valt, of dat hem anders lust.

Maer

Maer fiet ! ick hoor een stem , ick hoor een stemme spreken ,
 Ick hoor een helle stem , die komt tot my gevveken ,
     Een stem die my behaeght , een stem van mynen vrient ,
     Een stem die my tot troost , en enckel segen dient ;
 Ick sie hem metter haest tot myn vertreck genaken ,
 Ick sie hem grooten spoet en snelle gangen maken ,
     Hem kan geen steylen bergh , geen heuvel tegen-staen ,
     Hy kan door syne kracht de rotsen over gaen .
 Hy is gelijk een rhee , die met gesvvinde sprongen
 Komt door het dichte loof gansch veerdigh in-gedrongen ;
     Geen ruyghte van het vvout , geen haegh die hem belet ,
     Hy vint een open baen , vvaer hy de voeten set .
 Hoe vvel hy menighmael noch verre schijnt te vvesen ,
 Soo komt hy lijcke-vvel gansch haestigh op-gerefen ,
     Schoon ons een muer verscheyt , hy kijckt te venster uyt ,
     En hout een vvacker oogh ontrent syn lieve Bruyt .
 Hy opent synen mont , hy spreeckt gevvenste reden ,
 Die gaen my tot het mergh en tot myn diepste leden ,
     Hy seyt , Vriendinne komt , en voeght u nevens my ,
     En vveest eens op het lest van alle kommer vry .
 De vvinter is gegaen , en alle stuere vlagen
 Syn door een soeter lucht gevvorden schoone dagen ,
     De regen is voor-by : men fiet het jeughdigh gras ,
     Men fiet aen alle kant het aerdigh bloem-gevvas .
 Men hoort het bly gesangh , men hoort de vogels quelen ,
 Men fiet de tortel-duyf ontrent haer gaeytjen spelen ,
     Men hoort geë droef geklagh , maer niet als enckel vreught ,
     Het schijnt dat al het vvout ontspringht in nieuwve jeught .
 Hier gaet de vijge-boom haer botten openbaren ,
 En toont een jonge vrucht daer noyt geen bloeyfels vvaren ,
     Daer staet de vvijngaert-ranck en maect een soete lucht ,
     En streelt den hovenier met hope van de vrucht .

VVel komt, myn teere duyf, vvilt u tot my begeven,
 Ghy die eens in een rots gedvvongen vvaert te leven,
 Laet hooren uvve stem, en toont u soet gelaet,
 Ghy zyt aen myn gemoet als enckel honigh-raet.
 Maer, onder dese vreught, behout my dit verlangen
 Der vossen jongh gebroet in haesten op te vangen,
 Heris een boos gespuys, en dat tot onser spijt
 De vvijngaert-rancken schent, en in de druyven bijt.
 Ick ben aen mynen vrient, en hy aen my gebonden,
 VVy zyn te samen een tot aen de diepste gronden,
 Hy is aen myn gemoet, en ick aen hem verpant,
 En dus is tusschen ons een onverbroken bant.
 Hy doet syn kudde gaen in schoone lely-velden,
 En drenckte, met vermaeck, die haer te voren quelden.
 Siet! dus gaet hy te vverck ontrent syn lieven stal,
 Tot ons een klaerder dagh eens over-komen sal.
 Ick vvil dan tot besluyt u dese bede vergen,
 Koom als een jonge rhee, koom huppelt op de bergen,
 Koom neder, vveerde vrient, koom met een raslen spoet,
 En zyt tot aller tijt een troost in myn gemoet.
 Ick vvas, op myn gemack, in 't bedde neer-gesegen,
 Ick vvas in 't sachte dons, tot myn vermaeck gelegen,
 Daer heb ick grooten tijt by vvijlen om-gebrocht,
 En hebbe mynen vrient in grooten angst gesocht.
 Maer schoon ick my des vvercx gingh dicmael ondervindē,
 Hy, die myn herte socht, en vvasser niet te vinden,
 Of ick met handen greep, of met de voeten stiet,
 'K en vant hem in het bed of in de kamer niet.
 Dies gingh ick al het stuck vvat naerder over-leggen,
 Ick gingh tot myn gemoet met grooten yver seggen:
 Verheft u, traegh gestel, begeeft u van het bedt,
 En siet dat ghy met ernst op uvve plichten let.

Het 3.
Capittel.

Hier

Hier op heb ick terstont het sachte dons verlaten,
 En gingh my door de stadt begeven op der straten;
 Maer hoe ick soecken mocht, en vvaer ick immer quam,
 Het vvas myn ongeluck, dat ick hem noyt vernam.
 Maer siet! een vvacker volck, dat in de lange nachten
 Is door de stadt gevvoon op yder huys te vvachten,
 Dat nam ick tot behulp, en dede myn beklagh,
 En vraeghde vvaer myn vrient in't duyster schuylen magh.
 Maer na dit ondersoeck, een kleynen tijt geleden,
 En eer ick van de schaer ben verder af-getreden,
 Soo vond' ick even hem die my verheugen doet,
 Soo vond' ick myn vermaeck, en troost van myn gemoet.
 Ick greep hem in den arm, ick leyd' hem vander straten,
 Ick hield' hem vvonder vast, en vvoud' hem niet verlaten,
 Ick bracht hem in het huys van die my heeft gebaert,
 Daer vvort hy 't myner troost op heden noch bevvaert.
 VVat ick u bidden mach, ô Sions reyne maeghden,
 Hadt ghy oyt deerenis met die van liefde klaeghden,
 En breect doch ons vermaeck, en stoort ons vreughde niet,
 Tot u de liefde selfs hier anders in gebiet.
 Maer vvie doch mach het zyn, die met een vrolick vvesen, Christus.
 Die uyt de vvildernis als roock is op-gerefen,
 Als roock van soete lucht? vvie is de lieve Bruyt,
 Die geur en vvafem geeft gelijk het beste kruyt?
 Die niet als mirrh' en blaest, en doet om hooge rijfen
 Een reuck, een vvierroock-damp, van yder een te prijfen,
 Een lucht die ons verquickt en beter segen brengt
 Als eenigh konstenaer, die goede reucken menght.
 Maer siet des Koninghs bed, dat hem syn dienaers stelden,
 Siet vvapens om de koets, en even sestiggh helden,
 Die om syn leger staen, en houden goede vvacht
 Voor al dat yemant vreesst te midden inder nacht.

Siet daer een vvacker heyr van onvertsaeghde knechten,
 Die met de svvarte macht en helsche spoken vechten,
 Die met het quelligh vleesch, en haet, en vvrange nijt,
 Zijn staegh in ongemack, en eeuwvigh in den strijt.
 De Vorst van Israël, van David hergekomen,
 Die heeft uyt Libanon het ceder-hout genomen,
 Daer heeft men uyt gevvrocht het schoonste lidekant,
 Dat oyt naeu-keurigh ooggh in Prinçen hoven vant.
 De stijlen van het vverck, daer op het staet verheven,
 Zijn uyt een vvit metael na rechten eyfch gedreven,
 De vloer is enckel gout, en vvaer den hemel streckt,
 Dat is met purper-root ten vollen over-deckt.
 Maer niet en kan het vverck soo reynen luyfster geven,
 Als doet het aerdigh tuygh door uvve jeught gevveven
 O Davids schoone Stadt; haer onbevleekte min,
 Dat is haer schoonste pant, en neemt den Koningh in.
 Nu dochters Sions komt, besiet hier uvven Koningh,
 Hoe çierlijck dat hy treet uyt syn yvoren vvoningh,
 Besiet voor alle dingh syn edel hoeft çieraet,
 Dat alle Prinçen dracht in als te boven gaet;
 Dat heeft het deftigh vvijf syn moeder hem gegeven,
 Als hy op synen thron met eere sat verheven,
 Als hy door al het rijck syn groote bruyloft hiel,
 En in de vreughde svvom als met de gansche ziel.
 Schoon zydy, lieve bruyt, schoon zydy, myn vriendiane,
 Ghy draeght in u gesicht een vvoon-plaets voor de minne,
 V ooggh verquickt den geest van alle jonge mans,
 VVant noyt had duyven ooggh soo aen-genamen glans;
 En of op Gilead veel jonge geyten vveyden,
 Die aen een klare beeck een harder komt geleyden,
 En vvaft daer al het vee, ghy zyt het, vveerde maeght
 VViens hair en schoone veruyv aen my voor al behaeght.

Het 4.
Capittel.

Het

Het zyn in myn geficht , u overschoone vlechten
 Die my u foete min in al de sinnen hechten ;
 V tanden vvonder net , en in haer reken vol ,
 Syn vvit aen alle kant gelijk als reyne vvool .
 V lippen zyn gevervvt gelijk als verse rosen ,
 Die van den koelen dau in vollen luyfter blofen ,
 V sprake , die gestaegh als door de rosen gaet ,
 Is foeter in den klanck als enckel honigh-raet .
 V vvangen aerdigh root , en jeughdigh boven maten ,
 Syn als het edel vocht in appels van granaten ,
 Die maken des te meer u schoonheyt openbaer ,
 Vermits die zyn omringht van u gekrinckelt haer .
 V hals en syn gevolgh van duysent uyt-gekoren ,
 Is recht en op geciert , gelijk als Davids toren ,
 Daer hanght het vvapen-tuygh van menigh edel helt ,
 Die voor des Heeren volck het lijf te pande stelt .
 Hier dienen by gevoeght u tvvee-gelijcke borsten ,
 De vreught en herten-lust van alle jonge vorsten ,
 In't aensien lief-getal gelijk een jonge rhee ,
 En even sonder vleck als nieu gevallen snee .
 VVel aen ick gae besien de mirrh' en vvieroock-bergen ,
 Tot dat de klare son den nacht sal komen tergen ,
 Tot dat de schaduvv vvijckt , en dat de lichten dagh
 Door gansch het aertsche dal haer stralen senden magh .
 Schoon zydy , lieve Bruyt , schoon zydy myn beminde ,
 Soo dat ick geen gebreck in al u leden vinde ,
 Soo dat ick niet en sie , vvaer ick het oogge slae ,
 Dat my niet lief en is , en u niet vvelen stae .
 Ick sal van Libanon , ick sal u naerder leyden ,
 Tot in het vette gras , en in de groene vveyden ,
 Ghy sult van Hermon af of van Amana sien
 VVat in het laege dal voor vvonder sal geschien .

Ghy sult den Leopart , ghy sult de felle leeuven ,
 En al het vvout-gespuys onaerdigh hooren schreeuven ,
 Maer desen onverlet , Vriendinn' , ontstelt u niet ,
 'T is buyten u gevaer dat ghy het onheyl siet .
 Van dat myn eerste gunst is over u gekomen ,
 Soo hebje , lieve Bruyt , myn sinnen in-genomen ,
 Ghy hebt door u gesicht myn herte vvech-geruckt ,
 En u verkoren beelt dat stater in gedruckt .
 Hoe schoon is u gelaet ! hoe soet en uyt-gelesen
 Is , myn gevenste Bruyt , u reyn en cerbaer vvesen !
 Daer is geen speçery , of geur van soeten vvijn
 Die met u frissche jeught oyt kan geleken zyn .
 De keest van honigh-raet besproeyt de reyne tippen
 Van uvven rooden mont , en schoon-gebloofde lippen ;
 V kleet geeft soeter reuck , en beter vvasem uyt
 Als Libanons gehucht , en al het edel kruyt .
 Ghy zyt , ô vveerde maeght , te rechte vergeleken
 Met stil en suyver nat van ongemeene beken ,
 Ghy zyt in myn gepeys , en dat tot uvven lof ,
 Een vvvel-bemuerden tuyn , een toe-gesloten hof .
 V rancken zyn gelijk een boomgaert van granaden ,
 Met vvieroock over-al en Nardus over-laden ,
 Verlustight boven dien tot in het minste deel
 Met mirrhe , safferaen , en reucke van kaneel .
 De Kalmus vvafter by , en toont haer aller vvegen ,
 En vvaerom meer geseyt ? ghy zyt ons enckel segen ,
 Ghy zyt ons reyn gevvas , dat geur en krachten heeft ,
 VVaer door een bange ziel gefont en vrolick leeft .
 Ghy , die gelijk een dau de kruyden komt besproeyen ,
 En als een hemels-nat op dorre gronden vloeyen ,
 Daelt af van Libanon , maer des al niet-te-min
 Soo drinckt het gansche lant u rijcke beken in .

VVel op ghy Noorden vvint met uvve ftuere vlagen ,
 VVilt mist en vuylen damp van onfen boomgaert jagen ,
 Maeckt dat ons veyl gevvas niet al te ras en fchiet ;
 VVant dat en dient voor al de jonge planten niet .
 Maer ghy oock foete lucht , gerefen uyt het Zuyden ,
 Koom fygen over ons , en onfe teere kruyden ,
 Koom lockt de bloemen uyt , en dat te rechter tijt ,
 Devvijl de koele Mey op uvve vleugels rijt .
 Dan fal myn vveerde vrient tot fynen hof genaken ,
 En in dat fchoon prieel fyn herte vrolick maken ,
 Dan fal hy , met vermaeck , genieten van de vrucht ,
 Die blos en rijpheynt krijght door uvve foete lucht .
 Ick ben van heden af in mynen hof gekomen ,
 Ick heb daer al-bereyts myn foet vermaeck genomen ,
 Ick hebbe daer gepluckt , ô fufter lieve Bruyt ,
 De mirrhe , myn gevvas , het puyck van edel kruyt .
 Ick hebbe my gelaeft met enckel honigh-raten ,
 Met vvijn en foeten most , bevvaert in reyne vaten ,
 Met lieffelicken melck , gevvonnen in het lant ,
 Daer in ick mynen luft en foet vernoegen vant .
 VVel aen dan , vrienden komt , en nut de milde gaven ,
 Die u den heeten dorft en honger fullen laven ,
 Neemt voedsel , tot vermaeck en met een vrolick hert ,
 Tot u de geest verheught , en even droncken vvert .
 Ick lagh in myn vertreck , de flaep hadt my bevangen ,
 En fvveefde met gemak ontrent myn bolle vvangen ;
 Maer fchoon fyn deufigh vocht myn oogen over liep ,
 Noch voeld' ick dat myn hert niet al ten vollen fleep .
 En fchoon ick lagh bedvvelmt , en dat myn finnen maelden ,
 En , met den droom vervoert , in vreemde landen dvvaelden ,
 Ick voelde lijcke-vvel dat ick in myn verftant
 Noch eenigh kleyn vernuft en gront van reden vant .

Het 5.
 Capittel.
 Christus .

De
 Kercke .

En

En t'vvijl een svvaren damp my quam de sinnen stoppen,
 Begon myn vveerde vrient aen myn vertreck te kloppen,
 Ach! seyde hy, teere duyf, vriendinne, vveerde bruyt,
 Vvat ist dat ghy u deur voor uvven hoeder sluyt?
 Siet, vvat een killigh vocht myn leden heeft bevangen,
 De vvasem vander nacht die svveeft my om de vvangen,
 Myn hair met dicken mist, en met den dau vervult,
 Dit svviert my om het hoofd, en oeffent myn gedult.
 Ick, met dit soet gespreck in geen en deel bevoghen,
 Gingh seggen, vveerde vrient, myn kleet is uyt-getoghen,
 Hoe kan ick inder nacht en voor den dageraet,
 Hoe kan ick vvederom gaen nemen myn gevvaet?
 Hoe kan ick nu ter tijt op uvve diensten passen?
 Myn leden zijn gekuyft, myn voeten af-gevvaessen,
 Hoe dient myn suyver lijf nu vuyl te zyn gemaect?
 Ey lieve, neemt gedult tot dat den dagh genaect.
 Myn vrient pooght even-vvel om in te zyn gelaten,
 Maer liet ten lesten af, en gaf hem op de straten,
 Daer vroeghde myn gemoet, daer sloegh myn droeve ziel,
 Soo dat ick met den geest in bange stuypen viel,
 Doen rees ick uyt het bedt, en heb myn deur ontsloten,
 Ick vont het yser-vverck met edel nat begoten,
 En dat vvas even-selvs voor my een gunstigh pant,
 Gelaten aen het slot door mijn gemindens hant.
 Maer als ick buyten quam, en hem daer meyn te vinden,
 Vernam ick anders niet als lucht en schrale vvinden,
 Eylaes hy vvas gegaen, en ick en sagh hem niet,
 Dies viel mijn treurigh hert al vveder in verdriet.
 Ach! vvat ick soecken mocht, hem kan ick niet bekomen,
 Dies vvert myn treurigh hert met onlust in-genomen,
 Ken vont geen rechten troost al vvaer ick henen liep,
 Ken vont geen vveder-spraeck, hoe-vvel ick luyde riep.

En

En fiet ! ter vvillick dvvael , de vvachters , die my vonden ,
Verfeerden my het lijf , en vry met diepe vvonden ,

Iae (dat my felder neep in al de finnen gaf)

Sy namen my , eylaes ! myn reynen fluyer af .

Nu roep ick over-luyt : O maeghden foete dieren ,

VViens glans en reyne jeught Ierufalem verçieren ,

Ick bid u vvat ick mach , foo ghy myn vrient ontmoet ,

Dat ghy uyt myne naem hem defe boodfchap doet :

Seght , dat ick fynen trooft niet langer vveet te derven ,

En dat om fynent vvil myn ziele meynt te fterven ,

Seght , dat ick legh en fucht geheele nachten lanck ,

En vvaerom meer gefeyt ? ick ben van liefde kranck .

VVel fegh ons doch een reys , ô fchoonfte van de maeghden , *Maeghdé.*

Die oyt door foet gelaet een edel vorft behaeghden ,

VWat is u vrient doch meer als eenigh ander mensch ,

Dat ghy in hem befluyt u vollen herten-vvensch ?

Vriendinnen hoort een vvoort , Dit is fyn eygen vvesen ,

Myn vrient is vvit en root , van duyfent uyt-gelefen ,

Syn hoeft dat is gekroont met glans van edel gout ,

Dat aller maeghden oogh op figh getogen hout .

Syn geeft die is verçiert met duyfent fchoone gaven ,

Syn hair dat is gekrult , en fvart gelijk een raven ,

Syn oogh een duyven-oogh , en fuyver boven dat ,

Gelijk een fchoonen fteen in edel gout gevat ;

Syn vvangen als een hof gelegen in het zuyden ,

Befet met bloem gevvas en ongemeene kruyden ,

Syn lippen als een roos , die op haer fchoonfte bloeyt ,

En van een foeten dau en enckel mirrhe vloeyt .

Syn handen vvonder net gelijk als fchoone ringen ,

Het fchoonfte datter is in alle fchoone dingen ,

Syn borft gelijk yvoor , foo vvit men immer vont ,

Syn voet als marmer-fteen , op enckel gout gegront .

H

Syn

De
Kercke .

Syn vvesen als een bergh met Ceders over-vvassen,
 Die tot het rijk gebou van groote vorsten passen,
 Syn lippen vvel bespraect, syn tongh vol enckel lust;
 Ach! buyten synen troost en vont ick nimmer rust.
 Siet daer is na den eyfch myn vveerde vrient beschreven,
 Daer is hy vvonder net geschildert na het leven;
 Ghy, let op myn gespreck, vvant 't heeft een dieper gront
 Als ghy door u vernuft ten eersten vatten kont.

Het 6.
 Capittel.
 Maeghdé.

VVaer is u vveerde vrient? vvaer heen is hy getogen?
 Op dat vvy t' uven troost hem vveder krijgen mogen.
 O schoonste van de jeught, hy dient te zyn gefocht,
 En heden op den dagh u vveder toe-gebrocht.

De
 Kercke.

Myn vrient die is gegaen daer frissche bloemen spruyten,
 En daer in vollen reuck de roosen haer ontsluyten;
 Daer pluckt hy schoon gevvas, en loof van edel kruyt,
 En maeckter, t' onser vreught, een mirrhe trosjen uyt.
 VVel, vrijsters, hoort een vvoort, dit zyn myn vaste gronden:
 Ick ben aen mynen vrient, en hy aen my gebonden,
 VVy zyn in alle dingh vvy zyn te samen een,
 En al vvat yder heeft is onder ons gemeen.

Christus.

Ghy zyt, verkoren lief, in schoonheyt uyt-gelesen,
 Gelijk als Thirsa vvas, of immer staet te vvesen,
 Ghy zyt vol hellen glans, en lustigh boven dat,
 Gelijk Ierusalem de ver-beroemde stadt.
 Ghy zyt, geduchte maeght, in uvve macht te schromen,
 Als groote legers selfs, die na den vyant komen,
 Of als een moedigh heyr, dat met syn vendels bralt,
 VVanneer het eenigh slot met krachten over-valt.
 Vriendinne, laet den glans van uvve rijcke stralen,
 Laet u bevalligh oogh op uvven hoeder dalen;
 VWant dat ontsteect myn hert, tot aen syn innigh bloet,
 En roert myn gansche ziel, dat ick u lieven moet.

Als

Als ick myn oogen keer ontrent u schoone vlechten ,
 Soo voel ick myn gemoet van haren glans bevechten ,

Daer is in Gilead , daer is geen harders kint
 Dat schoonder geyten hair in al de kudde vint .

Als ick u tanden sie tot aen de diepste gronden ,
 Daer is geen reynder vvol voor defen oyt gevonden ,

Soo dat haer schoon yvoor en syn bevalligh vvit ,
 Tot in het diepste mergh van myn gedachten sit .

V vvangen zyn geçiert (vwie kan hem des versfaden ?)

Met glans , en edel root , als appels van granaden ;

Bysonder als het mes de vrucht in stucken snijt ,
 En datse vvert gepluckt op haren rechten tijt .

Versamelt over-hoop de seftigh Koninginnen ,

En by-vvijs thien-mael acht , geboren om te minnen ,

En maeghden boven dien uyt gansch het aertsche dal ,
 Soo veel dat niet een mensch kan noemen haer getal .

Een heb ick even-vvel , een heb ick uyt-gekoren ,

En over langen tijt een dieren eedt gesvoren ,

Dat sy , en anders geen , bemint en lief-getal ,

Dat sy myn vveerde Bruyt voor eeuuvigh vvesen sal .

Dies sullen haer gevvis de Koninginnen prijsen ,

En by-vvijs hulde doen , en eere gaen bevvisen ,

De maeghden boven al , de luyfter van het hof ,
 Verheffen haren naem , en singen haren lof .

VWie is de reyne Bruyt , die hier komt aen-getreden ,

En als een dage-raet verthoont haer reyne leden ?

VWie ist die hier verschijnt gelijk een helle maen ,

En komt gelijk de son in vollen luyfter staen ?

VWie ist die schrick vervveekt gelijk de velt-banieren ,

Die in het krijghs-gevvoel ontrent de legers svvieren ?

Het is een vveerde maeght , haer ouders eenigh kint ,

Tot vviens begaefde jeught de Koningh is gesint .

'K en vvas, ô soete duyf, 'k en vvas niet vvech-gevveken,
 Ick gingh my voor een tijt vermeyen aender beken,
 Ick gingh den noten-hof met yver oversien,
 En hoe syn teer gevvas ten lesten sal gedijen.
 Ick sagh of op het velt de nieuve vruchten groeyden,
 En of de granadier in volle tacken bloeyden,
 En of de vviyngaert-ranck bequame loten droegh,
 En of syn gulle bloem op haren planter loegh.
 Maer als ick geen gevvas en vont na myn behagen,
 Soo heb ick myne ziel gaen keeren na den vvagen
 Van myn vryvvilligh volck, en riep ten lesten uyt,
 En riep, in grooten ernst, tot myn geminde Bruyt:
 Keert, Sulamite keert, ô bloeme van de vrouven,
 Het sal my vvel-lust zyn u vvesen aen te schouven;
 Keert, soete tortel-duyf, het is my grooter vreught,
 Als tot Mahanaim het reyen van de jeught.
 Hoe sie ick, met vermaeck en uyt een diep verlangen,
 Vvoeten net geschoet, en uvve frissche gangen!
 Hoe suyver is de riem gegort aen uvven rugh,
 Een konstigh schakel-voerck, en vry een meester stuck.
 Vnavel even soo gelijk een ronden beker,
 Die maect u lief-getal, en u mijn gunste seker;
 Vbuyck als nieu gevvas van edel koren graen,
 Daer eenigh harders kint heeft roosen om-gedaen.
 Vborsten, lieve Bruyt, die zijn gelijk als hinden,
 Daer tvvee van eender dracht te samen zyn te vinden,
 Vhals een reyn kleyn-noot, het schoonste dat men fiet;
 Een toren van yvoor en is soo suyver niet.
 Voogen hebben glans gelijk de vvater-stralën,
 Die met een reynen stroom ontspringen in de dalen.
 Vneus is als het slot op Libanon gebout,
 Een çierfel van den bergh, en van het gansche vvout.

Het 7.
 Capittel.

V hoeft

V hoeft is, vvonder net, geciert met rijcke kroonen,
 Als Carmels hooghste deel sigh is gevvoon te toonen;
 Het spangfel dat u hair in reyne trossen bint,
 Is enckel vorsten dracht, het schoonste dat men vint.
 Geen koningh soo vermaert, geen prince soo verheven,
 Die sigh aen uvve jeught niet is gesint te geven,
 Geen machtigh vverelt-vorst, die, met een vaste trou
 Sigh niet uyt volle gunst aen u verbinden vvou.
 Hoe vvcl, geminde Bruyt, voeght u het eerbaer vvesen!
 V jeught is als de palm in schoonheyt op-gerefen;
 V borst is even soo gelijk een druyven-tros,
 Die nu geeft aen het oogh een aen-gename blos,
 Die nu van rijpte svvelt. Dies heb ick voor-genomen
 Tot u, om myn vermaeck, tot u alleen te komen,
 En dan sal my de geur van uvven boesem zyn
 Gelijk als edel freuyt, en aengename vvijn.
 V foet bespraecte mont die sal de zielen trecken,
 Die is een edel tuygh om slapers op te vvecken;
 Soo dat een trage tongh, die als in banden lagh,
 Een vvonder diep geheym sal brengen aen den dagh.
 Ick hoor myn hoeder toe, en hy is aller vvegen,
 Als uyt syn gansche kracht, tot myne jeught genegen.
 VVel aen dan, myn vermaeck, laet ons te velde gaen,
 En in het groene vvout ons hutten neder-slaen.
 Laet ons in eenigh deel, ontrent de naeste vleckken,
 Of in het lustigh velt ons bedde laten decken,
 Laet ons na vveynigh slaeps, en in den dage-raet,
 Gaen sien hoe dat de bloem van onsen vvijngaert staet.
 Laet ons een snellen voet op al de landen setten,
 En met een vvacker oogh op al de boomen letten,
 En hoe de granadier syn gulle botten schiet,
 En hoop tot nieu gevvas en schoone vruchten biet.

De
Kercke.

Hier vvil ick, vveerste pant, aen uvve min gedencken,
En met een open hert aen u myn liefde schencken.

Ben ick in myn vertreck of in het jeughdigh groen
Ick bender slechts alleen om u vermaeck te doen.

De bloemen geven reuck, de nieuve vruchten vvassen,
En die ben ick gefint u liefde toe te passen,

Vvat ick van nieus bekoom, of eertijts heb gespaert,
Dat vvort tot aller tijt voor u alleen bevvaert.

Het 8.
Capittel.

Ach! mocht het een-mael zyn, dat ick u, lieve broeder,
Sagh leggen aen de borst van myn gevenste moeder;

Dan soud' ick met vermaeck, en uyt myns hertfen gront
V grijpen in den arm, en kussen aen den mont.

Dan sou, vvie mynder spot, eens stille moeten svvijgen,
En even met verdriet beschaemde vvangen krijgen,

En al het schamper jock, dat ick heb uyt-gestaen,

Sou (my tot enckel vreught) ten eynde moeten gaen.

Maer u, gevenste vrient, u vvoud' ick binnen leyden,
En in myn eygen hert een vvooningh toe-bereyden,

Om daer, tot myn behout, door u te zyn verlicht,

Door u te zyn geleert, door u te zyn gesticht.

Dan sal ick soeten vvijn op edel kruyt verlaten,

Dan sal ick aerdigh freuyt en appels van granaten

V brengen aen den dagh, in grooten overvloet,

Gelijck men op een feest aen goede vrienden doet.

Myn vrient sal onder-dies myn teere jeught beschutten,

Vvant 't is syn lincker hant die my komt onder-stutten,

En 't is syn rechter arm die my den hals om-vanght,

En met een vasten bant my aen de leden hanght.

Christus. Ierufalemsche jeught, en Sions lieve maeghden,

Indien oyt reyne trou en vrientschap u behaeghden,

Vvat ick u bidden magh, en stoort ons liefde niet,

Soo langh als ghy den lust van onse liefde siet.

Maer

Maer seght ons, vwie het is, die, met een deftigh vvesen,
 Komt uyt en vvoefte gront in eeren op-gerefen,
 Die op haer liefste steunt, en met een bly gelaet,
 Tot trooft van haer gemoet, in hem verzegelt staet?

Ick heb u op-gevveekt, ô Prince van het leven,
 Doen my een appel-boom tot lusten heeft gedreven.

Van daer ontstaet de gront van dat ghy zyt gebaert,
 En hebt de smert gevoelt van onsen svvacken aert.

Vriendinne, lieve Bruyt, van duysent uyt-gelesen,
 Laet my aen uvven geest gelijk een zegel vvesen,
 Druckt my op uvven arm, als tot een gunstigh pant,
 Van daer ist dat de ziel in reyne liefde brant.

Al is de bleecke doot van vvonder groote krachten,
 De liefde niet-te-min die kan het spoock verachten,
 Die vreesst het monster niet, al isst vvonder straf,
 Sy is van Hemels vier, en past niet op het graf.

De loop en snel gedruys van groote vvater-beken
 En heeft niet machts genoegh, om haer gevvelt te breken;
 En offer groote schat te samen vvort gebracht,
 Ten is maer leure-voerck dat liefde niet en acht.

Maer by ons, nu tertijt, daer is een jonge suster,
 Die maectt ons even-staegh de sinnen ongeruster,
 Sy is noch vvonder teer, en even sonder borst,
 Sy kan geen lieve vrucht bevrijden van den dorst.

Vvat sullen vvy bestaen, vvanneer de dagen komen
 Dat sy tot echte vrou sal dienen aen-genomen?

Hoe sal de teere maeght hem vverden toe-gebracht,
 Die op haer gulle jeught met groot verlangen vvacht?

Vriendinne vveest gerust, indiense vvert bevonden
 Een muer na rechten aert, en vast in hare gronden,

Indiense niet en vvijckt, soo vvil ick, na den eyfch,
 VVt haer gaen rechten op een vorstelick paleys.

De
 Kercke.

Christus.

De
 Kercke.

Christus.

Vvil

Vil sy haer als een deur aen mijnen huysse toonen,
 Ick sal met Ceder-hout haer reyne posten kroonen,
 Sy sal mijn lief-tal zijn, indien haer innigh hert,
 Wanneer ick staec en klop, voor my ontsloten vvert.

De
 Kercke.

Ick ben aen mijnen vrient gelijk een muer geverden,
 Ick ben in syne gunst, en salder in volherden.

Myn borsten zijn gelijk als torens vvel gegront,
 En al mijn troost bestaet alleen in syn verbont.

Dies sal ick mijn vermaeck, mijn troost, en ruste vinden,
 In al dat ick voortae sal mogen onder-vvinden,
 Alleen door uvve gunst, door u genade, vrient;
 Vvat dat ick goets besit en heb ick niet verdient.

Christus.

De Vorst van Israël, uyt Davids zaet geboren,
 Heeft tot syn vvijngaert-bergh een edel lant gekoren,
 Doch hy en bout het niet, maer trekter huere van,
 En laet het gansch beleyt aen synen acker-man.

Myn vvijngaert is myn erf, en staet tot myner forgen,
 Van 's avonts even-selvs tot aen den lichten morgen.

Soo dient dan al de vrucht, die op den acker vvaest,
 My t' huys te zijn gebracht, en toe te zijn gepaest.

Laet Salomon een deel van synen hof genieten,
 En geeft hem van de vrucht, daer uyt de vvijnen vlieten,
 Maer brenghet het vol gevvas in myn verheven sael;
 VWant die het al besorghet behoortet al-te-mael.

VVel aen nu, lieve Bruyt, die aen de groene boomen,
 Die in den schoonen hof, en langhs de klare stroomen
 Vvvoor-plaets hebt geset, maeckt mynen naem bekent,
 Aen die u soeten aert en stemme zyn gevent.

De
 Kercke.

Myn eenigh toeverlaet, myns hertsens soet verlangen,
 En laet myn bange ziel niet meer in tvvijffel hangen,
 Komt snellijck nedervvaerts gelijk een jonge ree,
 Komt snellijck, vveerde vrient, en voedt het jeughdigh vvee.

Komt

Komt fnellijck nedervvaerts in dese laege dalen,
 Daer u ellendigh volck, u teere schapen dvvalen;
 Maeckt eens te lester tijt ons zielen onbeschroomt,
 Komt hoeder vandē mensch, komt Heer en harder koomt.

Maer na dit bly gefangh verneemt men stuere vlagen,
 Die Godes vveerde Bruyt al vveder heeft te dragen,
 De vvijsē Dichter sterft. Het vvas een svvanen-liet,
 Het leste dat het volck van synen mont geniet.

1. Kon. 11.
 43.

Het rijck dat vvort verdeylt, en thien geheele stammen,
 Die tegen Reboam in grooten haet vergrammen,
 Ontreken haer de macht van Davids edel zaet,
 Soo dat het gansche lant in vreemde bochten staet.

1. Kon. 12.
 19.

Vvat is van aertsche macht, en groote koninghrijcken!
 Al vvat oyt hooge vvies dat moet ten lesten vvijcken;
 Hier onder is geen staet die eeuwigh dueren sal,
 Naer hoogh te zyn gevveest, soo komt een laegen val.

Ierobeam die vveet, door list van slimme grepen,
 Voor eerst het oorloghs-volck tot syn bevel te slepen,
 En heeft soo met beleyt, en door geduchte macht,
 Meest al des Heeren volck tot hem alleen gebracht.

1. Kon. 12.
 25.

Vvat zynder na-der-hant vvat zynder felle slagen,
 Door Israël gegaen, in Israël gedragen!

Dan midden in het rijck, dan vveder buytens-lants,
 Eylaes! een staegh verderf van alle jonge mans.
 Maer als het meeste deel sigh gaf tot vreemde Goden,
 En liet het ongedaen al vvat hun is geboden,

Soo vvort des Heeren volck met oorloogh onder-druckt,
 Vervvonnen, vvech-gevoert, en uyt het lant geruckt,
 Verstroyt, gelijk als kaf, in alle vreemde rijcken,

2. Kon. 17.
 23.

Soo datse Jacobs erfin geenen deel gelijcken,
 Maer God noch even-vvel, in soo verbosten staet,
 Heeft onder hen bevvaert syn uyt-verkoren zaet.

Doch of schoon Iuda fiet des Heeren svvare plagen,
 En vvat een harde straf haer broeders moeten dragen,
 Haer prinçen even-vvel die gaen haer ouden gangh,
 En dienen Astarot vvel hondert jaren langh.

2. Kon. 25. Dies is de groote vorst uyt Babylon gekomen,

4.

En heeft Ierusalem ten lesten in-genomen,
 Den tempel af-gebrant, de priesters vvech-gevoert,
 En al het gansche rijck tot aen den gront geroert.

Zedechias.

Des koninghs ongeluck en is niet uyt te spreken,
 Syn zaet vvert om-gebracht, syn oogen uyt-gesteken,
 Het svveert gaet over-al, geen kint en vvort gespaert,
 Geen ouderdom verschoont, geen teere maecht bevvaert.

Van al den grooten schat, van al de gulde vaten,
 En vvorter in de stadt niet eene meer gelaten;

'Tis al tot buyt gemaect en uyt het lant gebracht,
 Soo dat de gansche staet als in het leet verfmacht.

Daer is, in slaverny met droefheyt, vvech-gevaren,
 Een tijt, een lange tijt, van thien-mael seven jaren;

Daer lijdt het edel zaet meer als het lijden kan,
 Daer is des Heeren volck een spot van alle man.

De Sienders onder dies, van God hun toe-gefonden,
 Die spreken over-luyt, met onbeveynsde monden,

En seggen vvat het volck en vvat de priesters schort,
 En vvaerom Godes hant soo felle plagen stort.

Doch schoon hun is vergunt den tempel op te bouvven,
 Noch vvort het deftigh vverck door listen vveder-houvven,

De schrick van Israël den koningh in-geprent,

Maeckt dat hy van het volck syn eerste gunste vvent.

Maer als de rechte tijt ten lesten is gekomen,

Heeft Efdras op een nieu de saken aen-genomen,

Die kreegh doen volle macht te treden in het vverck,

En stracx, op Godes vvoot, zyn oock de svvacke sterck.

Men

Men vinter even-vvel die , met verscheyde lagen ,
 De vaders even-staegh in haren bou vertragen ,
 Soo dat des Heeren volck , niet als in groot verdriet ,
 Den seggen en de gunst van haren God geniet .
 Maer schoon de groote stadt ten lesten is gesloten ,
 Noch vvort doch al het vverck met tranen over-goten ,
 De sake ; na my dunckt , is vveert te zyn verhaelt ,
 En met een ruymmer pen te vverden af-gemaelt .

Ten tijd' als Godes hant , op Israël gevallen ,
 De steden hadt ontbloot van haer verheve vvallen ,
 En dat des Heeren volck , in Babylon gebracht ,
 Veel jaren achter een syn vveder-komste vvacht ,
 Doen vingh de jonckheyt aen in echte sigh te paren
 Met vrouvven , die het zaet van Iacob niet en vvaren ,
 Met vrijsters uyt het lant , na yder vvas gesint ,
 En naer hy syn partuer in die gevvesten vint .
 Maer als , na langh verdriet , de thien-mael seven jaren
 Ten lesten door-gebracht en om-gekomen vvaren ,
 Sont God een deftigh helt , die , met een grooten tocht ,
 Heeft Iacob op een nieu in Canaan gebrocht ,
 Heeft vveder onder-staen den tempel op te bouwven ,
 Om Godes reynen dienst te mogen onder-houven ;
 Soo dat het gansche volck ten vollen vvert gevvaer ,
 Des Heeren nieuwve gunst en seggen over haer .
 Doch , eer schier Israël is in het lant geseten ,
 Soo vvert van stonden aen van yder een gevveten
 Hoe sigh al menigh man hier in vergrepen heeft ,
 Dat hy in echte trou met vreemde vvijven leeft ,
 Dat hy uyt Babylon , of uyt de naeste vleckten ,
 Heeft dochters van het lant tot hem bestaen te trecken ,
 En dat hy sonder schrick die met sigh heeft gebracht ,
 En even in den vloeck des Heeren seggen vvacht .

Esdras .

De Vorst hierom bedroeft , en in den geest verflagen ,
 Vreest vveder op een nieu des Heeren svvare plagen ;
 Hy biedt de stammen op , hy stelt een vasten dagh ,
 Op dat men uyt het volck het onheyl vveeren magh .
 Soo haest men dit begint , vvat zynder al gebreken ?
 Men vint oock priesters selfs uyt haren plicht gevveken ,
 Men vinter menigh vorst die qualick is gepaert ,
 Vermits een heydens vvijf hem kinders heeft gebaert .
 Siet vvat een svvaer geval , en hoe verboste saken !
 Hoe is soo vasten knoop in haesten los te maken ?
 Hoe kan soo naeuven bant te niete zyn gedaen ,
 Daer tyvee van eenen sin vast in verzegelt staen ?
 Maer , desen onverlet , men hoort de grootste lieden ,
 Hier toe , in vollen ernst , haer gansche leden bieden ,
 Een yder svveert den Heer , dat hy het ongeval ,
 Soo veel als hem belanght , uyt Iacob vveeren sal .
 Daer vvort dan vast gestelt dat geen uyt-heemsche vvijven ,
 Geen kinders boven dien in Iacob sullen blijven ,
 Dat yder , dus getrouwt , is uyt den echten bant ,
 En los van syn gemael , en in een vrijen stant .
 Dit vvert van stonden aen , en met syn volle leden
 Verkondicht in het lant , en al de vaste steden ,
 Op dat van heden af , een man of echte vrou ,
 Na luyd van dese vvet , syn dingen rechten sou .
 Het vvas een harde slagh ontrent de svvacke vrouvven ,
 VVie kan in dit geval haer tranen vveder-houven ?
 Eylaes ! het treurigh volck dat leeft in groote pijn ;
 Maer daer vvas doen noch hoop hier van bevrijt te zyn .
 Doch als de tijt genaect dat yder moet vertrecken ,
 Soo hoort men over al een grooten rou vervvecken ,
 Daer rijst aen alle kant een vvonder droef geschrey ,
 Van vrouvven onder een en kinders tusschen bey .

*Siet Beza, op
 de ghelegent-
 heyt van dese
 scheidinge ,
 in tractat .
 de Divort. et
 Repud. Cypr.
 de Sponsalib.
 cap. 13. §.
 77. num. 8.*

Hier

Hier komt een treurigh vvijs tot haren man getreden,
 En geeft een droeven such, en seyt haer leste reden;
 Daer vvert een jonge vrou ter poorten uyt-geleyt,
 Die noch, al vvatse mach, met soete vvoorden vleyt.

Een ander, tot de ziel met droefheyt over-goten,
 Houdt efter haren mont en haer gemoet gesloten,
 In droefheyt sonder stem, soo datse niet en vveent,
 Maer staet daer als een rots, en is gelijk versteent.
 Een deel aen d'ander zy, met leet en spijt bevangen,
 Treckt sich de vlechten uyt, bekrabbelt hare vvangen,
 En slaet sich op de borst, maer, des al niet-te-min,
 Geē mensch treckt haerder aē, geē vrient en neemt haer in.

Daer zynder even noch die luy en leelick krijten ,
 En, ick en vveet niet vvat , aen haren man vervvijten ,
     Oock dat haer bey gelijk tot smaet en schade streckt ,
     En yder vogel singht na dat hy is gebeckt .
 Een onder dit geval komt haren man genaken ,
 Met droefheyt in den geest , en tranen op de kaken ,
     Sy komt uyt haer vertreck , en set haer nevens hem ,
     En treft hem aen de ziel met haer bedroefde stem .
 VVat mach doch Israël en onse vorsten letten ,
 De vrouvven haerder jeught uyt haer bedrijf te setten ?
     En ghy , ô vveerde vrient , vvat ist dat u bevveeght ,
     Dat ghy oock even-selvs soo vreemde sinnen kreeght ?
 Ick heb om uvent vvil myns vaders huys verlaten ,
 Soo dat my nu ter tijt myn eygen vrienden haten ;
     Ick sagh dat ghy tot my ten hooghsten vvaert gesint ,
     En ick heb vvederom van herten u bemint .
 Ick hadde doen ter tijt vvvel elders konnen trouvven ,
 Ick vvvert van al de jeught geduerigh onder-houvven ,
     Myn schoonheyt , myn geslacht , myn onbevleekte glans ,
     VVas lief en vvvel gevuilt by alle jonge mans .
 My quamen vrijers voor van hoogen stam geboren ,
 Ghy bleeft noch even- vvvel myn lief , myn uyt-verkoren .
     Ick ben ('t is u bekent) in trou met u gepaert
     Doen ghy een slecht gesel , en oock een ballingh vvaert .
 'Theeft nu al-reets geduert tot aen de tvvintigh jaren ,
 Dat ghy my hebt gesien veel soete kinders baren ,
     En , schoon ick dickmael vvas gansch dichte by de doot ,
     ' T en leet als geen en tijt ick gingh al vvder groot .
 Ick heb dit huys gestijft met seven schoone sonen ,
 Die hier , tot ons vermaeck , in eendracht t' samen vvonen ,
     Ick heb u noch verrijckt met dochters boven dien ,
     En schoonder , soo ick meyn , en hebje noyt gesien .

Maer boven dit geluck, en rijcken kinder-zegen,
 Soo hebje machtigh goet door myn beleyt gekregen;
 Myn raet, myn trou behulp, myn spaer-kunst boven dat
 Heeft ons in huys gebracht al vry een grooten fchat.
 VVanneer het qualick gingh, ghy hebt de ftuere vlagen,
 Door mynen trooft verfterckt, te beter kunnen dragen,
 Ick gaf u goeden moet, al vvas het onheyl groot,
 Ick vvas u over-al een fteunfel in den noot.
 VVy hebben vreught gehad en dickmael blyde dagen,
 En zyn dan over-hant eens vveder hart geflagen,
 VVy hebben foet en fuer te famen uyt-geftaen,
 Gelyck als in 't gemeen des vverelts faken gaen.
 VVy hebben in 't verdriet ons deure toe-gefloten,
 En vveder t' zyner tijt ons foete vreught genoten.
 VVat van den Hemel quam dat vvas voor ons gemeen,
 En even dat verbint de zielen onder een.
 Dit is van eerften af het leven dat vvy leyden,
 VVaerom fal nu ter tijt ons foet gefelfchap fcheyden?
 VVy zyn van over-langh tvvee herten eens gefint,
 VVaerom doch haetje nu dat ghy eens hebt bemint?
 Den ouden dagh genaect, en die is vol gebreken,
 Myn fchoonheyt is gegaen, daer van men plagh te fpreken,
 Myn jeugt, myn frifche blom, myn vveerde maeghde krans
 Is lange fonder groen en buyten alle glans.
 Ick heb u vrucht gebracht nu aen de tvvintigh jaren,
 Soo dat myn ingevvant is moede van te baren,
 Myn boefem is verdrooght, myn leden uyt-geput,
 VVaer toe, ellendigh vvijs, ben ick op heden nut?
 VVaer fal ick henen gaen? vvord' ick van u verdreven,
 VVat fal ick kunnen doen? hoe fal ick kunnen leven?
 Ick ben van nu voortaan tot reysen niet bequaem,
 Eylaes! een oude vrou is niemant aen-genaem.

Heb

Heb ick my, t' uver smaet, in lusten oyt verloopen;
 Ick vvil het metter doot van stonden aen bekoopen,
     Ick vvil, na uvve vvet, my geven aen de pijn,
     Ick vvil oock even-selvs van u gesteenight zijn.
 Of heb ick yet gedaen, dat eenigh quaet vermoeden,
 Tot nadeel onser trou, in u heeft konnen voeden,
     Soo brengh hier aen den dagh het droevigh aerden vat,
     En vult dit gansche lijf met vuyl en bitter nat.
 Ick vvetet voor gevvis, myn buyck en sal niet svvellen,
 Geen zeer, geen etter-buyl en sal myn leden quellen;
     Ick sal in voller eer en met een gaven schoot,
     En vrou en moeder zyn tot aen de bleecke doot.
 Of heb ick, door gekijf en vinnigh tegen-spreken,
 Of met een vvrangh gebaer, oyt tegen u gesteken,
     Soo schrijft oock hedē selfs een scheyt-brief t' myner smaet,
     En sent my buytens-lants, soo ver de sonne gaet.
 Of is u jeughdigh zaet in mynen schoot bedorven,
 Dat ghy niet vruchts genoegh van my en hebt vervorven,
     Soo kiest u by-vvijs uyt, soo veel het u gelust,
     En, vvat my des belanght, en vveest niet ongerust.
 Ick sal het niet alleen, met stillen mont, gehengen,
 Maer sal al vvat ick mach tot haer vernoegen brengen,
     Ick sal noyt bange sien, noyt qualick zyn gesint,
     Ia vvil een dienst-macght zyn van die ghy meest bemint.
 Maer in het tegendeel heb ick my soo gedragen,
 Dat niemant stof en heeft van my te mogen klagen,
     Ick heb u noyt getergh tot eenigh na-gepeys,
     Maer deftigh in-getoomt de tochten van het vleys.
 Heb ick tot aller tijt, en met de gansche leden,
 Myn aen-geboren aert, myn lusten af-gesneden,
     Heb ick met alle kracht en met de gansche ziel,
     Geduerigh na getracht al vvat u vvil beviel.

Heb ick noch boven dat geheele tvvintigh jaren ,
 Myn lichaem uyt-geput met angstigh kinder-baren ,
 (Gelijk ghy , vveerde man , en God die't al door-siet
 VVeet dat al vvat ick segh ten vollen is geschiet .)
 VVel segh dan nu een reys , vvaerom vvord' ick verfstoten ?
 En magh niet eene zyn van uvve bed-genoten ,
 VVaerom vvord' ick verjaeght , en dat tot myner schant ,
 Gebannen uyt de stadt , gedreven uyt het lant ?
 Ick bid u , vvat ick mach , vvilt myner doch erbermen ,
 En neyght een gunstigh oir tot myn verdrietigh kermen ,
 Scheurt doch u vveder-helst niet van u leden af ,
 Die by u vvenscht te zyn tot in het duyfter graf .
 Och ! na dat ick bemerck , ghy laet u niet bevvegen ,
 Maer blijft tot myn versoeck al even ongenegen ,
 VVant schoon ick ben ontstelt , oock boven alle maet ,
 'K en hoor niet eenen such , die uyt u lippen gaet .
 Zijt ghy van Jacobs stam , van Israël geboren ?
 Zijt ghy dat heyligh volck uyt alle vleesch gekoren ?
 Zijt ghy dat edel bloet dat God bysonder vveest ?
 Voelt ghy in u gemoet de kracht van synen geest ?
 Neen , neen , ghy zyt veel eer , uyt rotsen her gekomen ,
 En hebt uyt eenigh beest u voedsel eerst genomen ,
 Een leeu , of ander dier van noch een felder aert ,
 Heeft u in't nare vvout , of op een klip gebaert ,
 Een beir heeft u gevvis haer borsten laten suygen ,
 Vermits u nortsche kop sigh niet en vveet te buygen .
 VVaer heeft men oyt verstaen van soo een vvreede daet ,
 Als hier in uvve stadt op heden omme-gaet ?
 Ick vveet ghy gront het vverck op uvve strenge vvetten ,
 En segh dat sy van oudts een vreemde trou beletten ;
 Maer laet doch eens het ooggh van onse tijden gaen ,
 En let vvat Israël voor desen heeft gedaen .

Siet Samson uvven helt, die, mits syn groote krachten,
 Sigh dede, vvaer hy quam, gelijk een vvonder achten,
 Die op syn stijven hals geheele poorten droegh,
 En met een kake-been een gantschen leger sloegh;
 Die vorst, die groote man, heeft Philistijnsche vrouvven
 Geduerigh na-gejaeght en dickmael vvillen trouvven,
 En niemant heeftet oyt gerekent t' syner schant,
 Oock schoon al vvas hy selfs een rechter in het lant.
 Siet Salmon boven dien uyt Iuda voort-gekomen,
 Die heeft uyt Iericho een vvijf voor hem genomen,
 Die gingh met Rahab aen een vvettigh trou-verbont,
 Schoon dat haer eere selfs al vry in tvvijffel stont.
 Siet Boas, lieve vrient, een man van groot vermogen,
 Die heeft uyt Moabs zaet syn echte deel getogen,
 En dit noch even-selfs met kennis van de vvet,
 En niemant van het volck en heeftet hem belet.
 Siet voorts de Prinçen aen, de vvijfte van den lande;
 VVaer is oyt vreemde trou gestelt tot haerder schande?
 Als maer een jonge vrou sigh na behooren droegh,
 Geen mensch die haer verliet of uyt den huysse joegh.
 Is dit voor goet gekeurt, oock in u eygen palen,
 Doen niemant van het volck en scheen te kunnen dvvalen,
 Vermits des Heeren vvoort, syn reyn en heyligh bont
 Noch in syn volle kracht aen u verzegelt stont;
 Te meer, na myn begrijp, soo mach het zyn geleden
 Na datje zijt verstroyt in alle vreemde steden,
 Na datje zijt vervoert in menigh verre lant
 Daer niemant oyt een schijn van uvve vvetten vant.
 Maer daer is ruymmer stof tot ons ellendigh klagen,
 VVy zyn hier sonder troost en buyten alle magen;
 Mocht naer u strenge vvet ons trouvve niet bestaen,
 VVaerom zyn vvy geprest van huys te moeten gaen?

VVaer

VVaerom en zyn vvy niet in Babylon gelaten,
 Daer vvy in ons gemack met eer en vrede saten?
 VVaerom met groot gevaer soo verre vvech-geleyt?
 En vvaerom vvort het lant ons heden op-geleyt?
 O maeghden, vvie ghy zyt, en alle jonge vrouvven,
 En vvilt geen vreemdelingh, geen ballingh immer trouvven,
 Maer geeft u tot een man ten vollen u bekennt,
 En die tot uvven aert te voren is gevvent.
 Al vvat van buyten komt heeft veeltijts quade kueren,
 Die ghy, tot u verdriet, ten lesten sult besueren.
 VVilt ghy tot uvven troost een onverbroken bant,
 En neemt geen vijfen kop uyt eenigh ander lant.
 Maer hoe, ellendigh vvijf! vvaer gaen u lossse sinnen?
 V man is die hy plagh, hy sal hem laten vvinnen,
 Hy is noyt vvreet gevveest, maer van een sachten aert,
 Hy sal beleefder zyn, vvanneer hy is bedaert.
 Hy sal na reden gaen, vvie kan het anders peysen?
 Hy sal my niet alleen in't vvilde laten reysen,
 Hy sal noch heden doen dat my ten besten dient;
 Nu vvat ick bidden magh, bedaert u vveerde vrient.
 Al ben ick nu ter tijt verandert door de jaren,
 En dat myn eerste glans is heden vvech-gevaren,
 Het is in u vermaeck, in uvven dienst geschiet;
 Versmaet te deser tijt myn oude dagen niet.
 Of, is myn droevigh lot op heden soo gelegen,
 Dat ick, ellendigh vvijf, u niet en kan bevvegen,
 En dat al vvat ick oyt u soets heb aen-gebracht
 Is, als een lossen droom, verdvvenen inder nacht,
 Siet dan u kinders aen, die ick, als vaste banden
 Van ons geluckigh huys, die ick, als lieve panden
 Van ons gemeene trou en u vermaert geslacht,
 Met pijn en groot verdriet u hebbe voort-gebracht.

VVaer sal ick arrem vvijs en dit u zaet te gader,
 Gaen doolen sonder man, gaen doolen sonder vader,
 Gaen doolen sonder hulp, in eenigh verre lant?
 Niet slechts tot onsen druck, maer oock tot uver schant.
 Sal ick met desen hoop na Babel vveder-keeren?
 En van het moedigh volck my laten over-heeren?
 Sal ick gedvongen zyn te gaen na myn gellacht,
 Dat ick om uvent vvil voor desen heb veracht?
 Ick vveet eylaes! geen mensch en sal my daer ontfangen,
 Al bid ick al het volck met tranen op de vvangen,
 Ick vveet dat yder een is tegen my gekant,
 Vermits ick u verkoos, u gaf myn rechter hant,
 V gaf myn echte trou. Een yder is verbolgen,
 Om dat ick haren raet doen niet en vvilde volgen,
 Om dat ick vvas gesint met u te zyn gepaert,
 Een man van Godes volck, en niet van haren aert.
 VVel sult ghy nu ter tijt my van u kunnen jagen,
 Die u myn teere ziel, myn jeught heb op-gedragen,
 Die u, vvanneer ick vvas een maecht een frissche roos,
 Die u tot mynen troost, en tot myn hoeder koos.
 Ick heb op u versoeck, myn ouders, vrienden, neven,
 En al vvat my vermaeck op aerden konde geven,
 Ick heb om uvent vvil veracht myn vader-lant,
 En vvord' ick nu vervreemt van uve rechter hant?
 Ach schoon ick, oudt en svvack, tot ruste vvas genegen,
 En niet en vvas belust tot onbekende vvegen,
 Noch heb ick even-vvel, vermits het u beviel,
 Na uven sin gevoeght myn onvermoeyde ziel.
 Ghy hebt my doen verstaen (vermits de lange jaren
 Van Jacobs ballinghschap nu om-gekomen vwaren,
 En dat ghy vvert vermaent te keeren in het lant
 Daer God al over langh u Vaders hadt geplant.)

Ghy hebt my doen verstaen dat Godes hooghsten segen,
 Voor ons in Canaan, niet elders vvas gelegen,
 Dat in die schoone kust een machtigh koren groeyt,
 En dat het sleghte deel van enckel honigh vloeyt,
 Dat ghy van stonden aen soudt hebben groote staten,
 Daer uyt ick by gevolgh sou trecken groote baten,
 En luyster niet-te-min. Al vvat de man geschiet,
 Daer is dat oock het vvijs haer eere van geniet.
 Ick hebbe my gevoeght, en na myn svvack vermogen,
 Ben ick, met u gevolgh, uyt Babylon getogen,
 Ick koom hier op u vvoort, en dat met groote pijn,
 VVaer heb ick nu verdient om vvech-gejaeght te zyn?
 Is dit het vruchtbaer lant, vol alderhande lusten,
 Daer ick eens met gemak in soude mogen rusten?
 Is dit de groote vreught, ons dickmael toe-geseyt,
 Daer mede ghy vvel eer myn sinnen hebt verleyt?
 Zijn hier voor ons bereyt, glans, eer en hooge staten,
 Daer op ick, slechte vrou, myn vrienden heb verlaten?
 Daer op ick ben verruckt, soo verre van de stadt,
 Daer ick myn eygen huys en naeste magen hadt?
 Eylaes ellendigh volck! vvy zyn geheel bedrogen,
 Ach datter vvas geseyt is al-te-mael gelogen;
 Hier vvaft geen honigh-raet, maer niet als enckel gal,
 Hier is geen soete vreught, maer druck en ongeval.
 VVel hebt ghy eenigh soet van myne jeught ontfangen,
 Hebt ghy oyt lust gehad in myn gebloofde vvangen,
 Heb ick u oyt vermaeck of vrientschap aen-gedaen,
 Siet nu in vware trou myn svvacke leden aen.
 Siet op myn droeven staet, en op u kleyne dieren,
 Die met een droef geschrey u om de leden svvieren,
 Siet op u eygen beeldt, dat hun is in-geprent,
 Een teecken dat myn eer van niemant is geschent.

Siet op u eygen vleesch, de spruyten uvver lenden ;
 Kont ghy 't onnoosel bloet in ballinghschap versenden ?
 Kont ghy dit kleyne rot, dat goet noch quaet en vveet,
 Doen lijden dat noyt kint in onse dagen leet ?
 VVilt ghy myn ouden romp by u niet meer gedoogen,
 'K en soecke niet te zyn tot onlust uvver oogen,
 VVijst my een hutjen aen, of in het naere vvout,
 Of daer een rouvve knecht u vette landen bout ;
 Ick ben de vverelt sat, ick ben bereyt te schuylen
 In holen sonder lucht, in onder-aertsche kuylen,
 Ick ben bereyt te zyn, daer noyt een blyden dagh,
 Daer noyt de gulde son haer stralen schieten magh ;
 Ick sal daer met gedult de bleecke doot besueren,
 Myn tijt (hoe dat het gae) en kan niet lange dueren.
 Ick voel den onder-ganck van mynen svvacken aert,
 Om dat ick, 't uvver eer, soo dickmael heb gebaert.
 En by den ouden last van altyt kint te dragen
 Komt noch de felle neep van dese nieuuvve slagen ;
 Myn ziele, gansch bedruckt in soo een diep gequel,
 Sal haest een eynde sien van soo een kranck gestel.
 Doch als ghy tijdingh krijght van myn ellendigh sterven,
 Laet my dan, mach het zyn, een kleyne gunst vervverven,
 Snijt ons (soo 't u gevalt) u vrientschap heden af,
 Maer gunt my slechts alleen gemeenschap in het graf.
 VVy hebben vander jeught, en vry niet vveynigh jaren
 Te samen mogen zyn, te samen mogen paren,
 VVy hadden disch en bed en alle dingh gemeen ;
 En laet doch na de doot myn lichaem niet alleen.
 Vvaders, na den loop van dit ellendigh leven,
 Die hebben even-staegh haer vvijven dat gegeven.
 Het is een soete gunst, na veelderley verdriet,
 Die, voor haer leste troost, een echte vrou geniet.

Laet mynen dorren romp in uvven grave brengen,
 En laet ons nietigh stof sich daer te samen mengen,
 Soo vvord' ick in den kuyl beneffens u geleyt,
 Dat my, door slim bedrijf, op aerden vvort ontseyt.
 Ick vvetet voor gevvis, al ben ick schoon gestorven,
 En dat myn nietigh vleesch ten vollen is verdorven,
 Dat ick noch even dan sal voelen groote vreught,
 Als ghy oock na de doot tot my genaken meught.
 Ick bidde, tot besluyt, ick kan niet langer spreken,
 Myn hert versmelt in rou, myn vvooden blijven steken,
 Ick bidd' ontsegh my niet, myn heer, en vveerde vrient,
 Dat u niet schaden kan, en my tot ruste dient.
 De man op dit gespreck die laet syn oogen zijgen,
 Men sagh hem menighmael een ander vvesen krijgen;
 Nu scheen hy kout te zyn, dan vveder eens verhit,
 Hy gaf een diepen such, en sey ten lesten dit:
 Ey, laet doch een-mael af, door u verdrietigh spreken,
 Aen my en u gelijk het innigh hert te breken.
 Vvat u te deser tijt of yemant hier geschiet,
 En is van myn beschick of van myn voor-stel niet.
 Ick vvou (indien ick mocht) in u geselschap leven,
 Soo langh de goede God ons tijt sou vvillen geven:
 Maer dit gestrenghe beleyt is niet aen menschen vast,
 Het komt van hooger hant, en 't is van God belast.
 'T en raect u niet alleen. Vvant alle vreemde vvijven
 Moet yder van hem doen en uytten huysse drijven,
 Dat is een vast besluyt, daer niemant tegen kan;
 Vvant al vvat u gelijckt is heden sonder man.
 De daet die vvijstet aen, het zyn gemeene plagen,
 Die soo vry sachter zyn en beter om te dragen,
 'T is sonder myn beleyt, en buyten myne schult;
 Ghy daerom vveest getroost en lijstet met gedult.

Eylaes ! de droeve vrou en kan geen troost vervverven,
 Dies fiet men op een nieu haer bleecken mont versterven,
 Haer borst is sonder geeft, haer ader sonder slaggh,
 Een yder fiet haer aen als op haer lesten dagh.
 Daer sijght sy in het zant, als van de doot bevangen,
 Daer hanght het killigh svveet op haer gestreckte vvangen,
 Daer leytse sonder spraeck, en schoon men haer begiet,
 Sy doet geen oogen op en rept de leden niet.
 Maer defen onverlet, de stont die is gekomen,
 De stont van haer vertreck, dies vvortse vvegh-genomen,
 En op een kar geleyt, en uyt de stadt ghebracht,
 En onder dit gevvoel soo quam de svvarte nacht.
 Doch vvaer dit svvacke rot ten lesten is gebleven,
 En vind' ick in het Boeck des Heeren niet beschreven,
 En daerom svvijgh ick stil, schoon yemant meer begeert,
 En segge maer alleen dat my der vrouvven deert.
 Doch hier verschijnt een man, door heyligh vier gedreven,
 Die heeft een grooten Helt met eygen naem beschreven,
 Die heeft in vvare daet syn vvesen voor-gestelt,
 En op een vasten gront syn vveken af-getelt.
 Die heeft van doen geseyt dat Christus moeste sterven,
 En even voor het volck het eeuwvigh heyl vervverven,
 Dat gansch Ierusalem moet komen tot een val,
 En dat het offer-vverck een eynde nemen sal.
 God laet schier nimmermeer een harde slaggh gebeuren,
 VVaer door van hooger hant de groote rijcken scheuren,
 Of hy sent aen het volck syn boden voren uyt,
 En maeckt hen openbaer van vvaer de plage spruyt.
 O goetheyt van den Heer ! de stadt heeft vaste mueren,
 Maer efter moet het volck den harden slaggh besueren,
 Daer vvort een stage krijgh aen alle kant gevoert,
 En daerom vvort het lant geduerigh om-geroert.

Daer is geen koninghs naem in Iuda meer te vinden,
 Meest als vvat machigh vvas dat gingh het svveert verflinden,
 En, desen onverlet, al is de vyant sterck,
 Noch isser eenigh heyl ontrent de vvare Kerck.
 Te midden in den vvoel van duyfent stuere baren,
 Soo kan dat vvacker oogh syn kleyn getal bevaren,
 Ten sluymert nimmermeer, maer hout geduerigh vvacht,
 En tegens slimme list, en alle vverelts macht.
 Maer God heeft boven al de Bruyt aen hem verbonden,
 Als hy den Bruydegom op aerden heeft gefonden,
 Als hy syn eygen Soon liet nemen onsen aert,
 En dat ter rechter stont een maget heeft gebaert.

Is tijt, 't is heden tijt, te komen tot
 de saken,
 VVaer af van over langh de groote
 vaders spraken:
 De beeldē zyn voor-by, hier komt
 de vvare daet,
 Hier komt, tot onsen troost, het
 edel vrouwen-zaet;

Hier komt dat noyt en vvas. O Godes uyt-verkoren,
 Daelt neder, vvonder kint, en vvort in my geboren.
 Ontbint myn logge ziel van dit ellendigh vleys,
 Ten eynd' ick u geheym mach singen na den eyfch.
 De beken van Pernas, en haer beroemde stroomen
 En zyn maer enckel vvaen, en niet als vijfse droomen;
 Ghy schenckt ons heyligh vocht, dat uyt den Hemel vliet,
 En fuyvert ons gemoet, van al dat vverelt hiet.
 Ghy, die een sondigh mensch de sinnen kont verlichten,
 Stort geeft in myn gemoet en keeft in myn gedichten,
 Ghy, maeckt dit killigh hert en dorre tongh bequaem,
 Te melden uvven lof, te roemen uvven naem.

Een Engel, af-gedaelt door onbekende vvegen,
 Quam naer het Ioodtsche lant ten lesten af-gesegeu,
 Quam tot een jonge maeght, den Heere toe-bereyt,
 En heeft haer over-luyt syn boodtschap aen-geseyt:
 Vriendinne vveest gegroet, u is des Heeren segeu,
 Vis syn rijcke gunst en eeuwigh heyl verkregen;
 VWant onder al het volck dat naem van vrouvven draeght.
 Zijt ghy, ô reyue blom, die Gode meest behaeght.
 Ghy sult een vvonder heyl aen alle menschen geueu
 Die eertijts zyn geueest, die noch op aerden leueu,
 Of namaels staen te zyn hier in het aertsche dal;
 Ghy zyt voor alle dingh den Heere lief-getal.
 Met dat de jonge maeght den Engel hoorde spreken,
 Soo is haer eerste vervv, haer schoone blos geueken,
 Haer bloet is vvech-geruckt, tot aen haer innigh hert,
 Soo dat haer roode mont gelijk een lely vvert.
 Sy vvist niet vvieder sprack, of vvat hy vvilde seggen,
 Sy gaet het gansche stuck vry naerder over-leggen,
 Ent' vvijl sy staet en vveeght des hemels diep beleyt,
 Soo heeft de Jongelingh haer vveder dit geseyt:
 Leght af den kouden angst, daer met ghy zyt bevangen,
 En geeft den eersten glans aen u verbleyckte vvangen,
 Ghy zyt het, vveerde maeght, die, van den geest vervult,
 Het edel vrouvven-zaet ter vverelt brengen sult.
 Ghy staet bevrucht te zyn, en sult een sone baren,
 Beloofst aen Godes volck nu menigh hondert jaren,
 Ghy sult een vvonder kint haest brengen aen den dagh,
 Vry meerder als een vorst op aerden vvesen magh.
 Dit sult ghy, vveerde maeght, den naem van I E S V S geueu,
 Die is hem over-langh van Gode toe-geschreueu.
 Hy sal een Koningh zyn van Iacobs edel zaet,
 Een Koningh sonder tijt, een Koningh sonder maet.

Hy fal den hoogen roem van Godes Sone dragen ,
 Soo dat van synen lof het aertrijck fal gevagen ;
 Doch hoort hoe datje sult tot moeder zyn gemaect ,
 Schoon datter noyt een man u leger heeft genaeckt .
 Des Heeren vvonder kracht , de keest van alle saken ,
 Die fal van heden af u maeghdom vruchtbaer maken ;
 Het leven aller dingh , de dooder van den doot ,
 Sal door een stil geheym u sijgen in den schoot ,
 En suygen uvve borst . VVat kander niet geschieden ,
 Als God vvil eenigh dingh uyt volle macht gebieden ?
 Geen schepsel in het lant of 't hoort des Heeren stem ,
 En aller dingen aert moet buygen onder hem .
 De Jongelingh besloot , en is van daer getogen ,
 En met een snellen svvier ten hemel op-gevlogen .
 Syn vvoort komt tot de daet . Siet daer een teere maeght ,
 Die in haer reynen schoot den grooten Harder draeght .
 VVat hoort men vande vrucht ? vvat hoort mē groote dingē ?
 Een on-geboren kint dat vvort gevoelt te springen ,
 Dat groet hem , eer het vvas , dat is in hem verblijt ,
 Vermits door hem verschijnt de langh vervvachte tijt .
 Het vvas de droefften dagh , daer van de menschen vveten ,
 Als Adam van het freuyt in Eden had gegeten ;
 Het vvas den blijdsten dagh als Christus neder quam ,
 En uyt een vvare maeght syn vleesch en voedsel nam .
 Het kint , het vvonder kint , in doecken op-gevonden ,
 VVort in een slechten stal van harders uyt-gevonden ,
 Door harders eerst begroet , te midden inder nacht ,
 Eer datter eenigh mensch aen desen Harder dacht .
 De VVijse niet-te-min , een verre vvegh gekomen ,
 Die hebben in de lucht een sterre vvaer-genomen ,
 Een sterre die hun eerst de goede tijdingh seyt ,
 En die hun tot den stal als metter hant geleyt .

VWat moet dit kleyne kint een groote Koningh vvesen,
Om vvien een nieuve ster is in de lucht geresen!

VWat is het voor een Prins, die ons den Hemel sent,
Om vvien een licht verschijnt by niemant oyt bckent!

VWat is syn aen-begin van onbegrepe jaren,
Dat vvas al eer de Son, en eer de sterren vwaren?
Hoe ver ist boven ons en onsen svvacken aert,
Dat langh in vvesen vvas eer dat het vvas gebaert?
De geesten syn verbaest, de vverelt is vervvondert,
Hy vveent hier als een kint die in den Hemel dondert;
Hy geeft een droeve stem, gelijk als Moses plagh,
Doen hy als vondelingh ontrent den oever lagh.

Hy

Hy die uyt bangen schrick den leger dede beven,
 Als God aen Israël syn vvetten dede geven,
 Hy die eens 's Hemels thron als met een spanne mat,
 Is by een teere maeght in haren schoot gevat.
 De Schepper van de ziel, de Vader van de geesten,
 Die licht hier by het vee, en onder domme beesten,
 En die aen Abrams zaet den Hemel schencken sal,
 Die slaept hier in een kribb' en in een raeuvven stal.
 Hy, die ons vryheyt geeft, die leyt hier vast gebonden,
 Hy die het al vervult in doecken op-gevonden,
 Hy die het al besit, oock dat noyt oogh en sagh,
 En vint niet een vertreck daer in hy rusten magh.
 Het is van ouden tijt een vvonder stuck bevonden,
 Dat gansch de vverelt hanght als sonder vaste gronden,
 En dat het groufaem diep, de Son en bleecke Maen,
 Geduerigh haren loop als op een regel gaen.
 Maer dat en kan voortaan by niemant selsaem hieten,
 (Schoon vvy uyt dit beleyt vermaeck en troost genieten)
 Al vvat eens vvonder scheen, en is geen vvonder meer,
 Een mensch baert haren God, een maget haren Heer.
 O groot en diep geheym! ô noyt begrepe faken!
 Die geen vernuftigh breyn door reden kan genaken, (van,
 Men spreeckt als door een vvölck, men spreeckter duyfter
 Vermits geen menschen hert de gronden peylen kan.
 Koom siet dit vvonder stuck, al die op aerden leven,
 Al die met reynen geest tot Gode vvert gedreven;
 Koom siet dit vvonder aen, en dat met rijpen sin,
 Koom siet, het minste deel dat heeft een vvonder in.
 Een maeght die vruchtbaer is, een moeder noyt beslapen,
 Een maeght, die moeder is van die haer heeft geschapen,
 Een kint, vviens hooge macht tot aen den hemel raeckt,
 En dat oock even-selvs syn moeder heeft gemaect.

Een moeder, die haer kint heeft dickmael aen-gebeden,
 Eer sy het oyt ontfingh in hare teere leden;
     Een kint, dat grooter is als oyt de grootste man
     Te voren is gevveest of immer vvesen kan.
 Koom fiet de maget aen, die nu sal moeder hieten,
 Om dat uyt haren schoot des hemels schatten vlieten,
     Koom fiet de moeder aen en vvat haer is geschiet,
     De vrucht, by haer gebaert, en let haer maeghdom niet.
 O Moeder vveest gegroet. door u is ons geboren
 Hy die voor alle tijt voor Heylant is gekoren,
     Voor Heylant is vervvacht. O noyt bevleekte maeght,
     Die Gode svvanger zijt, en sonder schande draeght.
 'T is vry een vvonder stuck, en boven alle reden,
 Dat ghy had binnen u des Heeren teere leden;
     Doch dat is 't efter niet dat u geluckigh maeckt,
     Maer dat ghy synen geest hebt in den geest gesmaeckt.
 Ghy droeght hem onder 't hert, die vreught is u verkregen,
 Ghy droeght hem in het hert, dat is u meerder segen;
     Ghy droeght hem als eē mensch, maer kend' hem als eē God;
     Het leste, vveerde maeght, dat is u beste lot.
 O Moeder vveest verblijt, u vrucht sal nimmer sterven,
 V vrucht sal aen het volck het eeuwvigh heyl vervveren,
     En God een offer zyn. O Moeder vveest gegroet,
     Die vvat ons voeden kan aen uvven boesem voet.
 Men heeft geen jonge maeght ter vverelt oyt vernomen,
 Die op een beter voet tot baren is gekomen,
     Men vveet geen jonge vrou die banger heeft gesucht,
     En slimmer is berooft van haer geminde vrucht.
 O dagh! ô grooten dagh! doen God is mensch geboren,
 Doen God ons vveder gaf dat eertijts vvas verloren,
     Dat eertijts vvas vermist. ô dagh! ô grooten dagh!
     Dien Isack heeft gesien, oock doen hy niet en sagh.

V gunste , lieve God , die sal by ons volherden ,
 Vermits dijn eeuwigh vvoort is heden vleesch geuverden ;
 De menscheyt is volmaect door uvve rechter hant ,
 De Godheyt niet-te-min die blijft in haren stant .
 De mensch vvort boven al , de mensch die vvert verheven ,
 Om dat het eeuwigh vvoort niet hoogh en is gebleven ;
 De mensch die vvert verhooght tot vry een beter staet ,
 Te voren Adams volck , en nu des Heeren zaet .
 God heeft den mensch gemaect na synen even-beelde ,
 VVanneer hy door het vvoort de gansche vverelt teelde ;
 Maer nu ist dat de mensch een meerder gunste smaect ;
 VVant God vvort even-felfs dat hy eens heeft gemaect .
 De dvvalingh is voor by , de leugen vvech-genomen ,
 De klaerheyt ons verthoont , de vvaerheyt in-gekomen ,
 De nacht die is vergaen , het licht schijnt over-al ,
 De mensch is vry gemaect voor eeuwigh ongeval .
 Hy , die geen lichaem had , ontfanght ons svvacke leden ,
 Hy , die nu mensche vvort , is God van eeuwigheden ,
 Die niet en vvort gesien , niet aen en vvort getast ,
 Die is nu aen het vleesch en aen het lichaem vast .
 De doot die is gedoot , om dat het eeuwigh leven
 De menschen is gejoint , en in den Soon gegeven .
 De reden van den mensch die staet op heden stil ,
 Nu God , gelijk een mensch , by menschen vvoonen vvil .
 O vvonder ! Godes Soon te hebben tot een broeder ,
 En tot een vasten troost , en tot een vvaren hoeder ,
 En tot een trouvven vrient , ja tot een echte man ,
 Soo dat de bleecke doot hier tegens niet en kan .
 O 's hemels diep geheym ! ô schat van eeuwigheden !
 Die noyt en is gevat door gronden van de reden .
 O hooghten ziele-troost ! ô diepsten herten vvensch !
 God in het vleesch gesien , als Sone van den mensch .

Den achften dagh verscheen, men gingh het kint besnijden,
 En schoon al is het reyn, het moet de pijnne lijden;
 En of het noyt den geest tot heerschen heeft geneyght,
 Noch vvort het des beticht, en metter doot gedreyght.

Noch vvort de vvreede vorst met yver-sucht bevvogen,
 En voelt door sotten angst syn hersens om-getogen,
 Hy meynt dat hem het rijck in tvvijffel vvort gestelt,
 Indien hy niet en doot den nieu geboren helt.
 Daer vvort de kinder-moort in haesten aen-gevungen,
 Daer sagh men al het volck met tranen op de vvungen,
 Daer vvort de moeders bangh tot in haer diepste ziel,
 Om dat haer kleyne jeught het svveert ten proije viel.

Daer

Daer komt een machtigh heyr ter poorten in-gevallen,
 En sent in grooten haest syn vvachten op de vvallen,
 Syn ruyters in de stadt. Siet daer een droeven tijt,
 Geen moeder is geruſt, geen kint en is bevrijt.

Hier vvil een jonge vrou het ſtuck met bidden rechten,
 Daer vvodt een harder aert, en ſtelt haer om te vechten,
 En ginder iſſer een die biet de ruyters gelt,
 En acht dit beter vont als datſe vinnigh ſchelt.

Maer eſter ſonder baet. Hier komter een getreden,
 Die deekt haer teer gevvas, en biet haer eygen leden;
 En ginder leyter een en kuſt haer doode vrucht,
 En neyght haer met den mont ontrent ſyn leſten ſucht.

Een ander, gansch verſchrickt van dit verdrietigh ſtroopen,
 Is met een ſnelle vlucht ter poorten uyt-gelooopen,
 En gaf haer in het vvout, en, ſchoon ſy byſter vreeſt,
 Sy vint gedvveeger aert oock by een vinnigh beeft.

Maer Rachel gansch ontſet om dit ellendigh moorden,
 Valt op den koningh uyt, met ongebonde vvooden;
 Sy vvil geen leven meer, ſy vvenscht te zyn gedoot,
 Sy toont een aerdigh kint, vermoort in haren ſchoot.

O tijger, ſeyt het vvijf, mocht ick ontrent u komen,
 Vvare voor gevvis het leven af-genomen;

Geen tant en fou voor u, geen nagel zyn geſpaert,
 Ick ſpoogh u in het licht, ick vloogh u in den baert,
 Ick viel u op het lijf, ick ſcheurd' u bolle vvangen,
 Ick bleef in u geſicht met al de vingers hangen,

Ick dede vvat ick mocht, tot vvraeck van onſe ſmert,
 En, ſoo ick maer en kon, ick beet u in het hert.

Vvat heeft myn kint gedaen, een vreught van alle menſchen,
 Het ſchoonſte dat ick vveet, of dat men konde vvenschen?

Eylaes! 't onnooſel lam dat gaf een ſoeten lagh,
 Iuyſt doen het op het ſvveert, en op den moorder ſagh;

Ick vvasser in verheught, en hadde moet gekregen,
 My docht het soet gelaet dat sou den beul bevvegen;
 Maer neen het vvas gemist, myn hoop vvas enckel vvaen,
 Ach! eer dat ick het sagh, soo vvas de steeck gegaen.
 Daer leghje nu vermoort, myn troost, en uyt-verkoren,
 Ach! vvaert ghy noyt gevveest, of vvaer ick noyt geboren.
 Daer leghje nu verrast, en in u bloet gesmoort,
 Myn soet, myn eenigh schaep, daer leghje nu vermoort;
 Daer leghje sonder stem, u bloet vloeyt op de straten,
 En ick ellendigh vvijf ben eenigh hier gelaten.
 VVat kan ick anders doen, als op myn borsten slaen?
 Maer niemant, hoe ick sucht, en treckt sich myner aen.
 Ach! vvaerom is het svveert niet dieper in-gestecken?
 Soo haddet van gelijk myn herte mogen breken,
 Soo haddet, nevens u, myn leven uyt-gestort,
 En met den eygen steeck myn bange pijn gekort.
 Nu moet ick alle tijt, nu moet ick eeuwvigh treuren,
 Om dat ick even-selvs dit hebbe sien gebeuren.
 Al mochte nu myn tijt tot hondert jaren gaen,
 Noch sal het droef gesicht in my versegelt staen.
 Dies ben ick gansch beducht (moest ick eens vveder baren)
 Dat ick, vermits het leet my heden vveder-varen,
 Dat ick een bloedigh kint sou brengen aen den dagh,
 En even soo gestelt gelijk ick heden sagh.
 O bloet-hont, vvieje zyt, ick houdet voor een vvonder
 Dat God niet af en koomt, of sendt een fellen donder,
 Of dat het aertrijck selfs den mont niet open doet,
 En slockt u boof-vvicht op, tot in den helschen gloet.
 Ellendigh Bethlehem! ach! had ick noyt gedragen,
 Soo had ick niet gesmaeckt van uvve svvare plagen.
 O Sions lieve jeught, blijft liever ongepaert,
 Ons vorst en is niet vveert dat yemant kinders baert.

VVat valt den koningh in, syn ongetoomde benden,
 VVat gaet den moorder aen, syn rackers hier te senden?
 VVie heeft de dvveepery hem in den kop geprent?
 VVat vreest hy voor een kint dat geen bedrogh en kent?
 Ach! die soo vvijt gebiet, dien alle menschen vieren,
 En kan syn vvreedden aert, syn herte niet bestieren;
 Syn eer-sucht voert hem vvech, en maect hem dus verbaest,
 Soo dat hy sonder slot, en gansch uyt-sinnigh raest.
 Maer 't is om niet gevvoelt, het kint is vvech-genomen
 Dat hem de vveese maect, hy kan het niet bekomen,
 Het is van hier verreyft, het is in Godes hant,
 En 't heeft tot syn verblijf het vet Egypten-lant,
 En 't sal eens Koningh zyn, een Koningh aller volcken,
 En plegen hooge macht tot boven in de vvolcken.
 Dan sal Herodes selfs als schuldigh moeten staen,
 En lijden daer de straf van dat hier is gedaen.
 Maer ghy, ô kleyne jeught, die heden zyt gestorven,
 Hebt in dit heyligh kint een eeuvvigh heyl vervvorven.
 Dat vvas van outs voor-seyt, en 't moest alsoo geschien,
 Men moest dit bloedigh vverck in onse vvecken sien.
 Het treurigh Bethlehem, en Rachel moeste klagen,
 En, om Herodes vvaen, soo vvreedden moort verdragen,
 En fiet! nu is de tijt tot deser stont vervvult.
 VVel laet ons dit gevvelt dan lijden met gedult.
 Noyt mensch en vvasstet quaet, yet quaets te moeten lijden,
 Maer quaet ist quaet te doen, dat noodigh is te mijden;
 Ach! ons is nu ter tijt het lijden op-geleyt;
 Soo dient dan onse geest daer toe te zyn bereyt.
 Dat van den Hemel komt moet yder leeren dragen,
 VVat Gode vvel bevalt dat moet den mensch behagen.
 Het is tot alle vleesch van alle tijt geseyt:
 VVie streeft die vvort geruckt, vvie gaet die vvort geleyt.

Ghy zijt, ô kleyne jeught, des Heeren bloet-getuygen,
 En fult een hemels-nat uyt syne volheyt fuygen,
 Ghy hebt tot iven loon het eeuwigh Paradijs,
 En vvort al daer gevoedt met ongemeene spijs.
 Maer vvy, ellendigh volck, vvy zyn verlaten moeders,
 Ons koningh is een beul, vvy fveeven sonder hoeders,
 VVy leven in de doot en in gestage pijn;
 O Iesu Godes Soon vvilt ons genadigh zijn.
 De tijt doet haren loop. Herodes is gestorven,
 En heeft een duyfter graf voor syn paleys vervvorven.
 Hy blies in bangheyt uyt syn ongeruften geest;
 De doot die doet hem aen dat hy van Iesus vveelt.
 Een ander kreegh het rijck. Dit konde Ioseph vveten,
 Al is hy met de maeght in Rama niet gefeten.
 Hy treckt uyt Pharos rijck, en komt te Nazareth,
 En heeft op Gods bevel syn vvooningh daer gefet.
 Het kint, dat syn beroep nu aen begon te bieden,
 Begaf hem vander jeught ontrent de vvijfte lieden;
 Daer iffet dat het spreeckt, en groote dingen leert,
 Soo dat geheel het volck tot hem de sinnen keert.
 Hy, vviens geficht alleen de Cherubijnen vvenschen,
 VVort even-ftaegh gefien ontrent de fvvacke menschen,
 Hy is des vverelts heyl en vvare medecijn,
 Men vint hem even-ftaegh daer siecke lieden zijn.
 VVel op nu, logge ziel, laet ons vvat hooger fveeven,
 Laet ons den Heylant sien in syn gefegent leven;
 'T is niet als enckel goet, oock vander jonckheyt aen,
 VVat door hem is gefeyt, en van hem is gedaen.
 Hy nam de gronden vvech van alderley gebreken,
 Een doove kreegh gehoor, een stomme leerde spreken,
 Een blinde vvert verlicht, en vvasser yemant manck
 Die gingh, op syn bevel, en kreegh een vasten ganck.

En vvaer door helsche macht de bange lieden suchten,
 Daer moet het vuyl gespoock, en al de nickers vluchten;
 En vvaer hy slechts een hant aen yemant komt te slaen,
 Daer jaeght hy uyt het breyn de vlagen van de Maen.
 Niet een soo vreemden quael, die niet en vvert verdreven;
 De krancke zyn gefont, de doode menschen leven,
 Het lichaem nu ontzielt, en in het graf gestreckt,
 Dat vvort door hem alleen met vvoorden op-gevveckt.
 VVanneer het hem gevalt, het zyn hem lichte faken,
 Van vvater uyt de beeck een hupsen vvijn te maken;
 En menigh duyfent man, door vveynigh broots gespijst,
 Geeft oorfaeck dat het volck den grooten Schepper prijst.
 Hy vveet den hollen stroom, hy vveet de felle vvinden,
 Hy vveet de gramme zee, met vvoorden in te binden,
 Hy breydelt haer gevvelt, hy toomt het groufaem diep,
 En houtet in den bant, dat hy te voren schiep.
 Maer schoon hy veel genaeckt ontrent de svvacke menschen,
 Die uyt een bangh gemoet gesonde leden vvenschen,
 Noch heelt hy boven al de qualen van den geest,
 En voedt door synen troost de droeve zielen meest.
 Syn leere die betuyght van vvaer hy is gesproten,
 En vvat hy van den Heer voor gaven heeft genoten.
 Het sy dat hy begint, of vvcl syn reden sluyt,
 Hy vvijst syn oorspronck aen, en druckt den Hemel uyt.
 Hy leert, met sachten geest, een harden aert verschoonen,
 Syn vyant gunste doen, syn haters liefde toonen;
 Indien men vvert vervolght, te leven in gedult,
 Indien men vvert gedoot, te lijden sonder schult;
 Door sucht van felle vvraeck noyt aen te zyn gedreven,
 Geen quaet om quaet te doen, of quaet voor quaet te geven;
 God bidden als het volck met vollen monde schelt,
 En dien oock gunstigh zyn van vvie men is gequelt;

Te decken synen disch, niet voor de rijke lieden,
 Maer hun, die noyt haer gunst u vveder kunnen bieden.
 Te foecken by den Heer een onbegrepen schat,
 Die noyt geen roest verdorf, en noyt geen mott' en at.
 Sigh met geen aerdsche sorgh in syn gemoet te quellen,
 Maer syn benaude ziel in God gerust te stellen.
 Te vvaken even-staegh hier in het aerdsche-dal,
 Tot God te syner tijt eens ruste geven sal.
 Het lidt dat hinder doet in haesten af te snijden,
 Dat is, geen lief gebreck in onsen geest te lijden.
 Syn licht te laten sien gelijk een sonne-schijn,
 En alle vlijt te doen, om God gelijk te zijn.
 Hy leert, dat echte trou moet vast en seker blijven,
 Oock dat men met het oogh kan over-spel bedrijven.
 Dat treuren saligh is, en droeftheyt vreughde baert,
 En dat een reyne ziel na haren Schepper aert.
 Dat selden die in bloet of rijckdom is verheven
 Het rijck dat eeuuvigh duert van Gode vvert gegeven.
 Dat een die in het vleesch syn volle lusten siet
 Schier noyt na desen tijt de vvare vreught geniet.
 Dat God dient in den geest te vverden aen-gebeden,
 Niet juyst op dese plaets, of op gesette steden.
 Dat God ons hairen telt, ons droeve smerten siet,
 Dat God van boven sent al vvat den mensch geschiet.
 Dat God te syner tijt de dooden sal vervvecken,
 En uyt de vvoeeste zee, en uytter aerden trecken;
 En datter is een plaets daer niemant oyt en trout,
 En daer men even-vvel gestaeghe bruyloft hout.
 Doch schoon het suyver Lam is goedigh sonder ende,
 Noch is gelijcke-vvel syn leven maer ellende;
 Van syn beginsel af, tot aen syn lesten dagh,
 Genoot hy noyt geval, dat blijdschap heeten magh.

Ontrent syn eerste jeught quam hem de duyvel tergen,
 En door een slim bedrogh verkeerde rancken vergen ;
 Maer, of hy schoon vervvon den prinçe van der nacht,
 Stracx vvert hem nieu verdriet by menschen aen-gebracht.
 Siet hoe op hem gestaegh de felle tongen schieten,
 Hy moet een lasteraer, hy moet verleyder hieten,
 Hy vwort veel aengesien als buyten syn verstant,
 Of die met nieuve leer beroert het Ioodsche lant.
 Men vonter even-staegh die hem noch harder quelden,
 En voor een rechten vraet, of voor een suyper schelden.
 Ia siet, men vont het volck soo buyten spoor geleyt,
 Dat Godes eygen Soon een duyvel vwort geseyt.
 In 't korte, vvaer het oogh van yemant vwort geslagen,
 Daer moet hy bitter leet, en svvare lasten dragen,
 Dorst, kommer, hongers-noot, en alderley verdriet,
 En vvat men voor gequel hier op ter aerden siet.
 Noch is het niet genoegh. de vuyle laster-monden
 Die vvenschen boven al hem vast te sien gebonden ;
 Sy plegen onder een geduerigh boosen raet,
 En komen op het lest van vvoorden tot de daet.
 Hy vvas in seker hof, vvaer dichte boomen groeyden,
 En daer, gelijk een stroom, syn bange tranen vloeyden.
 Het duyfter van het loof dat past een droeve ziel,
 Op dat sy haren druck te beter onder-hiel.
 Na dat hy syn gebed met droefheyt heeft gesproken,
 En dat hem bloedigh svvect is krachtigh uyt-gebroken,
 Soo komt daer Iudas aen, en, door een loofen vont,
 Begroet hy synen Heer, en kust hem aen den mont.
 Maer t' vvijs hy besigh is ontrent syn reyne vvangen,
 Soo vwort dien eygen stont des vverelts heyl gevangen,
 Geknevelt, vvech-geruckt, en even met gevvelt,
 Al eer de sonne rijst, den priester voor gestelt.

Daer .

Daer gatet felfaem toe . Men hoorter veel getuygen ,
Die , na de rechter vvil , haer loofse reden buygen .

Daer draeght hem Godes Soon juyft op den eygen voet
Gelijck een tanger fchaep ontrent den fcheerder doet .
Maer fiet God even hier fyn vvonders openbaren ;

VWant als de boofse geeft , tot Iudas in-gevaren ,
Hem tot verraet bevough , foo dat fyn dvvafe ziel
Van haren Schepper vveeck , en tot den duyvel viel ,
Doen brack dit eygen vverck de liften van der flangen ,
De grijper vvert gevat , de vanger is gevangen ,
Hy , die een ziele meynt te brengen in het net ,
Heeft al vvat zielen heeft in beter ftant gefet .

De vyant van den menfch , de geeften van der hellen ,
Genegen uytter aert om ons te mogen quellen ,
Die baenden als den vvegh , en leggen als den gront ,
VVaer door het fondigh volck den hooghften fegen vont .
Hier op vlucht fyn gevolgh . De Harder is geflagen ;
De kudde vvert verftroyt . In alle ftuere vlagen

Tijt vrientschap op de vlucht . Het vverter duyfter nacht
Daer voorfpoet , daer geluck niet , als te voren , lacht .
Geen menfch is by den Heer van die hem eerst beminden ,
Syn eygen maeghfchap felfs en iffet niet te vinden .

VWie koomt hem tot behulp ? Eylaes ! men vinter geen ,
Hy treet in dit gevaer de bange pers alleen .

De lieve jongelingh , vervult met hoogen fegen ,
Die in des Heeren fchoot foo dickmael hadt gelegen ,
Treet fynen meester na , doch met een tragen voet ,
Gelijck het veeltijts gaet vvanneer men lijden moet .

En Cephas , die alleen niet fcheen te vvillen beven ,
Schoon hem de fvvarte macht , en al de nickers dreven ,
Die koomt van achter aen , en doet hem als geley ,
Maer laet , uyt enckel vrees , een ruymte tuffchen bey .

De reste vvas gegaen . De schaer door hem genesen ,
 En is niet meer beluft by hem te mogen vvesen .
 Eylaes ! hy staet alleen , en vint niet eenen vrient ,
 En daer is niet een mensch die hem tot voor-spraeck dient .
 Het recht gaet buyten recht , en tegen alle reden ,
 De VVaerheyd lijdt gevvelt , en Onschult vvort bestreden ,
 En Eenvout vvort beschimpt . De slaven sonder eer
 Die trotsen haren God , en aller dingen Heer .
 De rackers , schendigh volck , en schuym van alle boeven
 Bestaen , uyt enckel spot , syn hoogen geest te proeven .
 Sy blinden hem het ooggh , en met een slim bedrijf
 Soo slaet het vuyl gespuys op syn gesegent lijf .
 En stracx , op yder slaggh , soo gaeter yemant vragen ,
 VVie dat hem heeft geraeckd , of met de vuyft gellagen ?
 'T is over al gevvelt . een Over-priesters knecht
 Pleeght moet-vvil over hem , te midden in het recht .
 Maer , niet alleen het rot van dese rouvve gasten
 Is besigh Godes Soon in smaetheyt aen te tasten ;
 Pilatus , soo het scheen , af-keerigh van de vvraeck ,
 Sont hem den Koningh toe , alleen tot syn vermaeck .
 Daer vvort het Lam bespot , en vvederom gefonden ,
 Maer suyver niet-te-min en buyten schult bevonden .
 Dies keert hy daer hy vvas , gekleet in vvit gevvaet ,
 En toont , oock even soo , een onbevleekten staet .
 Maer vvat is van het volck ! hy die , een vvijl geleden ,
 Quam in de blyde stadt , gelijk een vorst , gereden ,
 Een vorst , een destigh helt , die van den vyant komt ,
 En door het gansche lant vervvinner vvert genoemt ,
 Die acht men nu tertijt onvveert te mogen leven ,
 Die vvert nu van den beul met slagen aen-gedreven ,
 Die vvert nu door het kruys ellendigh onder-druckt ,
 En tot een vvreede doot met schande vvech-geruckt .

Hy die, vvel eer verselt met hondert duyfent menschen,
 Hoort sich aen alle kant geluck en seggen vvenschen,
 Die gaet nu sonder hulp, bespot, gestraemt, bebloet,
 Met toe-roep, dat hy flux als boof-vvicht hangen moet.
 Hy, voor vvien al het volck haer kleeders onlangs spreiden,
 En op het lastbaer dier, of op de vvegen leyden,
 Siet nu syn kleet gedeylt, en door het vvreede rot
 Gehangen aen den steen, gevonnen door het lot.
 Hy, die men voor een tijt als Koningh vvilde kroonen,
 Om syn verheven geest, en deught te mogen loonen,
 Dien perst men nu een krans van dooren in het hooft,
 En doet hem moorders pijn, die noyt en heeft gerooft.
 Daer is geen deel te sien van al syn gansche leden,
 Daer met bescheyden pijn niet op en vvort gestreden.
 Syn hooft gebuylt, door-boort, geslagen met een riet,
 Soo dat aen alle kant het bloet daer henen schiet.
 Syn rugge door-geploeght met diep gestraemde vvonden,
 Syn mont vol enckel gal, syn oogen toe-gebonden,
 Syn vvangen vuyl begaet, syn handen vast gebocyt,
 Syn ooren door geroep en leugen-tael vermoeyt,
 Syn hair door bloedigh svveet in eenen klomp gebacken,
 Syn hals, te seer besvvaert, doet hem ter neder sacken.
 Syn geest in diepen angst, vry meer als eenigh man
 Voor desen heeft gevoelt, of immer lijdten kan.
 Ontvvaect hier, myn gemoet, en set eens uyt de sinnen.
 Al vvat het ydel vleys op aerden kan beminnen,
 Versamelt u vernuf, u breyn, en gansche kracht,
 En al vvat binnen u den grooten Harder vvacht.
 Laet hier u diepste mergh met aendacht over vvercken,
 Om, na den rechten eyfch, dit schou-spiel aen te mercken;
 Siet uyven Schepper aen, en vvat hy voor u lijdt,
 En leght het aen u hert, en dat voor alle tijdt.

O mensch, aensiet den mensch. Hy staet hier vast gebonden,
Die ons uyt liefde slaect de banden van de sonden,

Hy staet hier gansch mismaect, hy staet geheel bevreelt,
Die Gode vvel behaeght, en onse schande deekt.

O mensch, aensiet den mensch. Hy staet met naeckte leden,
Die ons uyt gunste schenckt een kleet van eeuwigheden.

Hy staet hier over-stort met druck en ongeval,
Die eens te rechter tijt ons trooster vvesen sal.

O mensch, aensiet den mensch. Die eens sal rechter vvesen
Als al vvat mensch geleeck sal komen op-gerefen,

Die is hier voor het recht, maer tegen recht, gestelt,
En lijdt dat over hem een vonnis vwort gevelt.

O mensch, aensiet den mensch. Die, uyt syn throon gekomē,
Ten goede van den mensch het vleys heeft aen-genomen,

Gevoelt ons svvackē aerdt, maer leydt hem vveder af,
En vvert gelijk een mensch gedoken in het graf.

O mensch, aensiet den mensch; aensiet met droever herten
Den man vol enckel leet, den man van alle smerten.

Ey! denckt eens vvat een brant de sonde vvesen moet,
Die niet en vwort gebluft als in des Heeren bloet.

Maer Christus gaet ter doot, en moet syn kruyce dragen,
En mits hem 't lijf besvviijckt, soo krijght hy felle slagen;

Hy is door al het leet tot aen de doot gebracht,
En noch vvert hy geplaeght, om syn vervallen kracht.

Hoe dickmael heeft de geest, een langen tijt voor desen,
De menschen Godes vvil in beelden aen-gevvesen!

Hoe dickmael is het Lam als in een schim gesien,
Eer God in vware daet de sake liet geschien!

De soon aen Abraham ten lesten noch geboren,

In vvien God aen het volck den segen had gesvvooren,

Die gingh eens op een bergh, en droegh het offer-hout,
Hem tot syn doot bereyt, en op het lijf gestout.

Maer hier komt nu ter tijt de vvare Soon getreden,
 En torst het droevigh hout op syn vermoeyde leden ;
 Hier is nu Isaack als in den lesten noot ,
 Hier treet hy na den bergh , om daer te zyn gedoot .
 Hier is het heyligh Lam dat Paschen dede slachten ,
 Hier is het Hemels-broot dat alle zielen vvachten .
 Hier is de vvare Rots , gesslagen met den staf ,
 Die veerdigh open-brack , en suyver vvater gaf .
 Hier is de Druyven-tros , die , tusschen tvvee gedragen ,
 VWas aen den ouden tijt , en aen de nieuve dagen
 Een af-beelt van de Kerck . het vvas een deftigh pant ,
 VVaer aen men kennen mocht het langh beloofde lant .
 De gulle VVijngaert-ranck , vervult met enckel segen ,
 Heeft Christus af-gebeelt , tot ons behout genegen ;
 Hy vvas van alle tijt , hy vvas in Godes raet ,
 Hy vvas , eer hy ons vvas het edel vrouvven-zaet .
 Die voor gingh is het volck van Abraham gesproten ,
 Dat uyt den druyven-tack syn voedsel heeft genoten ;
 Die na-quam is de Kerck , die in den vollen tijt
 Sigh in den Middelaer ten hooghsten heeft verblijt .
 Ten is van heden niet dat Christus is geboren ,
 God heeft hem voor den tijt als Bruydegom gekoren ;
 VWant eer het vvater liep , en eer het aertrijck stont ,
 Soo vvas in hem geveest het eeuwvigh trou-verbont .
 Maer als het vinnigh rot ten lesten is gekomen ,
 Daer veel het schuldigh volck het leven vvert genomen ,
 VVort hem het lijf gevelt , en aen het kruys gehecht ,
 Genagelt , vast gemaect , en in de lucht gerecht .
 Siet daer de vvare Slangh die menschen kan genesen ,
 Van vviens verheven beelt in Mose vvert gelesen .
 Al schiet den ouden draeck in ons syn hels fenijn ,
 Hier is het tegen-gif en vvare medeciyn .

Siet daer het fuyver Lam , en beke vol genade ,
 Siet daer het hooghste goet , gerekent by de quade ,
     Siet 's hemels fchoonste licht van alle glans berooft ,
     Siet hier is nu gefchiet dat noyt en is gelooft .
 Ach ! vvat een hels bedrijf ! Men gaet daer henen stellen
 Tyvee moorders , groufaem volck , als hem tot met-gefellen ;
     Daer hanght hy tuffchen bey , daer lijdt het fuyver Lam ,
     Dat ons tot enckel vreught hier in de vverelt quam .
 Hy die noyt over- laft aen yemant heeft bedreven ,
 Maer leyde voor het volck de gronden van het leven ,
     Des Heeren foetste vreught , fyn onbegrepen vvoort ,
     Dat vvort hier , by gevolgh , beticht van vvreede moort .
 Maer fchoon hy is gedomt , en aen het hout gehangen ,
 Hy nam des niet-te-min de vvangen is gevangen ;
     En fchoon een vvreeden beul hem in de leden ftack ,
     Noch vvaft dat hy de macht van hel en duyvel brack .
 Al leedt hy voor den menfch , ten heeft hem niet verdrotten ,
 VWant hy vergoot fyn bloet voor die fyn bloet vergoten ,
     Hy bad vvanneer hy leedt , en bad oock voor het rot
     Dat in het lijden felfs fyn lijden heeft bespot .
 God is befput , beschimpt , gemartelt van de flagen ,
 De Godheyt even-vvvel en heeft geen leet gedragen ,
     Die ftont een vveynigh ftill , maer hielt haer eerfte kracht ,
     En heeft hem op-gevveekt en in het licht gebracht .
 'T is vvaer , dat hy , bedroeft en angftigh boven maten ,
 Riep tot fyn Vader uyt : *VVaerom ben ick verlaten ?*
     Hy droegh dien eygen ftont , in fyn benaut gepeys ,
     De broosheyt van dē menfch , de fvvackheyt van het vleys .
 Maer keert doch eens het oir tot fyn verheven reden :
Ghy fult benevens my het Paradijs betreden
     Noch beden even-felfs , en defen eygen dāgh .
 En fegh of eenigh vorft het vvoort bereycken magh .

VVaer heefter oyt een mensch op dese vvijs gesproken,
 De duyvels in-getoomt, den af-gront op-gebroken?
 VVaer heefter oyt een prins soo hoogen daet bestaen,
 En aen een moorder selfs den Hemel op-gedaen?
 God heeft in dit beleyt de menschen vvillen toonen,
 Dat hy, uyt enckel gunst, de sonde vvil verschoonen,
 Dat hy, uyt eygen aert, geen sondaer oyt en haet,
 Of in syn droef bederf, of in den doot en laet.
 VVel aen dan, sondigh mensch, koom veerdigh aen-getredē,
 Koom siet hier Godes Soon met uyt-gestreckte leden,
 Koom siet hier uvven God, die voor u sonden sterf,
 Die u den Hemel schenckt, en eeuwvigh heyl vervverf.
 Al vvat hy als een mensch op aerden heeft geleden,
 Dat vvil hy aen den mensch in volle maet besteden.
 God is met ons versoent, men vvort het hier gevvaer,
 Hy gunt den Hemel selfs, oock aen een moordenaer.
 Geen mensch en vvort voortaan door offer van de rammen,
 Geen sonden voor den Heer gesuyvert door de vlammen;
 Daer is een ander vier, en vry een reynder bloet,
 Dat aen het sondigh volck den Hemel open doet.
 De Priester is het VVoort, syn lichaem d'offerhande,
 Daer op, te syner tijt, des Heeren tooren brande,
 Den outaer is het kruys, syn vleesch het offer-vverck,
 VVaer door hem God versoent met syn geminde Kerck.
 Pilatus even-selfs die kan het ons betuygen,
 Dat onder syne macht de grootste machten buygen;
 Hy gaf aen al het volck een klaer en vast bescheyt,
 Dat Christus vveerdigh is een vorst te zyn geseyt.
 God heeftet soo gevuilt, en aen de vorst geboden,
 Dat hy den Heere schreef een Koningh van de Ioden;
 En schoon hy vvert versocht hier anders in te gaen,
 Noch bleef hy vast geset, en liet het op-schrift staen.

Gods Soon heeft onder dies den lesten snick gegeven,
En blies den asem uyt van dit ellendigh leven.

Men sagh tot in den doot de kracht van syn gedult,
En dit besloot het vverck: *Nuis het al vervult.*

Maer als des Heeren geest syn vryheyt had vervorven,
Soo bleeck het metter daet vvie datter vvas gestorven.

Het schijnt dat alle dingh, dat yder schepsel sucht,
En tegen synen loop, en uyt syn plaetse vlucht.

De groote vverelt-kloot die vvort geheel bevrogen,
Het licht aen alle kant met duyster over-togen,

De Sonne treckt haer in, en toont geen stralen meer,
Om niet te moeten sien de doot van synen Heer.

De steenen zyn beroert, de felle rotfen splijten,
Het schijnt dat sy den mensch syn harden aert vervvijten,

En, dat te geener tijt voor desen is gebeurt,

De tempel vvort ontset, en synen voor-hanck scheurt.

De graven even-felfs, daer in de dooden lagen,

En konden, als het bleeck, den grouvvel niet verdragen,

Sy doen haer kamers op, en brengen aen den dagh

Een aert van beter volck, dat in het duyster lagh.

Vvat mocht de svvarte poel, vvat hel of duyvel peysen,

Als hy de dooden sagh uyt hare vvooningh reysen,

Als hy van een die sterf vernam een hooger macht

Als oyt een levend' mensch in vvesen heeft gebracht?

Gevvis het nietigh stof, op desen tijt verresen,

Dat heeft syn hooge macht ten vollen aen-gevvesen,

Dat heeft genoegh betuyght, en openbaer geseyt,

Dat hy de bleecke doot in banden heeft geleyt.

De schepsels al gelijk tot haren vorst genegen,

Die fiet men treurigh zyn, die fiet men haer bevvegen;

Alleen de domme mensch die scheen te zyn verblijt,

Vvermits syn Schepper sterft, en syn vertrooster lijt.

*Hy heeft de
doot te niere
gemaect, en
de het leven
in 's licht ge-
bracht.*

2. Tim. I.
10.

Een hop-man daer ontrent, een leyder van de bende,
Hoe-vvel hy doen tertijt den Heere niet en kende,

VVort op dit vreemt gesicht gevveldigh om-geroert,
En met een grooten schrick als buyten hem gevoert.

De vrees die perst hem af een onvervachte reden,
'T is (seyt hy) Godes Soon die hier is overleden.

Hoe kan het anders zyn? de vverelt staet en drilt,
Onseker offe staen dan offe vallen vvilt.

De Son is vvech-geruckt en uyt de lucht gedreven,
Onvvilligh aen het volck syn licht voortaan te geven,

Dat edel schepsel treurt en doet een rou-kleet aen,
Vermits den hooghsten vorst vvort smaetheyt aen-gedaẽ.

De klippen zyn verbaest, en al de rotfen scheuren,
En, dat noyt eenigh mensch op aerden sagh gebeuren,

De steenen zyn ontfet en maken groot geschal;
Het schijnt dat al het lant een afgront vvorden sal.

Maer (dat te svvaerder angst vervveekt in onse leden)
De nacht, die ons verschrickt, is buyten alle reden.

Daer is geen doffe Maen, die, tusschen ons gesicht,
Belet de gulde Son van haer bescheyden licht.

'T en komt niet van den tijt, of door verdvvalde sterren,
Dat vvuy te deser stont den Hemel sien vervverren;

Men siet in alle dingh een ongevvooenen strijt,
Vermits het leven sterft, en dat de Schepper lijt.

Daer heeft noyt eenigh mensch den svvarten poel betreden,
Daer is noyt machtigh vorst op aerden overleden,

VViens doot en onder-gangh de vverelt heeft betreurt,
Gelijck voor ons gesicht op heden is gebeurt.

Soo haest als dese mensch is uytter tijt gescheyden,
Sien vvuy sich alle dingh tot droefheyt toe-bereyden;

Soo dat ons desen gront dient vast te zyn geleyt,
Dat God op heden sterf, en uyt de vverelt scheyt.

Doch

Doch schoon een rauvv soldaet syn herte voelt bevvegen ,
 Noch is het loodsche volck den vvaren Harder tegen .

Den raet gaet vreemt te vverck, ja schijnt als steke-blint,
 Schoon dat men metter daet de vvaerheynt onder-vint .

Maer vvat een selfaem dingh ! hem vvort eē vvacht gegeven ,
 Die alle schepsels vvacht die op der aerden leven ;

Doch vvat vermagh eē vvacht van thien of tvvintigh man ,
 Daer al het hels gespuys niet tegen op en kan ?

Schoon dat een donder-slagh , met groote macht gedreven ,
 De stoutste van den hoop van angste dede beven ,

Schoon dat een Engel quam gesegen uyt de lucht ,

En joegh , door hellen glans , de vvachters op de vlucht ,

Schoon dat het lichaem selfs (nu stanck gelooft te vvesen)

Quam uyt het duyfter graf gevveldigh op-gerefen ,

En schoon het menigh mensch , oock op den klaren dagh ,

En voelde metter hant , en metter oogen sagh ,

Ia schoon hy , met een vvolk ten hemel op-genomen ,

Sit in des Hemels throon , van vvaer hy is gekomen ,

En dat het over-al ten vollen is betuyght ,

Dat onder syne macht en doot , en helle buyght ,

Noch vvorter van den raet aen yder een bevolen ,

Te seggen , dat het lijf by nachte vvas gestolen .

O blintheynt van den mensch , die synen hoeder siet ,

En laet noch even-vvel syn oude rancken niet !

'T is maer een kleyn getal , dat God heeft uyt-gekoren

Tot syn bescheyden volck , om niet te zyn verloren ;

'T is God , 't is God alleen die in den mensche vverckt ,

Dat hy des Heeren gunst , en syn ellende merckt .

Soo ghy dan middel foeckt , om niet te zyn bedrogen ,

Hy is de vvaerheynt selfs , die noyt en heeft gelogen .

Soo ghy niet dolen vvilt , hy is de rechte baen ,

Die leert ons uyt het vleys , en na den Hemel gaen .

Soo ghy de doot ontfiet, hy is het eeuwvigh leven,
 Die ons tot seker heyl de Vader heeft gegeven,
 De Vader heeft bereyt, de Vader heeft gejont,
 En in hem vast gestelt het eeuwvigh trou-verbont.
 Hoe vvonder, lieve God, hoe vreemt syn uÿve vvegen!
 Te midden uyt het kruys, ontstaet ons hooghsten segen.
 Een neder-flachtigh hert, een geest van sachten aert,
 Is die u meest bevalt, en met den Hemel paert.
 V Soon, het suyver Lam die kan het ons betuygen,
 Men sagh hem staegh den geest in ootmoet neder buygen,
 Men sagh hem sonder pracht, en efter niet-te-min
 Men sagher majesteit, en glans, en luyster in.
 Een laegh en stil gemoet, een reyn, en sedigh vvesen
 Dat heeft in hem gevvoont, en vvas van hem gepresen;
 Al vvat gemeenschap had met pracht en sotten vvaen
 Daer gingh syn reyne ziel geduerigh tegen aen.
 En desen onverlet, in syn vernedert leven,
 Zijn teykens even-staegh van hooge macht gegeven.
 Al vvaer hy sonder eer, en als versteken lagh
 Daer vvas het dat men glans en helle stralen sagh.
 Syn moeder is een maeght niet achtbaer by de menschen,
 Niet hoogh in haer bedrijf, gelijk de lieden vvenschen,
 Sy vvoont besyden af, en in een slechte vleck,
 Een Engel even-vvel besoeckt het kleyn vertreck:
 Een Engel spreeckt haer aen, en kooft de maget groeten,
 En seyt dat haren naem de menschen vieren moeten,
 En seyt dat sy in haer een kint ontfangen sal,
 VViens lof en hoogen roem sal klincken over-al.
 Doen hem syn moeder droegh, men kan geen vader vvijfen,
 En Ioseph voelt een vvrock in syn gedachten rijfen;
 Hy sagh in droefheyt aen dat uyt-verkoren pant,
 En dacht om harent vvil te reysen uyt het lant.

Maer God belet syn vlucht, en liet hem openbaren
 Vvat aen de jonge maeght van God is vveder-varen,
 En fiet ! een heyligh kint, dat in het duyfter lagh,
 Dat kent het fuyver Lam, eer het syn moeder fagh,
 Dat hiet hem vvellekom, en fchoon het is gebonden,
 Noch heeft het even-vvel een middel uyt-gevonden,
 Om bly te mogen zyn. O vvat een vvonder dingh !
 Het huppelt eer het stont, of oyt op aerden gingh.
 'T is maer een flechte ftal, daer in hy vvas geboren,
 Die plaets vvas even-vvel van hooger-hant gekoren.
 Daer quam een nieuwve fter, om fynent vvil gemaect,
 Die met een rijcken glans, het fchamel huys genaect :
 En leyt de VVijfen daer ; die brengen offerhande
 Van gout en edel kruyt, gevvas van haren lande ;
 En uyt den Hemel felfs daer quam een reyne fchaer,
 Die maect des Heeren vvil de menschen openbaer.
 Den achtften dagh verfchijnt, het kint dat vvort befneiden,
 En voelt geftrengte pijn ontrent syn teere leden ;
 Maer t'vvijl hem dit gebeurt, foo leert een heyligh man,
 Dat hy een fondigh hert alleen befnijden kan.
 Gods Soon die vvert gedoopt, en als het fou gefchieden,
 Soo vvort aen hem gedaen, gelijk aen flechte lieden,
 Maer des al niet-te-min daer quam een helle ftem,
 Daer quam een reyne duyf gefegen over hem.
 God sprack tot al het volck, fchoon hem geen menfchē fagen :
 Siet daer myn lieven Soon, myn luft, en vvel behagen.
 Beschout hier fondigh volck, een Lam van reynen aert ;
 Tervvijl eē menfch hem vvaft heeft God hē reyn verklaert.
 Syn jeught is sonder glans, en gansche dertigh jaren
 Zijn hem, als onbekent, in ftilte vvech gevaren.
 Syn vader fcheen een man die met den hamer vvrocht,
 En hy die syn behulp oock tot den handel brocht.

Noch kan hy lijcke-vel , oock in syn kintſche dagen ,
 De leeraers even-felfs met reden onder-vragen ;
 Te midden in de kerck daer klinckt ſyn helle ſtem ,
 En menigh deſtigh man vervvondert over hem .
 Eer hy ſyn ampt begint koomt hem de duyvel quellen ,
 En gaet hem op een bergh , of op den tempel ſtellen ,
 Als machtigh over hem , maer , naer een korten tijt ,
 Soo blijft de ſvarte macht vervvonnen in den ſtrijt .
 De geeſten , Godes heir , die komen neder-dalen ,
 Verlaten even-felfs des Hemels reyne falen ,
 En ſtaen tot ſynen dienſt , ſoo dat een yder ſiet ,
 Vvat eer hem even-ſtaegh de groote Schepper biet .
 Aldie van ſyn gevolgh zyn maer geringe lieden ,
 Maer kunnen duyvels ſelfs door ſyne macht gebieden ,
 Zyn viſſchers voor een deel , maer viſſen door het vvoort ,
 En hebben even-ſtaegh de netten over boort .
 Hy geeft de Machten eer , en vvil hun tol betalen ,
 Maer laetſe van de ſtrant , en uyt de ſtroomen halen .
 Het ongeſtuymigh meir , dat alle dingh verſlint ,
 Daer iſſet dat hy gelt , en chijns tot ſchattingh vint .
 Hy geeft den heer ſyn recht , maer boven alle Machten ,
 Soo doet hy vvatter leeft op ſyn geboden vvachten ,
 En ſchoon een tollenaer van hem de ſchattingh haelt ,
 Al vvat hy geven moet dat heeft een viſch betaelt .
 Hy leeft gelijk een menſch , hy laet hem dickmael nooden ,
 Maer die ſyn honger laeft vervveekt hy van den dooden .
 Als hy ter bruyloft gaet , hoe veel der gaſten zijn ,
 Noch iſſer nimmermeer gebreck aen goeden vvijn .
 VVanneer ſyn tijt genaect , om aen het kruys te ſterven ,
 Hy vvil geen langer dagh , geen vrijen hals vervverven .
 Al riet hem ſyn gevolgh , te blijven uyt den noot ,
 Hy geeft hem lijcke-vel gevvilligh aen de doot .

Een van syn eygen volck, gedreven van den quaden,
Bestont een schendigh stuck, en gaet syn Heer verraden;

Maer hy ontdeekt de list, en vvatter is ontrent,
En toont dat hy den boeft tot in de nieren kent.

Hy vvort op Iudas kus van rackers aen-gegrepen,
Om hem naer Annas huys in 't duyfter vvech te slepen;

Maer hy toont metter daet, indien hy maer en vvou,
Dat hy flux al het rot ter hellen drijven sou.

Ten lesten Christus sterft, maer Son en Mane treuren,
En gansch het aertrijck beeft, en schijnt te vvillen scheuren;

Doch t'vvijl hy vvort bevveent, soo blijkt het dat hy leeft;
Soo dat hy met syn doot den doot vervvonnen heeft.

O vvonderbaer geheym! vvie haddet konnen vvenschen,
Dat God sigh inder tijt sou voegen by de menschen?

Sou komen in het vleesch, en vvorden dat vvy zijn,
En lijden aen het kruys een noyt geleden pijn;

Sou even synen geest den Vader over-geven,
Op dat vvy sondigh volck voor eeuwvigh souden leven;

Sou dalen in het graf, en tot syn hooghsten lof,
Sigh vvreken aen de doot, en rijsen uyt het stof;

Sou tot den Vader gaen, en uyt de vverelt scheyden,
En voor syn lieve Bruyt een plaetse toe-bereyden;

Sou houden eeuwvigh feest in Godes hooge sael?

O vvonders yder deel! ô vvonders al-te-mael!

Op op hier, svvack gemoet. laet ons in volle leden,
Laet ons gaen over-lien door oogen van de reden,

Hoe na de vaste trou, in Eden eens gemaect,

Tot onsen Vrede-vorst en syne Bruyt genaect.

Laet ons, na rechten eyfch, eens naerder over-mercken,
Des Heeren diep beleyt in dese vvonder-vvercken.

Laet ons in stilheyt sien, hoe Godes heyligh bont,

Oock eer het hier begon, by hem versegelt stont.

De vvegh tot onsen val , en tot het eeuwigh leven ;
 Door God ons in den Soon , uyt enckel jonst , gegeven ,
 Heeft vvonder veel gemeens , soo dat het is te sien ,
 Dat niemant by geval hier yet en sagh geschien .
 'T is in een hof gebeurt , dat Adam ons de gronden
 Tot onheyl heeft geleyt , dat Adam eerst de sonden
 Door lust heeft uyt-gevvracht , dat Adam vvas geseyt ,
 VVat hem en syn gemael voor straf is op-geleyt ,
 Dat uyt den Hemel selfs een Engel is gekomen ,
 Die hem syn blijden stant heeft veerdigh af-genomen ,
 Die met een vinnigh svveert hem uyt den hove dreef ,
 Soo dat het schoon prieel voor hem gesloten bleef .
 'T is in een hof gebeurt , dat Christus is bevangen
 Met droefheyt in den geest , met duysent herte-prangen ,
 Dat Christus voor den Heer ootmoedigh neder seegh ,
 En van syn vader-gunst gevvisse teeckens kreegh ,
 Dat even uyt de lucht een Engel is gefonden ,
 Een Engel is gesien , een Engel is gevonden ,
 Een Engel , tot behulp van syn vermoejde kracht ,
 Die hem gevvisen troost van Gode neder bracht .
 Maer vveeght het onderscheyt. VVat Adam had bedorven ,
 Heeft Christus vvederom , tot onsen troost , vervvorven ,
 En even op de vvijs dat eerst de mensche viel ,
 Soo quammer vveder heyl voor syn benaeude ziel .
 Als Eva met de slangh alleen bestont te spreken ,
 Soo is des Heeren gunst van haer en ons gevveken ;
 Maer als een reyne maeght den goeden Engel sprack ,
 Verscheen hy die de slangh den kop in stucken brack .
 Als Eva door het ooft haer sinnen liet verleyden ,
 Doen is de soete vreught van alle vleesch gescheyden ;
 Maer als een beter maeght is suyver van de lust ,
 Soo is ons herten leet ten vollen uyt-gebluft .

Als Adam vvil een God, of Godf-gelijcke fchijnen,
 Al vvat hy goets befat dat gingh in haest verdvijnen;
 Maer door een fedigh hert, een laegh en ftil gemoet,
 Heeft ons het Lam herftelt tot in het hooghfte goet.
 Als Adam vvert verfocht, de ftrijt is naeu begonnen,
 Eylaes! het kranck geftel dat is terftont vervvonnen;
 Maer Godes Soon, beproeft, oock uyt dien eygen gront,
 Vervvint den helschen draeck, en fyn door-trapten mont.
 Als Adam heeft het oir aen quaden raet gegeven,
 Soo vvort hy met verdriet uyt Eden vvech-gedreven;
 Maer Christus, over-al gehoorfaem totter doot,
 Bereyt een eeuuvigh feest voor fyne bed-genoot.
 Door lusten tot het freuyt, en onvoorfichtigh mallen,
 Is Adam in den doot en vvuy door hem gevallen;
 Maer Christus, die het vleefch, en vvvel-luft heeft veracht,
 Heeft fyn geminde Bruyt het leven aen-gebracht.
 Door hooghmoet viel de menfch, in lusten aen-gestecken,
 En is foo van den Heer fyn hooghfte goet gevveken;
 Door ootmoet vvon het Lam, en door fyn bange pijn
 Ift dat vvuy nietigh vleefch, met God vereenight zijn.
 Door vvvel-luft van den menfch foo is het bont gebroken,
 En tegen alle vleefch een vonnis uyt-gesproken;
 Door lijden van het Lam, door bloet, en fellen ftrijt
 Is fyn geminde Bruyt van alle druck bevrijt.
 Door hout heeft d'oude flangh de menfchen eerst bedrogen,
 En van het ftuck geleyt, en in de doot getogen;
 Door hout ift dat ons God den fegen vveder geeft,
 Door hout vervviel de menfch, door hout ift dat hy leeft.
 Het is een oude vvet, den echten man gegeven,
 Syn ouders af te gaen, en met het vvijf te leven,
 Syn goet, uyt rechte gunft, te brengen in't gemcen;
 En, met een vvooort gefeyt, met haer te vvorden een.

Hier

Hier op heeft oock het Lam ten vollen acht genomen,
 En is uyt synen throon van Gode neer-gekomen,
 Heeft in het vleesch gevvoont, den Hemel laten staen,
 En om der menschen vvil syn Vader af-gegaen.
 Noch heeft hy boven dat die hem voor ouders vwaren
 Hier even in het vleesch al mede laten varen;
 Hy lietse bey gelijk vertrecken uyt de stadt,
 Tervvyl hy in de kerck, en by de leeraers sadt.
 Siet dus heeft Godes Soon, met vvonder groot verlangen,
 Als met een staegen arm, syn lieve Bruyt om-vangen,
 Soo dat hy met syn doot, die echte lieden scheyt,
 Syn liefd' en vvare gunst niet af en heeft geleyt.
 Al vvat ter vverelt trout is los en ongebonden,
 Als eene van de tvvee ter aerden is gefonden;
 Maer Godes trou-verbont bequam eerst volle kracht
 Als Godes eygen Soon ten grave vvert gebracht.
 Treet verder myn vernuf, hier is al meer te vinden,
 Dat u aen onsen God in liefde kan verbinden.
 Ey vvat ick bidden mach, en scheyt niet uyt het vverck,
 Als met een volle smaeck, en naer een diep gemerck.
 Doen eerst het echte bed in Adam is begonnen,
 Soo lagh hy van den slaep, als van den doot, vervvonnen,
 Syn been vvert hem ontdaē, syn vleesch dat vvert gevvoont,
 Eer hy syn lieve Bruyt aen hem verssegelt vont.
 De stoffe tot het vvijf is uyt den man genomen,
 En fiet! op dese vvijfs is Eva voort-gekomen;
 God haddet konnen doen, schoon Adam had gevvaect,
 Maer neen, het leven selfs is uyt de doot gemaect.
 Iuyft op gelijcken voet is Godes heyl vervvorven,
 Als Christus voor den mensch op aerden is gestorven;
 Syn lichaem diep gevvoont gaf uyt-ganck aen de ziel,
 Tervvyl hem uyt de borst het bloedigh vvater viel.

Een slaep , ja doot-stuyp selfs heeft hem den geest bevangen ,
 Doen hy vvas op-gerecht , en aen het kruys gehangen ,
 En van het suyver bloet , dat uyt syn leden quam ,
 Soo vvast dat syne Bruyt haer kracht en voedsel nam .
 Het vvas een engen bant , die God heeft uyt-gevonden ,
 VVaer door het eerste paer te samen vvas gebonden ,
 Het vvas een vaster knoop als in het aertsche dal ,
 Of heden is bekend , of immer vvesen sal .
 De man die mocht te recht syn Eva suster noemen ,
 Vermits sy bey gelijk van eenen vader roemen ;
 Sy vvas noch boven dien aen hem een echte vrou ,
 Aen hem , door Godes hant , versegelt in de trou .
 Hy mocht haer niet-te-min syn eygen dochter hieten ,
 Mits sy van hem door God haer vvesen quam genieten .
 Sie daer een grooten bant . Sy tvvee en zyn maer een ,
 Zijn vleesch van eygen vleesch , en been van eygen been .
 Daer is maer een verschil , de man heeft vaster leden ,
 Is vaster in het breyn , en vaster in de reden ,
 Vermits hy is de man , en sy van svvacker aert ;
 Siet hoe dit eerste volck te samen is gepaert .
 Gaet nu eens , vveerde ziel , in stilheyt over-vvegen ,
 Hoe dat het met den Heer in desen is gelegen ,
 Hy is nu door het vleesch een broeder van den mensch ,
 En 't vvas syns vaders vvil , en syn volkomen vvensch .
 Hy is het eeuwvigh VVoort , den gront van alle saken ,
 Van datter is gevveest , en datter is te maken ,
 Hy vader van de mensch , en tot een vaster vverck
 Hy man , en eenigh hoeft van syn geminde kerck .
 Hy is , met eygen vvil , uyt synen throon gekomen ,
 En nam ons vvesen aen , de sonden uyt genomen ,
 Siet daer , tot onsen troost , het eenigh onderscheyt ,
 Dat God heeft tusschen ons en tusschen hem geleyt .

*Nescit hac
conjunctio
divortium.
Ego, inquit,
do ipsi vitam
aeternam, et
nemo rapiet
eas de manu
mea. Joh. 10.*

O bant die noyt en breeckt, die noyt en vvert ontbonden,
Daer nimmer onlust rijst, of scheid-brief vvert gesonden,
Daer staegh de lieve Bruyt een volle gunst geniet,
En nimmer vveduvv-vrou, en noyt verlaten hiet.
Hier kan geen aertsche trou by vverden vergeleken;
VVant die is inder daet een vvinckel van gebreken;
Maer God is een met ons; en vvaerom dan getreurt?
Hy voelt het even-selvs al vvat syn Bruyt gebeurt.
Daer is in dit verbont gemeenschap aller faken,
Die sonder onderscheyt de tvvee geliefde raken;
Hy seyt met vollen mont, hy seyt de vverelt aen:
VVat ghy de myne doet, dat vvort aen my gedaen.
Door-siet des Heeren boeck, ghy sult geduerigh vinden,
Hoe na sikh Godes Soon met ons heeft vvillen binden.
Al vvat de kunste voeght, al vvat te samen vvaft,
Dat vvort syn heyligh bont geduerigh toe-gepaft.
Gaet draeyt voor eerst het oogh op dese vvonder-reden,
Het VVoort noemt sikh het hooft, en ons syn eygen leden.
Siet vvat een diepe gunst! vvat eyster yemant meer?
Siet daer een Christen mensch, een lichaem met den Heer.
Hoort yemant van een boom, van loof of tacken spreken,
Het Lam en Godes kerck die vvorter by geleken,
En vvieder recht verstaet hoe dat men boomen int,
Die leert hoe diep het VVoort ons svvacken aert bemint.
De mensch heeft Godes Soon met stagen lof te dancken,
Ioh. 15. 1. Hy is de vvijngaert-stock, en vvy de teere rancken,
2. Hy is die ons verquickt met sap en groeyfaem vocht,
En treckt een teere schoot tot boven in de locht.
Svveeft yemant met den geest op vast-geboude mueren,
Die, onder een verheelt, veel hondert jaren dueren,
Oock daer in schuyt een beelt van Godes vaste trou;
De Soon die noemt hem selvs een hoeck-steen van 't gebou.

Of, soo der yemant tracht, om recht te mogen vveten,
 Hoe dat de saken gaen, vvanneer de menschen eten,
 En hoe het geen men nut vereenight met het lijf,
 Die leert oock even daer den gront van dit bedrijf.
 Het Lam, om syn verbont ons krachtigh aen te vvijsen,
 Heeft met syn eygen vleys de syne vwillen spijsen,
 Om soo te doen verstaen, dat ons het innigh hert,
 Dat jae de gansche mensch met hem vereenight vvert.
 Verlosser zijt gedanckt. De doot die is gestorven,
 Ghy hebt door uvve pijn ons eeuwvigh heyl vervvorven,
 Ons van den vloeck bevrijt. Iehova vveeft gegroet;
 Dat ons den segen bracht, dat is u suyver bloet.
 Ghy hebt een stage smert op aerden vwillen lijden,
 Ghy hebt geen vvranghe smaet, of schande vwillen mijden,
 Op dat in ons de doot, en alderhande pijn,
 Om u vervloecte doot, gesegent mochte zijn.
 Ick ben, ô lieve God, vry meer aen u verbonden,
 Vermits ghy my genaest van al myn droeve sonden,
 Als dat u hooge macht my ziel en lichaem schiep,
 En in het leven bracht, en in de vverelt riep.
 Ick vvierd' u schepsel, Heer, (des moet ghy zyn gepresen)
 Doen ick vvas enckel niet, en sonder eenigh vvesen;
 Maer my is hooger gunst door uvven geeft geschiet,
 Doen ick vernietight vvas, en min als enckel niet.
 Ghy hebt my, door een vvoort, bekleet met dese leden,
 En in mijn borst geleyt de gronden van de reden;
 Maer dat myn vveerde ziel is van de doot verlost,
 Dat heeft u bange pijn, en 'sherten bloet gekost.
 Doen ghy myn lichaem schiept, vverd' ick aen my gegeven;
 Maer doen ghy my genaest, ben ick in u gebleven.
 Doen ick ontfangen vvert, verkreegh ick vleys en bloet;
 Maer, doen ghy my ontfinght, een onbegrepen goet.

O duysent duysentmael, en duysent daer en boven,
 Ghy zyt met hooger eer van alle vleesch te loven,
 Dat ghy, uyt enckel gunst, ons dorre zielen laeft,
 Dan of ghy aen den mensch een gansche vverelt gaeft.
 V gaven, door het volck genoten op der aerden,
 Die vwaren sonder vrucht, of van geringer vvaerden,
 Indien ghy boven al ons niet en had gejont
 Dat hooghste ziel-vermaeck, het eeuwvigh trou-verbont.
 O Lam, ô Godes Soon, en God van eeuwvigheden,
 Die soo verheven gunst liet dalen hier beneden,
 Versegelt dit geheym aen ons verflagen geest,
 Die staegh der slangen list en quade driften vreeft.
 Laet ons tot in het mergh u vader-gunst gevoelen,
 Als tegen ons gemoet de quade tochten vvoelen,
 Als ons de vverelt terght, de duyvel stricken leyt,
 Doch meest als ons de ziel uyt dese leden scheyt.
 Ghy hebt met u het vleys ten hemel op-genomen,
 Om ons oock in het vleys aldaer te laten komen.
 Myn lichaem vveest geruyst, en troost u met gedult,
 Nadien ghy in het graf niet eeuwvigh blijven sult.
 Ghy hebt, onnoosel Lam, eens tranen vvillen gieten,
 En liet het droevigh nat op uvve vvangen vlieten,
 Doen u geminde vrient lagh in het duyfter graf,
 En als een diepe neep in uvve ziele gaf.
 Hier uyt besloot het volck (en vry niet sonder reden)
 Dat ghy hem liefde droeght, en dat in volle leden.
 VWant als een deftigh man bedroefde tranen vveent,
 Soo vvort in syn gemoet de liefde recht gemeent;
 Maer nu hebt ghy voor ons u s' hertsen bloet vergoten,
 En 't is gelijk een stroom uyt uvve borst geschoten.
 O vvat is dat een gunst die ghy de menschen toont,
 Die van soo vvreedden doot u niet en hebt verschoont.

Daer

Daer vvas noyt bruydegom op aerden oyt te vinden ,
 Die met soo diepen fucht fyn herte quam te binden
   Aen fyn verkoren lief , als God ons hooghste goet ,
   Aen fyn geminde Kerck aen onse zielen doet .
 Hy fveeft ftaegh over haer met vvonder groot verlangen ;
 Gelijk een jongelingh , met foete min bevangen ;
   Geen ftont , geen oogen-blick van al den ganschen dagh
   Dat hy van haer vertreck , of elders vvafen magh .
 Schoon fy by vvijlen valt , hy kanfe niet verlaten ,
 Schoon fy van hem verdvvaelt , hy vvilfe nimmer haten ,
   Hy dult haer fvvacken aert , hy draeght haer fvvaren laft ,
   Hy blijft aen haer gemoet met ftale ketens vaft .
 En of fy menighmael verlaet fyn reyne vvegen ,
 Noch is hy lijcke-vvvel tot hare gunft genegen ,
   Hy roert haer in den geeft , hy klopt haer aen de borft ,
   Tot fy eens vvederom na haren Schepper dorft .
 De ziel oock vvederom en neemt geen vergenoegen ,
 En kan tot geen vermaeck haer droeve finnen voegen ,
   En vint geen rechte vreught in al des vverelts luft ,
   Tot fy , met God verfoent , in haren Schepper ruft .
 Schoon datter eenigh menfch ter eeren vvort verheven ,
 En dat hem machtigh goet , en fchatten zyn gegeven ,
   Schoon hy een lantschap bout , oock met fyn eygen ploegh ,
   Ten doet noch even-vvvel de ziele niet genoegh .
 Schoon datter yemant heerft tot 's vverelts laetste palen ,
 Soo dat in fyn bevangh de gansche finnen dvvalen ,
   De ziel gelijcke-vvvel en vint haer niet verfaet ,
   Tot fy met volle drift tot haren Schepper gaet .
 Gelijk het zee-compas geduerigh plagh te fvveven ;
 En aen het vluchtigh ftael geen ruft en vvert gegeven ,
   Tot dat het regel recht fyn lieve fterre fiet ,
   En uyt haer fchoonen glans als vollen luft geniet ;

Soo staet het met de ziel ; sy drit van alle vvinden ,
 En vveet geen vasten troost op aerden oyt te vinden ,
 Tot sy die groote ster , dat hoogh en heyligh licht
 Krijght binnen haer gemoet , en onder haer gesicht .
 Een die sigh in de trou genegen is te geven ,
 VVort tot syn echte deel om eenigh goet gedreven ,
 Of om een vvacker oogh , of om een rooden mont ,
 Of om een bly gelaet , dat heusch en geestigh stont ;
 Maer ghy , ô suyver Lam , koomt uvve Bruyt genaken ,
 Niet om haer schoonheys vvil , maer om haer schoon te makē .
 En (' t geen noch vreemder is) dat haer verçieren moet
 Is u verbleyckte mont , en u vergoren bloet .
 V leden , suyver Lam , vervvont in alle deelen ,
 Zijn aen u vveerde Bruyt gelijk als hals-juvveelen ;
 VVt u mismaeckt gelaet ontluycckt haer schoone glans ,
 En u bebloede kroon , dat is haer maeghde-krans .
 Een bruyt van onsen aert die fiet met groot verlangen
 Een frisschen jongelingh , en syn gebloofde vvangen ;
 Daer is haer staegh gepeys , haer gansche ziel ontrent ,
 Daer ist dat sigh haer oogh geduerigh henen vvent ;
 Maer u verkoren Bruyt die gaet haer ziel besteden
 Aen u gebroken lijf , en u gevponde leden ,
 Aen u gestraemden rugh , en door-gestecken borst ;
 Daer lest sy haren brant , en laester haren dorst .
 Sy denckt meest alle tijt , hoe vast hy vvas gebonden ;
 Sy vvaft haer in u bloet , door-vvandelt uvve vvonden ,
 Sy blijft in dit gepeys tot midden in der nacht ,
 Vermits haer vierigh hert van daer gesontheyt vvacht .
 Als Christus vvas genoot daer tvvee gelieven trouden ,
 En door den echten bant tot eene vvorden soudē ,
 Doen heeft hy killigh vocht , dat in de beken vloeyt ,
 Gemaeckt tot edel nat , dat aen den vvijngaert groeyt .

Dat vvert daer in de feest in volle maet geschoncken,
 Ontfangen met vermaeck, en vrolick uyt-gedroncken,
 Soo dat men stracx vernam een ongevvooone vreught;
 VVant uyt den vvijn ontstont een drift van nieuve jeught.
 VVat sal des Hemels Vorst na desen eens bedencken,
 VVat voor een diep vermaeck aen syn geminde schencken,
 Als hy syn eygen feest hier namaels viere sal,
 En roepen over-hoop geheel het aertsche dal!
 Als syn gevvenste Bruyt, ter eeren op-genomen,
 Sal voor hem sonder vleck en sonder rimpel komen,
 Sal brengen voor den Heer een vrolick aengesicht,
 Geçiert met enckel glans, en met een eeuwigh licht!
 Dan sal ons beste deel in haesten vveder-komen,
 En keeren in het huys, daer uyt sy vvas genomen,
 En 't vleys, dat eertijts vvas een smisse van de pijn,
 Sal dan gansch buyten leet en sonder smerten zijn.
 De vrienden, door de doot soo langen tijt gescheyden,
 Die sullen onder een, en met hen lieve beyden
 Dan paren op een nieu, en leven sonder strijt,
 En niet gelijk het gingh in haer bedroefden tijt.
 O met hoe soeten lust, en vvat een diep verlangen,
 Sal dan het nieu gebou syn ouden gast ontfangen!
 Al vvat hun van het vleys en van de vverelt heught,
 Sal hun maer stoffe zijn tot lust van nieuve jeught.
 Dan sal ons beste deel, de vvil-bedachte reden
 Noyt door een dom gevvoel haer palen over-treden,
 Noyt met het reyn vernuf haer stellen in verschil;
 VVant daer en sal geen lust meer strijden met den vvil.
 Ontsluyt u, myn gemoet, op soo gevvenste saken,
 Op dat ick eenighsins dit heyl vermocht te smaken;
 Ick bidde pooght een vvoort te brengen aen den dagh,
 Dat ons in dit geheym vvat dieper leyden magh.

VVel

VVel peyft dat eenigh menfch fyn vvooningh fiet verbranden ,
 En doolt dan langen tijt in ver-gelegen landen ,
     Met droefheyt over-ftort , met kommer aen-gedaen ,
     Vermits fyn beste pant tot afſchen is vergaen ;
 Peyft vorder dat hy koomt , nu moede van te dvvalen ,
 En vint hem vvederom in fyn bekende palen ,
     En vint fyn vorigh huys , dat plat ter aerden lagh ,
     Nu vveder nieu gebout , ſoo konſtigh als het magh .
 De falen op een rij geçiert in alle deelen ,
 De kamers vol tapijt , de koffers vol juvveelen ,
     Den huysraet vvonder net , den hof van nieu beplant ,
     In't korte , gansch het vverck verſet in beter ſtant .
 Peyft hoe dat hem de geest in vreughde ſal ontluyccken ,
 Als hy fyn oudt vertreck eens vveder ſal gebruycken ,
     Niet als het eertijts vvas verſoncken in het ſtof ,
     Maer ſoo het heden is gelijk een prinçen hof .
 Siet dus (na myn begrijp) ſal haer de ziel bevvegen
 Als ſy vernemen ſal des Heeren milden ſegen ,
     Ontrent haer ouden romp nu vveder nieu gemaect ,
     Daer van ſy noyt de luſt voor deſen had geſmaect .
 Noch vvil ick boven al de ziele vergelijcken ,
 Met yemant , die verreyft in verre koninghrijcken ,
     (Of daer het edel gout in volle luyſter ſtraect ,
     Of daer men diamant of rijcke peerels haelt ,)
 En als hy dan een ſchat van alle moye dingen ,
 Van ketens , edel tuygh , van vvonder ſchoone ringen ,
     Te ſamen heeft gebracht , en keert dan vvederom ,
     Soo is hy over-al de vrienden vvelle-kom .
 Syn vvijf in droeve ſorgh en ſonder goet gelaten ,
 Om-vanght hem met den arm te midden opter ſtraten ,
     Sy vint haer geest verbaeft van ſoo een rijcken glans ,
     En noemt hem even-ſtaegh een peerel van de mans .

Haer kleet , te voren schrael , dat vvort haer uyt-getogen ,
 En sy vvort op-geçiert als lieden van vermogen ,
 En vvaer men door het huys het ooge maer en slaet
 Daer vint men over-al de kamers vol çieraet .
 Het lijf noem ick het vvijf . Hoe fal het stof verquicken ,
 Hoe fal het fynen stant in ander vvesen schicken ,
 VVanneer het innigh deel eens vveder keeren fal ,
 Verçiert met enckel glans en buyten ongeval !
 Myn tonge stamert vvat in dese groote saken ,
 Maer kan den rechten gront in geen en deel genaken ;
 Ick fuchte , lieve God , en vry met ongedult ,
 Tot ghy ons dit geheym eens kondigh maken sult .
 O vvonder diepe vreught , by niemant af-gemet en ,
 Als ons in-vvendigh deel van God alleen beseten
 Sal vry zyn van het vleys en vvat het vleys versint ,
 Sal vry zyn van het stof en vvat het stof bemint !
 O Iesu , vvare born van alderhande lusten ,
 Oock voor de doode selfs die inder aerden rusten ,
 VVanneer koomt eens de tijt dat u dit vvonder Al
 Als Koningh hulde doen als Rechter eeren fal ?
 Ghy koomt , gevvis ghy koomt , daer zyn gesette stonden ,
 VVaer aen van alle tijt de vvrelt is gebonden ,
 De vvrelt neemt een end , en vvatter vvrelt hiet
 Buyght onder Godes hant , en onder u gebiet .
 Daer fal een hel trompet door al den Hemel klincken ,
 En doen aen alle pracht den hooghmoet neder-sincken ,
 En doen het nietigh vleys verrijfen uyt het graf ,
 En al vvat aen de vvorm eens aes en voedsel gaf .
 VVaer is , ô bleecke doot , u felle strael gebleven ?
 Het graf fal open gaen , het stof fal vveder leven ,
 En noyt en vvasser mensch soo ver tot niet verrot ,
 Of hy fal vveder zyn , en kennen synen God .

* daer van
de Prophete
Ezechiel
spreecke
cap. 37.

Siet hier is nu het dal * vervult met dorre beenen,
Gansch eygen aen de doot, gelijk de spotters meenen;
Maer neen, al schijntet stof, des efter niet-te-min
Daer komt een versche kracht, een nieu bevvegen in,

Daer komt een snelle vvint van boven af gedreven,
Die buldert op het velt, en doet de rompen leven,
Daer komt een jeughdigh vleesch gesegen om het been,
En schakelt op een nieu de leden over een.
De zee met haer gevolgh die fal haer dooden geven,
En setten op het droogh die in het vvater bleven.
VVat oyt een groote visch of ander dier verflont
Dat fal de jonghste dagh hun rucken uyt de mont.
Al vvatter oyt vergingh ontrent de dorre stranden,
Of lagh gelijk als mis op vvey of koren-landen,

Al vvatter is verteert door middel van het vier ,
 Of bloedigh voedsel gaf aen eenigh selfaem dier ,
 Al vvat het stof besat sal uyt den grave stijgen ,
 En vvatter ziel ontfingh sal vveder adem krijgen ,
 Sal groenen op een nieu , gelijk als jeughdigh gras ,
 En komen in den stant gelijk het eertijts vvas .
 De gansche vverelt-kloot die sal bestaen te baren ,
 En brengen aen den dagh al vvat eens menschen vvaren .
 Hoe selfaem vvilter gaen , als gansch het aertsche dal ,
 Iuyft als een svvanger vvijf , sikh open geven sal !
 Gelijk ons nietigh vleys , ontrent de leste stonden ,
 VVanneer het lichaem staet om haest te zyn ontbonden ,
 Sent teyckens van de doot , al eer het herte sluyt ,
 Sent boden , soo het schijnt , en posten voren uyt ;
 (Het oogh sackt in het hoeft , en vvort allencxen duyfter ,
 De roode lippen bleyck , de vvangen sonder luyster ,
 De mont vol onguer schuym , de keel vol heesch gesucht ,
 Tot dat de bange ziel ten lesten henen vlucht .)
 Soo vvilt hier namaels gaen , vvanneer de tijden naken
 Dat God sal alle glans tot stof en asche maken ;
 Dan sal men in de lucht en even boven dien
 Veel vvonders in de zee en opter aerden sien .
 De Son het machtigh vat , en haer vergulde stralen
 Die fullen bloedigh zyn , en sonder regel dvvalen .
 De Maen sal met een sack betrecken haer gesicht ,
 En toonen aen het volck een vvesen sonder licht .
 Het gansche nacht-çieraet , de glinster-rijcke sterren
 Die fullen duyfter zyn , en onder een vervverren ,
 En , t'vvijl het angstigh volck uyt banger herten sucht ,
 Versmelten als een vvas , en sygen uyt de lucht .
 De vvinden , aen-gevoert door felle donder-slagen ,
 Die fullen enckel schrick door al de vverelt dragen .

Matth. 24.
 10.
 Marc. 16.
 24.
 Luc. 21. 25.
 Efa. 13. 10.
 Eze. 32. 7.

De zee, in haren loop verlaten van de Maen,
 Sal met een vreemt gedruys de steyle klippen slaen.
 De vasten omme-gangh van dagen, maenden, jaren,
 En sal geen vvinter meer, geen somer openbaren.
 Het zy men vreughde schept, of svvare smerten lijt,
 Het sal geduerigh zyn, en buyten alle tijt.
 De rotfen even-selvs en hoogh verheven vvalen,
 Die sullen over-hoop, en plat ter aerden vallen,
 En al vvat machtigh scheen, of diep gevortelt stont,
 Sal los en vluchtigh zyn, en svveven sonder gront.
 De stonden van den tijt, die vvy te voren sagen,
 Die vvorden over-al geheeten menschen dagen,
 Maer een die komen sal, die is des Heeren dagh,
 Die geen ellendigh mensch voor syne keuren magh.
 Daer sal een hel trompet door al de vverelt klincken,
 En doen aen alle vleesch den hooghmoet neder-sincken,
 Daer sal een stemme gaen door gansch het aertsche dal,
 Die in de graven selvs een yder hooren sal:
Rijst op ghy doode rijst, en hoort het oordeel wellen,
Dat u sal in de pijn of in de vreughde stellen;
De Rechter is bereyt, de tijt die is vervult
Dat ghy verdiende straf of loon ontfangen sult.
 Hier op sal Godes Soon, de Rechter aller volcken,
 Met glans en groote kracht verschijnen in de vvolcken,
 En sitten in het recht, en brengen aen den dagh,
 Vvat oyt verholen vvas, en in het duyster lagh.
 Dan sal hy al het leet van syn geminde vvreken,
 Dan sal hy alle macht en alle pracht verbreken,
 De doot, het bleecke spoock, verselt met nare pijn,
 Die sal in desen strijt de leste vyant zyn.
 Dan sal een groote schaer, die niet en is te tellen,
 Dan sal een machtigh heir sigh voor den Rechter stellen,

De meester met de knecht, de ridder met den graef,
 De bouwver met den heer, de koningh met den slaef.
 Dan sal sikh alle vleesch voor synen schepper setten,
 Om daer gekeurt te zyn na Godes hooge vvetten,
 Om daer met eeuwvigh heyl door hem te zyn gekroont,
 Of anders, na den eysch, van hem te zyn geloont.
 Daer sal het vvacker ooggh, dat noyt en heeft gellapen,
 Gaen scheyden over-al de bocken uyt de schapen,
 Gaen letten vvie een vvolf, en vvie een harder vvas,
 En vvie de schapen at, en vvie het vee genas.
 Al vvatter is bedacht, of inder daet bedreven,
 Dat is in synen boeck ten naeuften op-geschreven;
 Al vvat in yder mensch ontrent den boesem vvouelt,
 Dat vvort in dit gericht als metter hant gevoelt.
 Hier baet geen slim bedrijf, geen veynsen, geen ontkennen,
 Gelyck sikh menighmael de lieden hier gevvennen,
 Al stamert schoon de tongh, al svvijght de bleecke mont,
 De geeft die doet hem op tot aen syn diepste gront.
 Koom denckt nu, lieve ziel, vvat is het eeuwvigh leven,
 Dat God uyt enckel gunst syn kinders heeft te geven?
 Vvat is het bruyloft-feeft, dat God heeft toe-geseyt,
 Dat God syn vveerde Bruyt voor eeuwvigh heeft bereyt?
 Het is een stage vreught, een volheyt aller lusten,
 Het is een diep vermaeck, daer in de zielen rusten,
 Het is een helder licht, een blyde sonne-schijn,
 Gefontheyt sonder leet, en blyschap sonder pijn,
 En leven sonder doot, en heden sonder morgen,
 En eere sonder haet, en vveelde sonder sorgen,
 En vrede sonder tvvift, en vvelftant sonder nijt,
 En liefde sonder vrees, en vvesen sonder tijt.
 Het is een eeuwvigh feeft, dat niemant kan beschrijven,
 Daer noyt een droef geval de vreughde kan verdrijven,

Een onbegrēpen heyl , daer in het ooge dvvaelt ,
 En dat in 's menschen hert noyt af en is gedaelt .
 Geluckigh is de ziel die eenmael sal genieten
 De beken van geluck , die in den hemel vlieten ,
 Geluckigh is de mensch die , van den doot bevrijt ,
 Syn God en eeuwigh heyl sal loven alle tijt .
 O dagh ! ô grooten dagh ! beginsel van het leven !
 VVanneer ons lastigh kley sal inder hooghten svveven ,
 VVanneer de bleecke doot sal vluchten uyt het velt ,
 VVt vreesse van te sien den onvervonnen helt .
 O dagh ! ô grooten dagh ! als vvy met reyne leden
 Den Heere sullen sien , en voor den Schepper treden ,
 Als dit ellendigh vleys , bevrijt van ongeval ,
 Voor eeuwigh synen God ter eeren leven sal .
 O dagh ! ô grooten dagh , met blyschap over-goten !
 VViens smaeck noyt menschē hert voor desen heeft genoten ,
 Noyt ooghen heeft gesien . O dagh ! ô grooten dagh !
 De grootste dieder oyt op aerden dalen magh .
 O bruyloft ! hooghste vreught ! ô vvensch van alle dingen !
 Ick hoore (na my dunckt) den grooten Koningh singen ,
 Ick hoore Davids harp , ick hoore soet geluyt ,
 Ter eeren van het Lam , en syn geminde Bruyt .
 O Vorst , ô schoonste Vorst , uyt menschen zaet gesproten ,
 Met Godes eeuwigh heyl en segen over-goten ,
 Gekroont in volle maet met hoogh-verheven eer ,
 Niet heden slechts alleen , maer staegh en immermeer .
 Ghy sult ons laten sien de volheyt uvver fecsten ,
 En sult dan zijn de geest van ons vernieude geesten ,
 De ziel van onse ziel , het al in yder mensch ,
 Ons vvesen , ons vermaeck , ons vollen herten-vvensch .
 Gelijck een vluchtigh hert , aen alle kant gedreven ,
 Dat in de bossen selfs geen rust en vvert gegeven ,

Een dorren adem blaest uyt syn verhitte borst,
 En soeckt een koele beeck voor syn benaeuden dorst ;
 Soo ist dat myn gemoet , en al de sinnen hijgen ,
 En met een bange suchte tot in den hemel stijgen ,
 Naer u , ô vware born , ô reyne vwater-beeck ,
 In vvien ick even-staegh myn droeve sinnen breeck .
 Op op , ô deftigh Helt , onvvinbaer in het strijden ,
 Gort nu te deser uyr het svveert aen uvver zijden ,
 Het svveert, het machtigh svveert, het koninghlijck çieraet,
 Een teycken aen het volck van uvven hoogen staet .
 Gebruyckt van heden af de krachten uvver ernen ,
 En vvilt het suyver recht , en vware trou beschermen ,
 Op dat , door u beleyt , ten lesten magh geschien ,
 Dat noyt en is gedaen , en nimmer is gesien .
 V pijlen zyn gescherpt, en na den eyfch geslepen ,
 De vyant dient bestoockt , en aen te zyn gegrepen ;
 Al vvie dat uvve macht sal vvillen tegen-staen ,
 Die sal u rechter-hant geheel te morfel slaen .
 V thron , ô machtigh Vorst , die sal bestendigh blijven ,
 Vry langer als het svverck sal om den hemel drijven .
 'T is billick uytter aert vvat uvve macht gebiet ,
 Soo dat het slim bedrogh voor uvven schepter vliet .
 Ghy hebt het recht bemint , de reyne trou gepresen ,
 Maer haet in tegendeel het boos en schendigh vvesen ;
 Dies heeft u God gefalft , en meerder eer gejont ,
 Als yemant die sich oyt in aerd' of Hemel vont .
 V kleet , vvanneer ghy komt ontrent de jonge luyden ,
 Is niet als enckel mirrh' , en reuck van soete kruyden ;
 Soo dat het gansche lant van uvven segen vveet ,
 Als ghy in volle glans uyt uvve kamer treet .
 Siet ! onder u gevolgh zyn dochters aen te schouven ,
 In hoogheyt voort-gebracht , en boven alle vrouven ,

Die staen tot uvven dienst, met groote vlijt, bereyt,
 Vervondert in den glans van uvve majesteit.
 Maer t' uver rechter-hant komt haer de Bruyt vertoonen,
 Die ghy tot u gemael hebt een-mael vullen kroonen
 Met reyn met edel gout, dat al de vverelt acht,
 Om dattet over zee van Ophir is gebracht.
 VVel aen nu, schoone maeght, u staet die sal vergrooten,
 Vergeet uvvs vaders huys, en uvve lants-genooten,
 En hanght den Koningh aen, soo vvil de grootste vorst
 V prenten als een beelt op syn genegen borst,
 Soo vvil het machtigh volck van Tyrus u gedencken,
 En uyt haer rijke kust met edel tuygh beschencken,
 Tot çierfel uver jeught, en, met een blyden sin,
 V hulde komen doen gelijk een koningin.
 Ghy zijt, verkoren pant, in schoonheyt uyt-gelesen,
 En heerlijck in gelaet, en deftigh in het vvesen,
 En vvonder net geciert tot uvve bruyloft-feeft,
 Maer des al niet-te-min noch schoonder in den geest.
 Men gaet u, vveerde Bruyt, den Koningh toe-bereyden,
 En al het maeghde-rot dat kooft u daer geleyden,
 Dat kooft met groote vreught, betreet het machtigh hof,
 En queelt een nieu gefangh, gedicht tot uvven lof.
 Prinçesse vveeft gegroet, u tacken sullen bloeyen,
 En uyt u reyne stam daer sullen vorsten groeyen.
 Vriendinne schept een moet. de vrucht van uvven schoot
 Sal buygen onder haer de krachten van de doot.
 Godinne vveeft verheught, men sal in alle velden,
 Men sal tot allen tijt van uvven segen melden,
 En daer en is geen mensch in gansch het aertsche dal,
 Die niet met stagen lof u naem verheffen sal.
 O dagh! ô grooten dagh! vvilt inder haest verschijnen,
 Op dat door uvve glans de sonde magh verdvvijnen,

Op dat het nietigh vleesch dat in den grave lagh,
 Met onvermoeyden vlijt den Schepper loven magh.
 Dan sal de vvare kerck in voller maten leeren
 Hoe sy den Leven-vorst moet prijsen, dancken, eeren,
 Hoe dat een reyne ziel in haren God verblijt,
 En hoe men heyligh roept, en dat voor alle tijt.
 Dan sal aen Godes volck, aen Godes lieve scharen
 Het nieu Ierufalem syn luyfter openbaren,
 Dan sal het open doen syn ongemeten schat,
 By geen vernuftigh breyn te voren oyt gevat.
 Dan sal des Heeren licht in volle stralen schijnen,
 En al vvat groufaem is, van stonden aen verdvvijnen,
 Geen helle diamant of ander schoon juvveel,
 En toont in synen glans het alderminste deel.
 VVaris doch, vveerde ziel, de luyfter deses vverelts?
 De poorten van de stadt die zyn van reyne perels,
 En yder isser een. (denckt vvat het vvesen moet,
 Daer God op dese vvijs het stuck ons open doet)
 Haer gronden zyn Saphier, Thopaes, en Amathisten,
 Daer in het aertsche dal noyt menschen af en vvisten,
 Haer straten enckel gout, gelijk gesuyvert glas,
 Dat niemant heeft gesien, oock noyt te voren vvas,
 En schoon of in de stadt geen tempel is te vvijsen,
 Men hoortter even-vvel den Schepper eeuwvigh prijsen,
 Het Lam dat leert het volck, en God die is de Kerck,
 God is haer eeuwvigh heyl, haer eenigh ooggh-gemerck;
 God sal het bruylofs-kleet aen hare leden passen;
 En van haer aengesicht de droeve tranen vvasfen,
 God sal met hemels dau vol kracht en rechte keest
 Haer laven aen de ziel, en drencken aen den geest.
 Hier schiet geen heete son de kracht van hare stralen,
 Hier laet geen koude maen haer dampen neder dalen,

Hier vvort geen licht gebruyckt, als in het aertsche dal,
 Haer fackel is het Lam, en God verlichtet al.
 De nacht en haer gevolgh bekleet met duysterheden,
 En vvorter niet gelien, en vvorter niet geleden,
 VVat vuyl of groufsaem is, en heefter geenen kans,
 Hier vvoot een suyver licht, en niet als enckel glans.
 Hier komt een reyne lucht met helle stralen schijnen,
 Het oud' en is niet meer, het eerste moet verdvvijnen,
 Hier sal een nieuve lucht, een ander vverelt zijn,
 Gesuyvert van verdriet en alle droeve pijn.
 Hier sal het ooge sien vvat al de sinnen vvenschen,
 VVant God sal even-selvs hem voegen by de menschen,
 En vvoonen by het volck. O noyt begrepen saeck!
 O vvaer de Schepper is daer is alleen vermaeck!
 Hier komt een reyne beeck van Gode neder dalen,
 Die spreyt haer in de stadt, en al de naeste palen,
 Die voedt in haren gront des levens schoonen boom,
 Een ciersel van den hof en van den rijcken stroom.
 Hier is geen reden meer om eenigh leet te suchen,
 Een yder nieuve maent, die geeft hier nieuve vruchten,
 Het blat is even-selvs gansch heylsaem aen den mensch,
 En schenckt voor droeve pijn geluck en herten-vvensch.
 Hier is een reyn vermaeck, en staegh een lustigh vvesen,
 Hier aller vreughden keest, die zielen kan genesen,
 Hier is het hooghste goet, hier is gestage rust,
 Hier is volkomen troost en aller herten lust;
 Hier is het rechte mergh van Godes hooge vvercken,
 Die geen vernuftigh hoeft op aerden konde mercken,
 Hier is de rappe ziel in haer volkomen kracht,
 En vveet in volle maet dat noyt en is gedacht.
 Hier siet men in het diep, dat noyt en is gemeten,
 Hier leert men uyt de daet dat noyt en is gevveten,

Hier vvortet op-gedaen dat noyt en is gekent ,
 En daer noyt edel breyn fyn spits en heeft gevvent .
 Hier fiet men met bescheyt de gronden van der eerden ,
 De maen en haer gespan , de gulde sonne-peerden ,
 Hier fiet men vvat de lucht , en vvat de zee beroert ,
 En vvat dit vvonder rat geduerigh omme-voert .
 Hier kan een rappe ziel ten vollen onder-vinden ,
 Het vvoon-huys van de snee , en van de koude vvinden ,
 En hoe dat in de lucht de blicxem vvert gebaert ,
 En hoe het selfaem vier in tacken neder-vaert .
 VVaer uyt den hagel rijft , en hoe de koelen regen
 Koomt uyt een dicke vvolk van boven af-gefegen ,
 En vvaer de dageraet haer versche roosen pluckt ,
 En hoe de svvarte nacht haer vveder onder-druckt .
 En vvaerom meer gefeyt? de Schepper aller faken ,
 Sal ons te syner tijt den hemel kondigh maken ,
 Sal door fyn hellen glans verklaren ons gesicht ,
 En storten in de ziel een onbegrepen licht .
 Hou stil , ô svvacke pen , en laet de reste blijven ,
 In u en is geen kracht van dit geheym te schrijven ,
 Stelt al het vorder uyt tot eens het vvonder Al
 Hier namaels sikh ontdoen en open geven sal .
 Hoe snelt my nu de geest om God te mogen naken !
 Om God te mogen lien , en God te mogen smaken !
 O God ghy zijt alleen de troost van myn gemoet ,
 Myn hoop , myn toe-verlaet , myn schat en hooghste goet ,
 Myn diepsten herten-vvensch . VVanneer doch sal het vvesen
 Dat ghy , uyt enckel gunst , myn qualen sult genesen ?
 My roepen uyt het vleys , my stellen in den geest ,
 My brengen daer geen doot of hel en vvort gevreesst ?
 Gunt my doch , lieve God , dat ick u mach genieten ,
 Soo kan geen tegenspoet , geen pijn my verdrieten ,

Soo kan geen aertsche vreught verrucken myn gemoet
 Om dat myn innigh hert van elders vvert gevoet.
 Koom vvoont in dese ziel, soo vvil ick geensins vragen,
 Naer al dat yemant plagh op aerden na te jagen,
 Naer yet dat oyt een helt, of machtigh koningh vvan,
 Iae vvat den hemel selfs voor segen hebben kan.
 In God is alle vreught ter volheyt op-gesloten,
 VVie heefter buyten hem oyt recht vermaeck genoten?
 VVie ist die sonder God oyt eenigh goet ontfingh?
 Geeft u aen my, ô Heer, en neemt my alle dingh.
 Koomt oeffent dit gemoet. Sent rijckdom, neemtse vveder,
 Maeckt sieck of maeckt gesont, verheft, of stort my neder,
 Ick stae voor u bereyt: maer als ghy komen sult,
 Soo geeft my doch een hert gevapent met gedult.
 En ghy, ô suyver Lam, die neder zyt gekomen,
 Ons banden hebt geslaeckt, ons smerte vvech genomen,
 In vviens verkoren schoot de Vader heeft geleyt
 Al vvat voor uvve Kerck door hem is toe-bereyt.
 Ghy hebt myn boosen aert en myn verdiende plagen,
 In u gesegent lijf, in uvven geeft gedragen,
 Ghy hebt des Heeren vvraeck, tot in den diepsten gront,
 Ghy hebt in u gevoelt dat my te lijden stont.
 O soen voor onse schult, en oorspronck van het leven,
 VVat sal ick immermeer u vveder kunnen geven?
 VVat sal myn sondigh hert oyt brengen aen den dagh
 Dat u in eenigh deel ten goede dienen magh?
 Eylacen, niet een sier. vvy zyn onnutte knechten,
 Die niet tot uvven dienst en vveten uyt te rechten,
 VVy zyn maer enckel stof, en byster acrts gesint,
 Soo dat men niet als vleesch in onse sinnen vint.
 En des al niet-te-min, soo vvil ick myn gedachten,
 Myn hert, en innigh mergh, myn ziel en gansche krachten

Gaen

Gaen schicken t' uver eer, en singen uvven lof,
 Tot my de bleecke doot sal leggen in het stof.
 'Ken dien u, lieve God, niet als u schepfel soude,
 Niet als het my betaemt, of als ick heden vvoude,
 Ick vvilde beter doen, indien ick maer en kon,
 En dat een hooger geest myn svvackheyt over-vvon.
 O ghy, die myn gemoet het vvillen hebt gegeven,
 Maeckt dat ick tot de daet mach vverden aen-gedreven,
 Mach vvorden op-gebeurt, door u verheven kracht,
 VVaer op myn innigh mergh met groot verlangen vvacht.
 Koomt ghy als Bruydegom, met onse ziele paren,
 En vvilt daer uvve kracht en segen openbaren.
 Koom druckt ons in den geest dat reyn en hemels beelt,
 Dat ons, na lange pijn, den nieuven mensche teelt.
 Ontsluyt het innigh mergh van uvve beste schatten,
 Die noyt, na rechten eyfch, ons aertsche sinnen vatten,
 VVort een met onse ziel, omhelst u lieve Kerck,
 En opent uvve Bruyt dat hooghste vvonder-vverck,
 Den boesem uver gunst, den keest van alle saken,
 Die ons ellendigh volck alleen kan saligh maken,
 Die ons den geest verquickt, ons drenckt met reynē vvijn,
 En sченckt ons s' hemels vreught daer vvy op aerden zijn.
 Ghy kent myn kranck gestel, het schepfel uver handen,
 Ghy kent myn svvacken aert, en myn bedroefde banden,
 Ghy vveet dat ick alleen maer stof en asch en ben,
 En dat ick, ydel mensch, u vvegen niet en ken.
 Verlicht myn doffen geest, en suyvert myn gedachten,
 En geeft dat ick voortaan de vverelt kan verachten,
 Geeft dat ick anders doe als ick te voren plagh,
 En even in het stof den hemel voelen magh.
 VVilt uyt dit tranen dal dit nietigh schepfel halen,
 En laet het in het graf met vrede neder dalen,

Hy heeft genoeg geleest die ghy de jonste biet
 Dat hy tot synen troost den hoogsten Trooster siet,
 Dat hy om-helsen mach den Heylant aller volcken,
 Om namaels hem te sien hier boven in de vvolcken,
 Dat hy den helt beschout die met een volle kracht
 Heeft onder zyn gebiet den prinçe van der nacht.
 Ghy hebt met diep beleyt, en met een groot vermogen,
 Ghy hebt met huylt en vleys, myn beenen over-togen,
 Myn ingevvant bekleet, myn leden over-deckt,
 En banden over-al en aders uyt-gestreckt.
 Ghy hebt myn aert gekent, oock eer ick vvas begonnen,
 Ghy hebt myn vveecke stof als kase laten ronnen,
 Ghy hebt door enckel gunst myn leden uyt-gevvracht,
 En, doen het u beviel, getogen uytter nacht.
 Ghy hebt my vrouvven melck en voedsel laten smaken,
 En sult in korten tijt my vveder aerde maken,
 Ick ben een dorren halm, een damp, een ydel kaf,
 Ick helle langen tijt, ick syge naer het graf.
 Ick ben een nietigh dingh nu dichte by 't verrotten,
 Ick ben gelijk een kleet bevochten van de motten,
 Ick snelle na den kuyl, en na de leste reys,
 En gae met grooten haest den vvegh van alle vleys.
 Maer schoon ick dit gevoel; vvaerom sal ick vertragen?
 VVaerom myn angstigh hert hier over leggen knagen?
 Ick vvetet voor gevvis dat myn verlosser leeft,
 En dat hy volle macht van alle zielen heeft.
 Ick vvetet voor gevvis, hy sal myn stof vervvecken,
 En met haer eygen huylt myn leden over-trecken,
 Ick vveet, hy sal het rif, dat in het duyfter lagh,
 Eens stellen in het licht en brengen aen den dagh.
 Ick vveet my sal geen doot of duyvel vveder-houvven,
 Van God, myn eenigh heyl, met oogen aen te schouven,

Ick vveet ick sal hem sien oock in dit eygen vleys ,
 En 'tis my in den geest een vvonder soet gepeys .
 En vveest niet , vveerde ziel , vvvel haest te zyn ontbonden ,
 Ghy sult dan zyn bevrijt van alle snoode sonden ,
 Van 's duyvels slim bedrogh , van al syn vvreet gevvelt ,
 Van al vvat oyt den mensch hier op der aerden quelt .
 Ghy sult in tegendeel den Schepper aller dingen ,
 Ghy sult des Heeren lof voor eeuwigh mogen singen ,
 Ghy sult voor oogen sien een onbegrepen schat
 By geen vernuftigh breyn op aerden oyt gevat .
 Gods Soon is even selfs een offer voor de sonden ,
 Die heeft de svvarte nacht voor eeuwigh in-gebonden ;
 De gramschap is gestilt , het onrecht is gerecht ,
 Het hant-schrift is te niet , en aen het kruys gehecht ;
 De schult is af-gedaen , de schande vvech-genomen ,
 De nacht die is voor by , het licht is in-gekomen ,
 De straffer is gestraft , de dvvinger over-heert ,
 De droefheyf is in vreught , de smaet in lof verkeert .
 De vvan-hoop is vertroost , de vvraeck die is gevvroken ,
 De stricken zyn verstrickt , de banden af-gebroken ,
 De svvackheyf is gesterckt , de felheyf is versacht ,
 Daer is een helle glans , geresen in der nacht .
 De tvveedracht is versoent , het onheyl is genesen ,
 En al vvat eertijts vvas dat heeft een ander vvesen ,
 En met een vvoort geseyt , de dooder is gedoot ,
 En 't aertrijck vvort gespijst met enckel hemels-broot .
 VVel aen nu , vvare Troost van alle bange zielen ,
 Die sonder u behulp den doot ten proye vielen ,
 Ontfondight my den geest , en suyvert dit gemoet ,
 Door u gevponde borst , en u vergoten bloet .
 Vergunt aen uvven knecht gemeenschap uvver gaven ,
 En vvilt met hemels dau myn dorstigh herte laven .

VVeeft

VVeest in dit vvoefte meir myn ancker inder noot,
 Myn blyfchap in verdriet, myn leven in den doot.
 Mensch-liever, Sondaers-trooft, Pers-treder, Segen-vechter,
 Ziel-heelder, Maeghde-kint, Herts-kenner, VVerelts-rechter,
 Doots-dooder, Vrouwen-zaet, Vry-maker, Zielen-rust,
 Soen-offer, God-met-ons, Hel-stoorder, Hemels-luft,
 Geest-storter, VVerelts-licht, Voor-bidder, VVets-ervulder,
 Kruys-drager, Al-in-al, Door-breker, Smaetheyts-dulder,
 Hocck-steen, Genaden-stoel, Dal-lely, Hemels-broot,
 Eerts-priester, Levens-boom, Gods-eeuvvigh-tijt-genoot.
 Israëls vware vorst, en toe-vlucht aller menschen,
 Die meer in u begrijpt als alle zielen vvenschen,
 Begin van alle dingh, en eynde van 't gebot,
 God-mensch tot onsen troost, en aller menschen God.
 Kracht, Helt, Raet, Vrede-vorst, Verlosser uvver kercken,
 VVilt door een reynen geest in ons geduerigh vvercken,
 Maect, als de doot genaect, ons herten onbeschroomt,
 O Engel des Verbonts, ô Heere Iesu, koomt.

Esa. 9. 6.

